
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Gazi
1926

İLKOKUL ÖĞRENCİLERİNİN OKUMA ALIŞKANLIĞI KAZANMASINDA ROLÜ OLAN DEĞİŞKENLERİN İNCELENMESİ

Zeynep Ünsal

YÜKSEK LİSANS TEZİ
TEMEL EĞİTİM ANA BİLİM DALI
SINIF EĞİTİMİ BİLİM DALI

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

AĞUSTOS, 2025

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren iki (2) ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Zeynep
Soyadı : Ünsal
Bölümü : Sınıf Eğitimi
İmza :
Teslim tarihi :

TEZİN

Türkçe Adı : İlkokul Öğrencilerinin Okuma Alışkanlığı Kazanmasında Rolü Olan Değişkenlerin İncelenmesi
İngilizce Adı : Investigating the variables that play a role in primary school students' acquisition of reading habits

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı: Zeynep Ünsal

İmza:

JURİ ONAY SAYFASI

Zeynep Ünsal tarafından hazırlanan "İlkokul Öğrencilerine Okuma Alışkanlığı Kazandırmada Rolü Olan değişkenlerin İncelenmesi" adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile Gazi Üniversitesi Temel Eğitim Ana Bilim Dalı'nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Doç. Dr. Serkan DÜZGÜN
Temel Eğitim Ana Bilim Dalı, Gazi Üniversitesi ……..
Üye: Prof. Dr. Seyit ATEŞ
Temel Eğitim Ana Bilim Dalı, Gazi Üniversitesi ……..
Üye: Doç. Dr. Şükran CALP
Temel Eğitim Ana Bilim Dalı, Düzce Üniversitesi ……..

Tez Savunma Tarihi: 06/08/2025
Bu tezin Temel Eğitim Ana Bilim Dalı'nda Yüksek Lisans tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Osman ÇİMEN
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü ……

TEŞEKKÜR

Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri yüksek lisans eğitimim ve devamında tez hazırlama sürecinde bana hep destek olan, akademik bilgi ve deneyimlerini benimle paylaşan, kendisinden çok kıymetli bilgiler öğrendiğim ve tecrübeler edindiğim değerli danışman hocam Doç. Dr. Serkan DÜZGÜN'e, tez konumu belirlerken fikirleriyle yolumu aydınlatan kıymetli hocam Prof. Dr. Neşe IŞIK TERTEMİZ'e, eğitim dönemimde motivasyonumu en yüksek düzeyde tutmamda manevi desteği olan kıymetli hocam Prof. Dr. Naciye AKSOY'a, yine tez hazırlama sürecimde fikirleriyle araştırmama katkı sağlayan, Hacettepe Üniversitesi lisans eğitimi döneminden değerli sınıf arkadaşım Dr. Derya YILMAZ GÜNDÜZ'e ve bir şekilde hayatıma dokunup güzellik katan herkese teşekkürlerimi sunarım.

Zeynep ÜNSAL
Ankara, 2025

İLKOKUL ÖĞRENCİLERİNİN OKUMA ALIŞKANLIĞI KAZANMASINDA ROLÜ OLAN DEĞİŞKENLERİN İNCELENMESİ

(Yüksek Lisans Tezi)

Zeynep Ünsal
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
Ağustos 2025

ÖZ

Bu araştırma ilkokul öğrencilerinin okuma alışkanlığını kazanmasına yönelik sınıf öğretmenlerinin, okul müdürlerinin ve öğrenci velilerinin görüşlerini alarak bu görüşler doğrultusunda var olan durumu ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Çalışma nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması ile desenlenmiştir. Bu araştırmanın çalışma grubunu 2024-2025 Eğitim Öğretim yılında Ankara ilinin Çubuk ilçesinde bulunan 18 kamu ilkokulunda görev yapan sınıf öğretmenleri ve okul müdürleri ile bu ilkokullarda öğrenim gören öğrencilerin velileri oluşturmaktadır. Her okuldan en az 1 öğretmen olmak üzere toplam 40 sınıf öğretmeni, 11 okul müdürü ve 18 veli ile gönüllülük esası gözetilerek yüz yüze görüşmeler yoluyla veriler toplanmıştır. Veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Çalışma için Gazi Üniversitesi Etik Kurulu'ndan onay alınmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi ile kullanılarak analiz edilmiştir. Kodlama yoluyla veriler kavramsallaştırılarak ortaya çıkan kavramlara göre mantıklı bir biçimde düzenlenip tema örüntüleri oluşturulmuştur. Bu araştırmanın sonucunda ebeveynlerin okumaya karşı yaklaşımlarının öğrencilerin okuma alışkanlığını etkilediği görülmüştür. İlkokul öğrencilerine okuma alışkanlığı kazandırmada ailenin önemli bir rolü olduğu, kitap okuma davranışının model olma yoluyla alışkanlık haline getirilebildiği vurgulanmıştır. Bununla birlikte öğretmenlerin, öğrencilere okuma alışkanlığı kazandırmaya yönelik çeşitli stratejiler uyguladıkları görülmüştür. Öğretmenlerin öğrencilere okuma bilinci kazandırarak okumayı alışkanlık haline getirmeye yönelik yaptıkları etkinliklerin rolü büyüktür. Bu bağlamda öğretmenlerin, okuma davranışını; severek isteyerek yapılan bir eyleme dönüştürmelerinin okuma alışkanlığı kazandırmada önemli bir etken olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sınıf öğretmenleri ve okul müdürleri kütüphaneleri önemli bir kaynak olarak görmektedir. Sınıf ve okul kitaplıkları oluşturma yönünde aktif çaba göstermektedir. Aynı zamanda öğrencilerin ilçe kütüphanelerinden faydalanmaları için velileri yönlendirmektedir. Kitap çeşitliliği ve okuma materyallerinin seçimi öğretmenlerin öncelikleri arasındadır. Velilerin okuma alışkanlığı kazandırma noktasında öğretmenlerin görüşlerini, tavsiyelerini,

yönlendirmelerini önemsedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin, velilerin, okul yöneticilerinin görüşlerine göre okumanın küçük yaşlardan itibaren alışkanlık haline getirilmesi, sürdürülebilirlik bakımından önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler : Okuma alışkanlığı, sınıf öğretmeni, veli, ilkokul
Sayfa Adedi : ix + 100
Danışman : Doç. Dr. Serkan Düzgün

INVESTIGATING THE VARIABLES THAT PLAY A ROLE IN PRIMARY SCHOOL STUDENTS' ACQUISITION OF READING HABITS

(M. Sc. Thesis)

Zeynep Ünsal

GAZI UNIVERSITY GRADUATE SCHOOL OF EDUCATIONAL SCIENCES

August , 2025

ABSTRACT

This research was conducted to determine the current situation based on the opinions of classroom teachers, school principals, and parents regarding primary school students' reading habits. The study was designed using the case study method, one of the qualitative research methods. The study group consists of classroom teachers and school principals working in 18 public primary schools in the Çubuk district of Ankara province during the 2024-2025 academic year, as well as the parents of students attending these primary schools. Data was collected through face-to-face interviews with a total of 40 classroom teachers, 11 school principals, and 18 parents, with at least one teacher from each school, on a voluntary basis. A semi-structured interview form was used as the data collection tool. Approval was obtained from the Gazi University Ethics Committee for the study. The data obtained was analysed using content analysis. The data were conceptualised through coding and organised in a logical manner according to the emerging concepts to form theme patterns. The results of this study revealed that parents' attitudes toward reading influence students' reading habits. It was emphasised that the family plays an important role in developing reading habits in primary school students and that reading behaviour can be modelled to become a habit. However, it has been observed that teachers apply various strategies to instil a habit of reading in students. The activities carried out by teachers to instil a reading consciousness in students and make reading a habit play a significant role. In this context, it has been concluded that teachers' efforts to transform reading behaviour into an enjoyable and voluntary activity are an important factor in developing reading habits. Classroom teachers and school principals view libraries as an important resource. They are actively working to establish classroom and school libraries. At the same time, they encourage parents to make use of district libraries. Book variety and the selection of reading materials are among teachers' priorities. It has been concluded that parents value teachers' opinions, recommendations, and guidance in fostering reading habits. According to teachers,

parents and school administrators, making reading a habit from an early age is important in terms of sustainability.

Key words : Reading habit, classroom teacher, parent, primary school
Page number : ix +100
Supervisor : Doç. Dr. Serkan Düzgün

İÇİNDEKİLER

ÖZ i
ABSTRACT iii
İÇİNDEKİLER v
TABLOLAR LİSTESİ viii
KISALTMALAR LİSTESİ ix
BÖLÜM I: GİRİŞ 1
1.1. Problem Durumu 1
1.2. Araştırmanın Amacı 4
1.3. Araştırmanın Önemi 5
1.4. Varsayımlar 7
1.5. Sınırlılıklar 7
1.6. Tanımlar 7
BÖLÜM II: KURAMSAL ÇERÇEVE 9
2.1. Okuma 9
2.2. Okumanın Önemi ve İşlevleri 10
2.3. Okuma Alışkanlığı 12
2.4. Okuma Alışkanlığını Etkileyen Faktörler 14
2.4.1. Bireysel Faktörler 14
2.4.2. Çevresel Faktörler 15
2.4.2.1. Aile 15
2.4.2.2. Okul, öğretmen ve arkadaş 16
2.4.2.3. Kütüphaneler 17
2.4.2.4. Teknolojik değişimler/dijitalleşme 18
2.5. Okuma Kültürü 18
2.6. Türkiye'de Okumaya İlişkin Veriler 20
2.7. İlgili Araştırmalar 21

2.7.1. Yurt İçi Araştırmalar 21
2.7.2. Yurt Dışı Araştırmalar 24
BÖLÜM III. YÖNTEM 27
3.1. Araştırma Modeli 27
3.2. Çalışma Grubu 28
3.3. Veri Toplama Aracı 32
3.4. Verilerin Toplanması 33
3.5. Verilerin Analizi 34
3.6. Geçerlik ve Güvenilirlik 35
BÖLÜM IV: BULGULAR 37
4.1. "Okul Yöneticilerinin Görüşlerine Göre Okuma Alışkanlığı Kazandırmada Etkili Olan Değişkenler Nelerdir?" Alt Amacına Yönelik Bulgular 37
4.2. "Velilerin Görüşlerine Göre Okuma Alışkanlığı Kazandırmada Etkili Olan Değişkenler Nelerdir?" Alt Amacına Yönelik Bulgular 43
4.3. "Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Okuma Alışkanlığı Kazandırmada Etkili Olan Değişkenler Nelerdir?" Alt Amacına Yönelik Bulgular 48
4.4. "Okuma Alışkanlığı Kazandırmada Rolü Olan Değişkenlerin Öğretmen, Okul Yöneticisi ve Veli Görüşlerine Göre Benzerlikleri ve Farklılıkları Nelerdir?" Alt Amacına Yönelik Bulgular 55
BÖLÜM V: SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER 57
5.1. Sonuç ve Tartışma 57
5.1.1. Okul Müdürlerinin Görüşlerine Yönelik Sonuç ve Tartışma 57
5.1.2. Velilerin Görüşlerine Yönelik Sonuç ve Tartışma 59
5.1.3. Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Yönelik Sonuç ve Tartışma 60
5.2. Öneriler 63
5.2.1. Okul Müdürlerine Yönelik Öneriler 63
5.2.2. Öğrenci Velilerine Yönelik Öneriler 64
5.2.3. Sınıf Öğretmenlerine Yönelik Öneriler 65
5.2.4. Araştırmacılara Yönelik Öneriler 66

KAYNAKLAR 67

EKLER 77

Ek 1. Etik Kurul Onayı 77

Ek 2. Milli Eğitim İzni 79

Ek 3. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu *(Okul Müdürü Görüşmesi)* 95

Ek 4. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu (*Öğrenci Velisi Görüşmesi*) 96

Ek 5. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu (*Öğretmen Görüşmesi*) 98

ÖZGEÇMİŞ 100

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. *Çalışma Grubunda Yer Alan Okul Müdürlerine Ait Tanımlayıcı Bilgiler* 29
Tablo 2. *Çalışma Grubunda Yer Alan Öğrenci Velilerine Ait Tanımlayıcı Bilgiler* 30
Tablo 3. *Çalışma Grubunda Yer Alan Öğretmenlere Ait Tanımlayıcı Bilgiler* 31
Tablo 4. *Okul Müdürlerinin Okuma Alışkanlığı Kazandırmaya Yönelik Görüşlerine Ait Tema Örüntüsü* 37
Tablo 5. *Öğrenci Velilerinin Okuma Alışkanlığı Kazandırmaya Yönelik Görüşlerine Ait Tema Örüntüsü* 43
Tablo 6. *Sınıf Öğretmenlerinin Okuma Alışkanlığı Kazandırmaya Yönelik Görüşlerine Ait Tema Örüntüsü* 48

KISALTMALAR LİSTESİ

BİLSEM : Bilim ve Sanat Merkezi

IEA : Uluslararası Eğitim Başarılarını Belirleme Kuruluşu

MEB : Milli Eğitim Bakkanlığı

PIRLS : Uluslararası Okuma Becerilerinde Gelişim Projesi

PISA : Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Projesi

TDK : Türk Dil Kurumu

TIMMS : Uluslararası Matematik ve Fen Eğilimleri Araştırması

TÜİK : Türkiye İstatistik Kurumu

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Sosyal bir varlık olan insan toplumda diğer insanlarla etkileşim içerisindedir. İnsanların birbirleriyle iletişim kurmasının farklı yolları bulunsa da en temel iletişim aracı dildir. Toplumsal yaşam açısından düşünüldüğünde, bireyin toplumsal yerinin ve saygınlığının belirlenmesinde iletişim aracı olarak dilin etkili ve doğru bir şekilde kullanılması gereklilik haline gelmektedir. Bu durum, temel eğitim sürecinde uygulanan programlarda dil öğretim süreçlerinin, sistematik, bütüncül ve aşamalılık içeren boyutlarda ele alınmasıyla doğrudan ilişkilidir. Dil öğretimi dinleme, okuma, yazma ve konuşma becerileri olmak üzere anlama ve anlatmaya yarayan becerilerden oluşur. Ailede başlayan dil öğrenme süreci okulda sistematik bir biçimde okuma ve yazma ile başlar. Okuma yazma bir yandan insanlığın birikmiş deneyimlerini eski kuşaklardan yeni kuşaklara aktarmaya yararken, öte yandan yaşayan kuşaklar arasında önemli ve etkili bir haberleşme ve anlaşma aracı olarak işlev kazanmaktadır (Öz, 2009). Okuma yazma süreci bireyin hayata hazırlanmasının, üst düzey zihinsel beceriler kazanmaya başlamasının temelini oluşturur. Literatür incelendiğinde okumanın pek çok tanımına rastlamak mümkündür. Akyol (2020) okumayı; ön bilgilerin kullanıldığı, yazar ve okuyucu arasında etkili iletişime dayalı, uygun bir yöntem ve amaç doğrultusunda düzenli bir ortamda gerçekleştirilen anlam kurma süreci olarak ifade eder. Okumayı yapılandırmacı anlayış temelinde açıklayan Güneş'e (2009) göre okuma; görme, algılama, seslendirme, anlama, zihinde yapılandırma gibi beynin çeşitli işlemlerinden oluşan karmaşık bir süreçtir.

Bu tanımlardan yola çıkarak okumanın üst düzey becerileri içerisinde barındıran ve yaşam boyu devam eden aşamalı bir süreç olduğunu söylemek mümkündür. Başka bir deyişle okuma, başlangıcı olan ve süreç içerisinde giderek gelişen bir beceridir. Her gün onlarca yeni bilginin üretildiği, içerisinde bulunduğumuz bilgi çağında doğru bilgiye ulaşmak önem

arz eder. Bilgi çağı sürekli gelişimi ve yenilenmeyi gerektirmektedir. Bireyler okuyarak çağı takip edebilir, yeniliklere ve değişimlere uyum sağlayarak aktif olabilir (Altuntop, 2019). Okuma, bireylerin bilgiye ulaşmalarını ve bu bilgileri değerlendirmelerini sağlar. Bu nedenle doğru bilgiye ulaşmanın temeli okumaktan geçer. Bireylerin okuduğunu değerlendirebilmesi için okuduğunu anlaması gerekir. Okuduğunu anlama becerisi bireyin kelime bilgisini ve okuduklarını organize etme becerisini ifade eder (Yılmaz & Ertem, 2020). Okuduğunu anlama kavramını bireye eğitim yoluyla kazandırılan okuma becerilerinin anlamlandırılması olarak da tanımlamak mümkündür.

Okuduğunu anlama becerisini kazanan öğrencinin bilişsel gelişiminin ve iletişim kurma becerilerinin de gelişmesi beklenir. Ayrıca akademik başarıyı sağlamanın en temel ilkesi okuduğunu anlama becerilerinin güçlü olmasıdır. Dolayısıyla okuduğunu anlama becerisi sadece Türkçe dersi için bir gereklilik değil, diğer derslerde de başarılı olmanın öncelikli şartıdır. Eğitim sistemlerinin düzeylerinin, gelişimlerinin ve farklılıklarının anlaşılmasında önemli bir veri kaynağı olarak kabul edilen uluslararası sınavlarda da (PISA, TIMMS, PIRLS) "okuma becerisi" ölçülerek değerlendirilmektedir. Uluslararası Eğitim Başarılarını Değerlendirme Kuruluşu (IEA) tarafından uygulanan sınavlardan biri olan PIRLS, dördüncü sınıf öğrencilerinin okuma başarısındaki eğilimlerini belirleme amacı taşıyan uluslararası bir değerlendirmedir. PIRLS 2021 değerlendirmesine 57 ülke katılmıştır. Türkiye PIRLS 2021'de 496 puan ile 57 ülke arasında 39. sırada yer almıştır. Türkiye 2001 yılı ile karşılaştırıldığında okuma puanında 47 puanlık bir artış göstermiş ancak 2001'de olduğu gibi 2021 değerlendirmesinde de uluslararası ortalamanın altında başarı göstermiştir (PIRLS,2021). Okuduğunu anlamada güçlük çeken öğrenci bu sınavlarda da başarısızlıkla karşı karşıya kalmaktadır. Çaycı ve Demir'e (2006) göre doğru ve hızlı okuyan, okuduğunu anlayabilen, yorumlayabilen, sözlü ve yazılı anlatımı güçlü olan öğrencilerin akademik başarılarının artacağı belirtilmektedir. Kasımoğlu (2014) araştırmasının sonucunda kitap okumanın artmasıyla akademik başarının artmasının ilişkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu bağlamda akademik başarıyı arttırmak için öncelikle okumayı alışkanlık haline getirmenin önemi benimsenmelidir ve bunun yolları aranmalıdır.

Okuduğunu anlama; görülen, işitilen ve okunanların zihinde kavramlara dönüştürülmesidir. Okunanları anlamlandırmak, yorumlamak ve değerlendirmek anlamanın bütününü oluşturur. Okuduğunu anlamak ve okuduklarından zevk almak belli bir birikim sonucu gerçekleşir. Nitelikli okuyucular yeni bilgilerini önceki bilgi birikimleri ile bütünleştirerek üst düzey anlam oluşturabilirler. Okuduklarından çıkarımlar yapıp tahminlerde bulunabilirler.

Okuduklarından ne anlam çıkardıklarının farkına varırlar (Arıcı, 2008). Okuduğunu anlamak ve anlamlandırmak da düşünmeyi gerektirir. Okuma anlama becerilerini geliştirmek; çok okuyarak, okumayı alışkanlık haline getirerek mümkün olacaktır. Alışkanlık, kazanılan becerilerin eyleme dönüştürülmüş şeklidir. Temel eğitimde okuma yazma öğretimi sürecinin tamamlanmasından itibaren okuma alışkanlığı kazandırmak esas hedef olarak alınmalıdır. Okuma alışkanlığı kazandırmada etkili olan değişkenler bu noktada önem taşımaktadır.

Okuma ile ilgili ilk deneyimlerde ana babanın ve yakın çevrenin tutumu, çocuğun okuma alışkanlığını olumlu ya da olumsuz etkileyebilir. Tahıroğlu (2022), araştırmasında ebeveynlerin okumaya yönelik tutum ve davranışlarının öğrencilerin okuma alışkanlığı kazanmasında en önemli etkenlerden olduğunu vurgulamıştır. Okuma alışkanlığı var olan ebeveynlerin, çocuklarına kitap aldıkları, onlara kitap okudukları, birlikte kütüphaneye gittikleri görülmüştür. Bu davranışların da öğrencilere okuma alışkanlığı kazandırmada etkili olduğu savunulmaktadır. Evde kitap bulunması çocuğun okuma alışkanlığı kazanması davranışını olumlu yönde etkilediği söylenir (Özen, 2001). Küçük yaşlarda kazanılan alışkanlıkların kalıcı olmaya yatkınlığı, okuma alışkanlığının okulda kazanılan bir davranış olarak düşünülse de aslında ailede temellerinin atılmaya başladığı ve okuma konusunda çocuklara örnek olmanın önemli olduğu varsayımından yola çıkarak bu araştırma sonuçlarının katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı öğrencilerin istek duyarak okuma yazma alışkanlığı edinmelerini sağlayacak şekilde bilgi, beceri ve değerleri içeren bir bütünlük içinde yapılandırılmıştır. 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nda ifade edilen Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ve Temel İlkeleri doğrultusunda hazırlanan Türkçe Dersi Öğretim Programı ile öğrencilerin; okuma yazma sevgisi ve alışkanlığını kazanmalarının sağlanması amaçlanmıştır (Millî Eğitim Bakanlığı, 2019). Bu bağlamda okuma alışkanlığını kazandırmada öğretim programlarının da öğretmenlere kılavuzluk etmesi açısından önemli olduğu vurgulanabilir. Ancak öğretim programlarında okuma alışkanlığı kazandırmaya yönelik doğrudan uygulamalara yeterince yer verilmediği görülmektedir.

Aynı şekilde 2024 Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Türkçe Dersi Öğretim Programı ile öğrencilerin okuma yazmaya karşı olumlu tutum geliştirmeleri amaçlanmıştır. Ancak okuma alışkanlığı kazandırma bağlamında uygulamaya dönük somut çalışmalara yer verilmesi gerekmektedir (Millî Eğitim Bakanlığı, 2024).

Okuma alışkanlığı, ülkelerin gelişmişliğine bağlı olan kültürel bir beceridir. Toplumsal önemi yadsınamayacak kadar büyük olan okuma alışkanlığının kazandırılması için yapılan

çalışmalar hem okuma alışkanlığının önemini ortaya koymakta hem de henüz çözümlenmemiş bir sorun olduğunu göstermektedir (Güngör,2009).

Bu bağlamda ilkokul öğrencilerinin okuma alışkanlığı kazanmasında etkili olan değişkenlerin, eğitim paydaşlarının görüşleri doğrultusunda incelenmesi gerekliliği, öğrencilerin okuma alışkanlığı kazanmalarını destekleyici stratejilerin geliştirilmesi açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Eğitim sürecinde doğrudan rolü olan öğretmenler, veliler ve okul yöneticilerinin ortak görüşleri ve iş birliği içinde olmaları önem taşımaktadır. Öncelikle ilkokul öğrencilerine okuma alışkanlığı kazandırmada rolü olan değişkenlerin neler olduğunun bu alışkanlığı kazandırmada sorumluluk sahibi olan eğitim paydaşlarının görüşlerine göre belirlenmesi bu araştırmanın problem durumunu oluşturmaktadır. Araştırmanın öğrenci odaklı olmasıyla birlikte temel eğitimin başlangıcı olan ilkokul sürecinde öğrencilerin yönlendirme yapılmaksızın açık uçlu sorulara tamamen kendi görüşleriyle ayrıntılı cevaplar vermesi zor olmakla birlikte öğrencilerin görüşmeler esnasında dikkatlerinin dağılması ve sıkılma ihtimalleri de göz önünde bulundurulduğundan çalışma grubuna öğrenciler dahil edilmemiştir. Konunun derinlemesine incelenmesi için ayrıntılı görüşler alma ve öneriler sunma bağlamında, öğrencilere okuma alışkanlığı kazandırmada aktif rol oynaması ve onlara rehberlik etmesi beklenen öğretmenler, veliler ve okul yöneticileri sürece dahil edilmiştir. Bu doğrultuda görüşlerin analiz edilerek konuya ilişkin çözüm önerileri geliştirilmesinin öğrencilere okuma alışkanlığı kazandırmada katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı ilkokul öğrencilerinin okuma alışkanlığı kazanmasında rolü olan değişkenleri; öğretmen, okul yöneticisi ve veli görüşleri doğrultusunda belirlemektir. Bu amaçla aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. Okul yöneticilerinin görüşlerine göre okuma alışkanlığı kazandırmada etkili olan değişkenler nelerdir?

2. Veli görüşlerine göre okuma alışkanlığı kazandırmada etkili olan değişkenler nelerdir?

3. Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre okuma alışkanlığı kazandırmada etkili olan değişkenler nelerdir?

4. Okuma alışkanlığı kazandırmada rolü olan değişkenlerin; öğretmen, okul yöneticisi ve veli görüşlerine göre benzerlikleri ve farklılıkları nelerdir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Uygar toplumlarda bireyin kendi uğraş alanında ilerlemesi, önemli görevlere gelmesi, gelişmiş bir okuma yazma becerisine sahip olmasıyla mümkündür. Çünkü çağdaş insan etkin bir okuma becerisine sahip olmadan istenilen düzeyde bir bilgi birikimine sahip olamaz (Çelenk, 2021). Okuma yoluyla kazanılan dinamik düşünceler çevre ile uyumu arttırabileceği gibi insanlar arasındaki iletişimi kuvvetlendirir (Maraşlı, 2009). Buradan hareketle iletişim becerilerinin güçlü olması için okumanın önemli olduğunu vurgulamak yerinde olacaktır.

Okuma, dünyayı ve insanları daha iyi anlamak için yeni bir pencere açan bir eylem olarak görülebilir. Kitaplar, makaleler ve diğer yazılı materyaller aracılığıyla çeşitli konularda bilgi edinmenin akademik başarıyı arttıracağı ve dünyaya bakış açısını genişleteceği bir gerçektir. Kelime dağarcığının zenginleştirilmesindeki en önemli faktörlerdendir. Ungan'a (2008) göre okuma bilgi edinmenin altyapısını oluşturmakla birlikte eleştirel düşünme, yorum yapma becerilerinin de temelini teşkil eder. Okuma aynı zamanda yazma, konuşma ve iletişim becerilerini geliştirip, zihinsel esnekliği ve düşünme becerilerini arttırır. Kelimeler aracılığıyla farklı düşünce tarzlarıyla ve bakış açılarıyla karşılaşarak düşünsel kapasiteyi genişletmek mümkün olabilir. Okuma, farklı karakterlerin deneyimlerini ve duygularını anlamaya yardımcı olarak empati yeteneğini geliştirir. Bilişsel ve sosyal gelişim yönünden başka, psikolojik olarak da fayda sağlayan okuma eyleminin zihni sakinleştirip rahatlamayı sağladığı insanların pek çoğunun ortak görüşüdür. Er ve Arıcı (2018) okumanın insanın zihnini canlı ve diri tuttuğunu, kolay düşünmesini ve yazmasını sağladığını, diğer becerilere ulaşmada kilit bir görev aldığını belirtmektedir.

Kırs'a göre (2022) eğitim sisteminin amaçladığı aktif öğrenen, bilgi birikimi yüksek, iletişim kurabilen, iyi yetişmiş, eğitim seviyesi yüksek nesillerin yetişmesi hiç şüphesiz okuma becerisinin alışkanlığa evrilebilmesiyle mümkündür. Zira okuma alışkanlığı eğitimin her kademesinde yetişen öğrencilerin anlama, kavrama gücünün gelişmesinde, bilgi dağarcığının zenginleşmesinde ve nitelikli öğrenmenin gerçekleşmesinde temel araçtır. Aynı zamanda okuma alışkanlığı, öğrencilerin psikolojik ve sosyal yönlerden gelişimine, evrensel kültürel ve ahlaki değerlere, gerçek yaşam sorunlarına farklı bakış açıları ile bakabilmelerine olanak tanır. Bununla birlikte okumayı alışkanlık haline getiren birey bilgiye ulaşarak onu kalıcı hale getirmenin yollarını bulur, düşünme yeteneğinin gelişmesiyle yeni fikirler üretebilmeyi öğrenir. Bu bakımdan temel okuma becerilerini edindikten sonra okumanın alışkanlık haline getirilerek sürdürülebilir kılınması önem taşımaktadır (Aksoy,2025). Bu

dönemde kazanılan etkin ve tutarlı beceriler düşünme, anlama, yorumlama, analiz etme ve problem çözme yeteneklerini doğrudan etkilemektedir.

Okuma alışkanlığı da kuşkusuz küçük yaşta kazandırılmaya başlanırsa kök salar ve yaşam boyu devam eder (Özen, 2001). Bu bağlamda ilkokul döneminde kazanılan okuma alışkanlığı, bireyin ileriki yaşlarda okuma tutumları üzerine kalıcı etkiler oluşturmaktadır. Kitap okuma alışkanlığı, kitap sevgisini de beraberinde getirir. Öyle ki bunu alışkanlık haline getirmiş olan çocuklar büyüklerinin talebi üzerine değil kendi istekleri ile severek okuma eylemini gerçekleştirmektedir.

Okuma alışkanlığı kazanmada etkisi olan pek çok değişken bulunmaktadır. Bu araştırma okuma alışkanlığı kazandırılmasında öğretmen, veli ve okul yöneticisinin rollerini ve bu süreçteki görüşlerini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Öğretmenlerin öğretim yöntem ve stratejileri ile okul yöneticilerinin süreçteki yönetim uygulamalarının öğrencilerin okuma alışkanlığı kazanmasında etkisini belirlemek önem taşımaktadır. Ebeveynlerin okuma tutumlarının, davranış modellerinin öğrencilere etkisini incelemek yarar sağlayacaktır. Belirtilen bu eğitim paydaşlarının süreçteki etkilerini bir arada ele alarak görüşlerin ortak ve farklı yönlerini ortaya koyarak öneriler sunmanın literatüre katkı sağlaması beklenmektedir. Okuma alışkanlığı kazandırma konusunda yapılan araştırmaların pek çoğu ortaokul ve lise öğrencilerine yönelik yapılmıştır. Bilgiç (2023), okuma alışkanlığı kazandırmada velinin etkisini incelediği araştırmasında ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin okuma alışkanlığı kazanmasında ailenin rolünü ele almıştır. Örtük programın lise öğrencilerinin kitap okuma alışkanlığına etkisi konulu araştırmada örtük programın lise öğrencilerinin kitap okuma alışkanlığını nasıl etkilediği incelenmiştir (Çay,2023). Literatür tarandığında ilkokul öğrencileri için yapılan çalışmaların varlığına da rastlanmıştır. Yapılan bu çalışmalar çoğunlukla nicel araştırma yöntemleri ile desenlenmiştir. Karakullukcu ve Çelik (2020) betimsel tarama modelini kullanarak okuma alışkanlığı kazandırmada öğretmen görüşlerini almıştır. İlgili araştırmalar incelendiğinde genellikle okuma alışkanlığında tek bir değişken üzerine odaklanıldığı görülmektedir. İlkokul öğrencilerine okuma alışkanlığı kazandırmada rolü olan değişkenlerin neler olduğu sorusunun temel problem olarak alındığı bu araştırmada farklı olarak ilkokul öğrencilerine okuma alışkanlığı kazandırmada rolü olan çeşitli değişkenler; öğretmenler, veliler ve okul yöneticilerinin görüşleri doğrultusunda derinlemesine incelenerek ele alınacak ve okuma alışkanlığı kazandırma ile ilgili neler yapılabileceği hakkında çözüm önerileri geliştirilecektir. Bu bağlamda araştırmanın literatüre katkı sağlamasının yanında öğretmenlere, okul yöneticilerine ve velilere okuma

alışkanlığı kazandırmada sergilenecek davranışlar bakımından öneriler sunması beklenmektedir.

Aynı zamanda bu araştırmadan elde edilen bulguların okuma alışkanlığı kazandırılmasına yönelik stratejilerinin geliştirilmesine katkı sağlayabileceği, ayrıca okuma alışkanlığı kazandırma sürecinde öğretmen, veli ve okul yöneticilerinin arasındaki iş birliğinin güçlendirilmesine, okullarda okuma kültürünün yaygınlaştırılmasına olanak tanıyabileceği düşünülmektedir. Bu bağlamda, araştırma sonuçlarının temel eğitimde okuma alışkanlığı kazandırma sürecine katkıda bulunacak veriler sunması beklenmektedir.

1.4. Varsayımlar

Bu araştırmada;

1. Görüşme yapılan öğretmenlerin, velilerin ve okul yöneticilerinin araştırmaya içtenlikle katkı sağladıkları,

2. Görüşme sırasında katılımcıların veri toplama araçlarına gerçek düşüncelerini yansıtacak şekilde cevap verdikleri,

3. Katılımcıların görüşme sırasında fikirlerini olduğu gibi aktardığı, araştırma konusu hakkında yaşanan sorunları tüm yönleriyle ele alıp cevap verdikleri,

4. Araştırma için geliştirilen veri toplama aracının, araştırmanın amacını gerçekleştirme bağlamında mevcut durumu yansıtacak nitelikte olduğu varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

Araştırma Ankara ili Çubuk ilçesinde bulunan kamu ilkokullarında 2024-2025 eğitim öğretim yılında görev yapan bu araştırma kapsamında çalışma grubuna dahil edilen 40 öğretmen ve 11 okul müdürü ile Çubuk ilçesinde bulunan kamu ilkokullarında öğrenim gören lise ve daha üst düzeylerde mezuniyeti bulunan 18 öğrenci velisi ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Okuma Alışkanlığı: Bireylerin ilgileri, ihtiyaçları ya da merakları doğrultusunda; öğrenmek, güzel vakit geçirmek veya dinlenmek amacıyla düzenli ve sürekli olarak zamanının bir kısmını okumaya ayırmasıdır (Yıldız, 2010a). Okuma alışkanlığı bu araştırmada öğrencilerin birkaç sayfa da olsa her gün okuma isteği duyarak sürekli ve düzenli bir şekilde

bu eylemi gerçekleştirmesi olarak ele alınmıştır. Okuma eylemi süreklilik kazanarak devam ettirildiği sürece alışkanlığa dönüşmüş olacaktır.

Sınıf Öğretmeni: Bu araştırmada ilkokul birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıfları okutan öğretmenler olarak ele alınmıştır.

İlkokul: Zorunlu öğrenim çağındaki kız ve erkek çocuklarının temel eğitim ve öğretimini sağlamak için devletçe açılan veya açılmasına izin verilen dört yıllık okul (TDK, 2019).

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Okuma

İnsanoğlunun varoluşundan itibaren öğrenmeye duyduğu gereksinim ile ortaya çıkan okuma, dil kurallarına uyularak oluşturulmuş yazılı iletileri duyu organları yoluyla algılayıp kavrama, anlamlandırma, yorumlama, düşünce yürütme ve yargıya varma evrelerinden oluşan bütün bir süreçtir. Bu bakımdan okuma duyu organlarının ortaklaşa yaptığı bir etkinliktir.

TDK (2009)'ye göre okuma yazıya geçirilmiş bir metni çözümleyip anlamak ve seslere çevirmek olarak tanımlanmıştır. Okuma, bilgiye ulaşmak için en güvenilir ve en kısa yol olarak kabul edilen bir öğrenme şeklidir (Şahin, 2012). Okuma temel dil becerilerinden biri olarak kabul edilir. Deniz (2017) okumanın; zihinsel, bedensel ve psikomotor becerilerin bir arada kullanıldığı, yazılı işaretlerden anlam kurma etkinliği olduğunu ifade eder. Okuma, okuyucunun metni düşünsel olarak algılayıp anlamlandırması ve yorumlaması işlemidir (Günay, 2013). Bu tanımı destekler nitelikte okumanın tanımını yapan Sever (2015), okumayı; çocukların düşünme becerilerini geliştiren, kavramsal olarak çok yönlü gelişmelerini sağlayan, bununla birlikte okul süreci boyunca kullanılan en temel beceri olarak tanımlar. Bunun için de çocuklar; erken yaşlardan itibaren okuma kültürü kazandırmaya yönlendirilmelidir.

Akyol (2008) okumayı; "Ön bilgilerin kullanıldığı, yazar ile okuyucu arasındaki etkili iletişime dayanan, uygun bir yöntem ve amaç doğrultusunda, düzenli bir ortamda gerçekleştirilen anlam kurma süreci" olarak tanımlar. Altuntop (2019) da bu tanımda ifade edildiği gibi bireyin ön bilgilerinin kullandığı okuma eyleminde okurken eski şemalarının yenilenerek değişebileceğini belirtir.

Güneş (2013) okumanın "bireyin ön bilgileri ile metindeki bilgileri bütünleştirerek yeni anlamlar ürettiği aktif bir süreç, bir öğrenme alanı olarak çeşitli beceri ve teknikleri de içeren

geniş bir alan" olduğunu ifade etmektedir. Böylece okuyucu metni anlamanın ötesinde yeni anlamlar oluşturarak metindeki bilgiyi genişletmekte, hatta yeni bilgiler üretmektedir. Kaya (2020) okumayı kod çözme, çözülen kodu anlama ve kavrama eylemi olarak tanımlar. Bu eylem fiziksel ve zihinsel süreçlerin eş güdüm içerisinde meydana gelen becerilere dayanan karmaşık bir süreçtir. Okuma, basit bir faaliyet değil, bütün zihinsel organizasyonu harekete geçirerek yapılan bir faaliyet olarak tanımlanabilir. Bu ifadelere dayanarak okumanın aslında basit bir eylemden ziyade zihinsel süreçlerin kullanıldığı aynı zamanda fiziksel, psikolojik vb unsurları barındıran karmaşık bir beceri olduğunu söyleyebiliriz. Hızla değişen ve gelişen dünyada yaşam boyu öğrenmeyi sağlamanın temeli okuma becerisinin kazanılmasına dayanır.

Okuma eyleminin insanın doğumuyla birlikte başlayan bir süreç olduğunu ifade eden Özden (2018), bu sürecin bireyin çevresini gördüğü andan itibaren başlayarak, yaşamı boyunca geçen zamanda devam etmekte olduğunu, okuma eyleminin yazılı bir metnin okunması olarak tanımlandığında ise bu sürecin okul çağı ile başladığını söyler. Coutant ve Perchemlides (2005) okumanın gelişimsel bir süreç olduğunu belirtir. Okumayı bir kez edinilen teknik bir kavram olarak tanımlamak mümkün değildir.

Okuma, yazılı bir metnin iletmeyi amaçladığı mesajın, duygunun ve düşüncenin anlaşılmasıdır. Birey bir metni anlamak isteyerek okur. Okumanın sonunda anlamanın gerçekleşmesi beklenir. Aksi takdirde okumanın amacına ulaşılamamış demektir (Çiftçi ve Temizyürek, 2008).

2.2. Okumanın Önemi ve İşlevleri

Bireye okuma becerisi kazandırdıktan sonra okumanın günlük yaşamın bir parçası olarak görülmesini sağlamak eğitimin amaçlarından biridir. Bunun için bireye okumanın bir ihtiyaç olarak benimsetilmesi önem teşkil eder (Göçer, 2014). Bireyde bu algıyı oluşturmak okuma alışkanlığının kendiliğinden gelişmesini sağlayacaktır. Akyol (2013)'a göre okuma bireye yeni kelimeler öğretmekle birlikte farklı anlayışlar kazandırır, bireyin hayal gücünü ve yaratıcılığını geliştirir, ufkunu genişletir. Bununla birlikte okumanın bireyin ifade etme becerilerini geliştirdiği söylenebilir. Okuma bireyin kendini yenilemesi, içinde bulunduğu sınırlarını aşmaya çabalaması, evrenselliğe ilerlemesi yolunda verdiği mücadeledir. Bu bağlamda okuma bireyin yaşantısına ve düşünce dünyasına yansıyan bir eylemdir (Ungan, 2008).

Okuma eylemi sadece eğitim alanı ile bağdaştırılamaz. Hayatın her alanında okumaya gereksinim duyulmaktadır. Kişisel ihtiyaçların karşılanmasının, zihinsel becerilerin geliştirilmesinin, sosyal yaşama uyum sağlanmasının temelini okuma eylemi oluşturur. Okuma becerisinin kazanılmış olmasının bireyin zihinsel gelişimine büyük katkı sağladığını söyleyebiliriz. Okuma sırasında yazılar zihinde yapılandırılmaktadır. Nitekim Sidekli (2010), bireyin edindiği okuma becerisini hayatının her alanında kullanacağını, bu beceriyi edinemeyen bireylerin hem derslerinde hem de yaşamında başarılı olamayacağını, zihinsel becerilerini geliştiremeyeceğini ifade eder.

Farklı kültürlere, farklı değerlere sahip olan insanlara saygı duyabilmek ancak okuma ile kazanılan bir davranıştır. Bireyler okuyarak analitik düşünme becerilerini geliştirir, kendilerini daha iyi bir şekilde ifade edebilirler. Okumanın insanın toplumsal, kültürel, psikolojik ve entelektüel gelişiminde etkin bir role sahip olduğu söylenebilir. (Aras,2017). Bu bilgiler ışığında okumanın pek çok işleve sahip olan bir beceri alanı olduğunu söylemek mümkündür.

Kayalan'a göre (1997) düşünmek insan olmanın niteliğidir ve düşüncenin kaynağı da okumaktır. Dolayısıyla okumak sorumluluk gerektirir. Okumak yaşamı anlamlı hale getiren, bireye alternatifler sunan, hayatı çeşitlendiren ve zenginleştiren bir beceri alanıdır. Bireylere kültürlerini genişletme olanağı tanırken geçmiş ile gelecek arasında köprü kurarak toplumsal bir işlevi de yerine getirmiş olur (Keleş, 2006). Buradan yola çıkarak okumanın farklı bakış açıları kazandırdığını ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirdiğini söylemek mümkündür. Bu bağlamda Özbaşı (2013), okumayı çok yönlü düşünme becerilerini geliştiren eğitim öğretim sürecinin temelini oluşturan bir kavram olarak ifade eder.

Bilgiyi oluşturan her türlü yazınsal ürün insanlar için önem taşımaktadır. Okuma, yazının bulunması ile birlikte insanlık tarihi boyunca gelecek nesillere aktarılmak istenen iletilerin taşınmasını sağlayan bir araç olmuştur. Bilginin vazgeçilmez olduğu bir çağda okuma yetkinliğine sahip olmak bireyler için bir gereklilik haline gelmiştir. Temel seviyedeki okuma insanın zihinsel becerilerini harekete geçirirken, eleştirel ve yaratıcı okuma bireyin bilgiyi anlamlandırma, analiz edebilme ve değerlendirme gibi üst düzey becerilerini ortaya çıkarmaktadır (Özkan ve Başkan, 2020).

Okumak bireysel bir beceri alanı olmakla beraber, toplumsal olayların akılcı ve verimli bir şekilde yönetilebilmesini sağlayan bir işleve de sahiptir. Gelişmiş toplumların okuyan bireylerden oluştuğunu söylemek mümkündür. Öğrenme kavramı durağan bir yapıyı kabul

etmez. Bilginin zaman içinde değişmesi ve yenilenmesinden dolayı oluşan gereksinimi karşılamak okuma ile mümkün kılınabilir. (Odabaş, Odabaş ve Polat,2008).

Toplumun varlığını devam ettirebilmesi için okumanın gerekli olduğunu ifade eden Manguel (2018), okuma ve yazma konusunda; okumanın yazmadan daha önde geldiğini belirtir. Okumak bireylerin yaşaması için temel gerekliliklerdendir. Okuyan bireylerden oluşan toplum güçlü ve sağlıklı bir şekilde varlığını sürdürür.

Teknolojinin hızla geliştiği, bilgi çağı olarak da adlandırılan bu çağda basılı kaynakların azalmadığını görüyoruz. Bunun başlıca nedeni bilgiye ulaşma konusunda basılı kaynakların hızlı ve güvenilir kaynaklar olmasıdır. Bir konferans ya da radyo, televizyon gibi sözlü bilgi aktarma yoluyla dinleyiciye saatte 9000 kelime aktarılırken orta düzeyde bir okuyucu saatte 27000 kelime okuyabilmektedir. Bu durum bilgi edinmede okumanın en üstün yol olduğunu göstermektedir (Güneş, 2015). Yaşanan teknolojik ilerlemeler, hayatımıza dahil olan ve hızla değişen yenilikler aslında okuma eyleminin önemini ön plana çıkarmaktadır. Değişen dünya düzenine ve yeniliklere uyum sağlayabilmenin özünde iyi bir okuyucu olmak önem teşkil eder.

2.3. Okuma Alışkanlığı

Okuma alışkanlığı; bireylerin okumayı öğrendikten sonraki süreçte okuma eylemini zevk duyarak gerçekleştirmelerini sağlamak için kazanmaları gereken önemli bir beceridir. Bireyin okumayı zorunluluk değil, ihtiyaç olarak algılayarak yaşam boyu sürekli ve düzenli bir biçimde gerçekleştirmesi olarak da tanımlanmaktadır. Okuma becerisi çocuğun zihinsel ve sözel gelişimi başta olmak üzere tüm gelişim alanlarında ilerlemesini sağlayan önemli bir beceri alanıdır. Çocuğun ailesi, okulu, öğretmeni, arkadaşları ve yaşadığı toplum gibi pek çok faktör okumanın alışkanlık hâline gelmesinde rol oynar (Tanju, 2010).

UNESCO'nun tanımına göre okuma alışkanlığı "okumayı öğrendikten sonra bu eylemi istekli biçimde sürdürme becerisidir" (Çocuk Vakfı, 2006). Burada istekli olma kavramı önem taşımaktadır. Çünkü okumanın alışkanlığa dönüşmesi için ders ya da görev olarak algılanmasından ziyade isteyerek ve sürekli olarak devam ettirilmesi söz konusudur.

Bilgi edinme, akademik başarıyı arttırma, iletişim kurma becerilerini geliştirme ve genel kültürü arttırma gibi kazanımları olan okumanın bu kazanımların kalıcı ve sürekli olması için alışkanlık haline getirilmesi gerekmektedir. Bu süreçte öğretmenlerin öğrencilere ve onların velilerine rehberlik etmesi önem taşımaktadır. Okuma alışkanlığı kazanma sürecinde

rehberlik edecek olan öğretmenin de elbette okuma alışkanlığının olması gerekir (Akbabaoğlu, 2019).

Çocukların okuma alışkanlığı edinmesinde kullanılacak temel araç kitaplardır. Çocuk evde hiç okuma uğraşı ile karşılaşmamışsa, okula başladığında ilk kez kitaplarla karşılaşıyorsa, okuma eylemini okulla bağdaştırır. Okuma alışkanlığını geliştirmek için çocukların gereksinimleri ve ilgi alanları da göz önünde bulundurularak yönlendirme yapılmalıdır. Çocukların okuma alışkanlığının geliştirilmesi için kütüphaneler zengin kaynaklar sunarak okumayı vazgeçilmez hale getirebilir (Kayalan,1997).

Reşat Nuri Güntekin Anadolu Notları kitabında (2018) şöyle der: *Bunlar kasabanın ileri gelenleri, okuyup yazmışları… Niye mesela kitap okumuyorlar? Hem iyi bir vakit geçirirler, hem kültürlerini genişletirler. "Niye kitap okumuyorlar?" demek "niye piyano çalmıyorlar?" demek gibi bir şeydir. Kafayı kitap okumaya alıştırmak parmakları piyanoya alıştırmaktan kolay değildir. Ona göre yetişmek, hazırlanmak lazım gelir. Bu ta çocukluktan başlayan egzersizler neticesidir*… Burada yazar gözlemleri sonucunda alışkanlık kazanmadığı için kahvede otururken kitap okumayan insanlardan bahsetmiştir.

Araştırmaların pek çoğunda okuma alışkanlığının temelinin küçük yaşlarda atılmasının öneminden bahsedilir. Eroğlu (2016) alışkanlığın bir davranışa aşina olmak ile başladığını savunarak çocuğun kitapla erken yaşta tanışmasının önemini vurgulamıştır. Sevmez (2009) çocukların okumaya ilgilerini arttırmada en uygun dönemin ilkokul çağı olduğunu belirtmiştir. Demirer, Yıldız ve Sünbül (2011) de okuma alışkanlığının ilkokul çağında kazanılmadığı takdirde sonradan kazanılmasının daha zor olduğunu söylemiştir.

Okuma alışkanlığını kazanılmış olmasında dünyada en yaygın kabul gören ölçüt, Amerikan Kütüphane Derneği'nin (American Library Association-ALA) önerdiği standarttır. Bu belirlenen standarda göre (Odabaş, 2005) okuma alışkanlığı olan okurları şu şekilde tanımlar:

Çok okuyan: Yılda 21 ve daha fazla kitap okuyan okur,

Orta düzeyde okuyan: Yılda 6-20 arası kitap okuyan okur,

Az okuyan: Yılda 1-5 arası kitap okuyan okur,

Okur olmayan: Yılda hiç kitap okumayan kişidir.

2.4. Okuma Alışkanlığını Etkileyen Faktörler

2.4.1. Bireysel Faktörler

Okuma eylemini etkileyen bireysel faktörler arasında; okuma motivasyonu, okumaya olan tutum, okuma isteği yer alır. Bu faktörlerin varlığı ile birlikte bireylerin yeterli bir okuma becerisine sahip olması gereklidir. Okuma alışkanlığı kazandırılmasında bireylerin bağımsızlık ve öz benlik duygularının gelişmiş olması önem taşımaktadır. Bu duyguların gelişmesi için de okudukları kaynakların kendi seçimleri olması etkili bir yoldur (Temizkan, 2009).

Okuma ilgisi de alışkanlığı etkileyen bireysel faktörlerdendir. TDK'ye (2009) göre ilgi iki şey arasındaki bağlılık, dikkati öncelikli bir şey üzerine toplama eğilimi olarak tanımlanır. İlgi zihinsel süreçleri uyaran psikolojik bir durum olarak da tanımlanmaktadır. İlgi bir konu ya da nesneye karşı daha dikkatli olmayı sağlar. Bu yönüyle öğrenme sürecinde kolaylık sağlar. Bu süreçte öğrencileri harekete geçirerek seçimler yapmasını destekler (Güneş, 2014). Bu bağlamda ilgi kavramı bireylerin kendilerine hedef belirlemesinde kilit nokta olarak kabul edilebilir. Başka bir ifadeyle bireyin ilgisi yaşam biçimini belirlemektedir. Okuma ilgisi okumaya duyulan merak, heves, istek kavramlarıyla ifade edilebilir.

Güneş (2017) okuma ilgisini bireyin zihinsel ve kişisel enerjisini okumaya yönlendirmesi olarak tanımlar. Okumayla ilgilenerek başlayıp daha sonra okumaktan hoşlanma, okumayı sevme ve okumaya daha fazla vakit ayırmayla devam eden bir süreçtir. İlerleyen aşamada öğrenciler okunanları seçer, ilginç gelen kitap ve metinleri okumaya başlar. Son aşamada sürekli okuma, yeni bilgiler araştırma, öğrenilen bilgileri kullanma gerçekleşir. Yani okuma ilgisinin gelişimi zamanla derinleşmektedir. Okuma ilgisini oluşturmada ilk aşama okumayı sevdirme çabasıdır. Severek yapılan okuma gün geçtikçe süreklilik kazanacaktır.

Öğrencilerin ilgilerinin belirlenmesi, okuma becerilerinin kazandırılması ve devam ettirilmesinde önemli bir değişkendir. Okuma ilgilerinin belirlenmesi yaşa göre, gelişim düzeylerine göre, cinsiyete göre farklılıklar gösterebilir. Bunları belirlemek için çeşitli profesyonel çalışmalar yapılabilir (Güneş, 2017).

Okumaya duyulan ilginin artması okuduğunu anlama becerisinin gelişmiş olması ile doğru orantılı olarak artmaktadır. Her bireyin ilgisini çeken farklı alanlar mevcuttur. Bu alanlarda yazılmış kitap, dergi gibi kaynakları okumak kişilere hem zevk verecek hem de onların kendilerini geliştirmelerini sağlayacaktır. Pecjak & Kosir'e göre (2008) okumaya duyulan

ilgi ve okuma motivasyonu okuma alışkanlığını kazandırmada önemli faktörlerdir. Okumaya duyulan ilgi, öğrencilerin okuduklarını daha iyi anlamalarına ve hatırlamalarına katkı sağlamaktadır. İlgi ve motivasyonu arttırmak için de öğrencilere okuyacakları metinleri seçme imkânı tanınmalıdır.

Okuduğunu anlama düzeyi arttıkça okumaya olan ilgi de artar ve bireyin okuma alışkanlığı kazanması kolaylaşır (Bamberger, 1990). Bu sebeple çocuğun okuduğunu anlayacağı düzeyde kitap seçimi yapmak önem taşımaktadır. Okuyacağı kitapları seçmesinde çocuklara söz hakkı verilmesi de okumaya olan ilgilerini arttırabilir.

Okumaktan keyif alan öğrencilerin daha sık okumayı tercih ettikleri görülmektedir. Öğrencilerin okuma motivasyonları önceliklidir. Ayrıca çocuklar ne kadar çok okurlarsa o kadar iyi birer okuyucu durumuna ulaşırlar. Böylece okuma yeterliliğine sahip birey olma yolunda hızla gelişirler. Bu sebeple okuma alışkanlığı kazandırmada motivasyon ilkelerine dayalı okuma stratejileri geliştirmek önem taşımaktadır (Gambrell, 2015).

Bilinçli bir okuyucu; okuma için istek duymalı, kelimelerin anlamını bilmeli, okuduklarını yorumlayabilmeli ve geçmişte okuduklarıyla karşılaştırabilmelidir (Kayalan, 1992). Böylece okur dışsal bir etkiye ihtiyaç duymadan, kendi isteği ile okuma eylemini gerçekleştirir. İstek duyarak gerçekleştirilen okuma zamanla severek yapılan bir alışkanlığa dönüşür.

2.4.2. Çevresel Faktörler

Doğdukları andan itibaren çocukların yaşamları çevresel koşullara göre şekillenir. Davranışları çevresindeki kişilerle benzerlik gösterir. Okuma alışkanlığı kazanılmasında ve bu alışkanlığın sürekli hale getirilmesinde okul, aile, öğretmen, arkadaş, kütüphane, teknolojik değişimler/dijitalleşme vs gibi çevresel faktörler etkilidir.

2.4.2.1. Aile

Okuma alışkanlığının kazandırılmasında etkili olan çevresel faktörlerin başında aile gelmektedir. Çocuğun büyüdüğü aile ortamı ve aile bireylerinin okumaya yönelik sergilediği davranışlar, çocukların okumaya karşı olan tutumları üzerinde etkili olmaktadır. Çocuk için ailesi bir modeldir ve onların davranışlarını gözlemleyen çocuklar okumaya yönelik tutum geliştirirken ailelerinin bu davranışlarını örnek almaktadır (Kaya, 2021).

Çocuğun okul öncesi dönemde evde ailesi ile birlikte gerçekleştirilen okumaya dair etkinlikler dil becerilerini geliştirir. Çocuğa masal okuma, şarkı ya da şiir mırıldanma, hikâye

anlatma vs çocuğun okumaya ilgisini ve merakını arttırır. Küçük yaşlarda okumaya yönelik yaşanan bu deneyimler çocuğun ileriki dönemlerinde okuma alışkanlığının oluşmasında önemli rol oynar (Yavuzer, 2001).

Sosyalleşmeye aile ortamında başlayan çocuk, toplumun değer yargılarını, kültürünü, alışkanlıklarını ailede benimser. Bu bağlamda okuma alışkanlığı kazanma davranışı da ilk olarak aile izlenimlerine göre biçimlenir. Eğitim düzeyi düşük olduğunda çocukları okumaya yönlendirme, okuma bilinci ve okuma sevgisi kazandırma pek mümkün olmamaktadır (Bircan ve Tekin, 1989).

Öğrencilerin okuma alışkanlığı kazanmalarında ebeveynlerin etkisinin en önemli faktör olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Öğrencilerin yakın çevresinde ebeveynleri olduğu için diğer faktörler arasında en güçlüsü olarak kabul edilebilir. Burada önemli nokta ailenin okuma alışkanlığı kazandırmada teşvik etmedeki rollerinin ne kadar etkili olduğudur (Rosli , Razali, Zamil, Noor, & Baharuddin, 2017).

Dökmen (1994) çocukların okuma alışkanlığı kazanmasında "modelden öğrenme" kavramının öneminden söz eder. Çocukların, davranışları model alarak öğrendikleri gerçeğine göre hareket ederek okuma alışkanlığı kazandırmak için ilk adımın ailede atıldığı söylenebilir. Bu bağlamda ailelerin çocuklarına örnek olmaları adına kendilerinin de okuma alışkanlığına sahip olmaları gerekmektedir.

2.4.2.2. Okul, öğretmen ve arkadaş

Okuma alışkanlığı kazanılmasında, bireyin aile ortamından sonra içinde bulunduğu okul hayatının önemi büyüktür. Okumanın bir beceri olarak kazandırılıp geliştirilmesi çocuğun ilk öğretim çağına gelmesiyle birlikte okullarda gerçekleştirilir. Eğitim sürecinde kullanılan yöntemler, yapılan çalışmalar okuma alışkanlığını etkileyen faktörlerdendir (Tatar, 2022). Okuma alışkanlığını ilkokul döneminde edinemeyen çocuğun, yetişkinlik çağlarında bu alışkanlığı edinmesi güçleşir. Okula başlayana kadar ebeveynlerini taklit eden çocuk okula başladıktan sonra öğretmenini taklit etmeye başlar. Bu nedenle öğretmenlerin okuması, öğrencileri okumaya teşvik etmesi, onları yönlendirmesi önem taşımaktadır (Maraşlı, 2005).

Öğretmenlerin okumaya yönelik tutumu, okumayı sevmesi, bu alanda kendini geliştirmiş olması, edebiyata duyduğu ilgi, kendi okuma alışkanlığının bulunması çocuklara okuma alışkanlığı kazandırmada önemli faktörlerdir. Çocukların ilgi alanlarına yönelik materyal önermek çocuklarda kitap sevgisi oluşumuna katkı sağlayacaktır. Öğretmenlerin çocuklara

rol model olması okuma alışkanlığı kazandırma konusunda başlı başlına etkili olan bir değişkendir (Jabbar & Warraich, 2021).

Çocukların gelişim özellikleri ele alındığında okul döneminde arkadaş çevresinin önemi büyüktür (Ekici,2014). Çocuklar okuma alışkanlığı edinme sürecinde arkadaşlarından etkilenirler. Çocuğun büyüdüğü çevrede arkadaşlarının okuma alışkanlığı olması, çocukların okudukları kitaplar hakkında paylaşımda bulunmaları, okuduklarını birbirlerine anlatmaları, aralarında kitap değişimi yapmaları gibi davranışlar çocuklarda okumaya karşı olumlu bir tutum geliştirir. Aynı zamanda çocuklar okudukları hakkında paylaşım yaparak zihinlerini canlı tutarlar. Bu davranışlar okuma alışkanlığı oluşturmada akran grubunun etkisini göstermektedir (Kırtay, 2023).

2.4.2.3. Kütüphaneler

Kütüphaneler, çeşitli bilgi kaynakları aracılığıyla toplumun bilgi ve kültür düzeyini yükseltme amacıyla var olan kurumlardır. Halk kütüphaneleri toplumun her kesimindeki bireylere hitap etmektedir. Bilgi edinme bilinçli bir şekilde gerçekleştirilmeli ve sürekli olmalıdır ki var olanın üzerine yenileri eklenebilsin. İşte bu yüzden okuma alışkanlığı küçük yaşlarda kazandırılmalıdır. Halk kütüphanelerinin hizmet planlamasında çocukları ön planda tutması da bu nedenledir. Okuma alışkanlığı kazanmış olan bireyler yaşamları boyunca etkin bir şekilde bilginin arayıcısı olurlar ve kütüphane hizmetlerine gereksinim duyarlar (Polat ve Akkaya, 2021).

Toplumun kültürel gelişimi açısından kütüphanelerin katkısı göz ardı edilemez. Özellikle kendi imkanları ile kitaplara ya da kaynaklara erişemeyenler, okuma ortamı sağlayamayanlar için halk kütüphaneleri vazgeçilmez bir zenginliktir. Öğrenciler için okul kütüphaneleri de oldukça önem taşımaktadır (Suna, 2006).

Okul kütüphanelerinde öğrenciler ders dışında özgürce vakit geçirebilir, ilgilerine ve isteklerine yönelik kitaplar okuyabilirler. Kütüphanede bulunan çeşitli türden kitaplar her seviyedeki öğrenciye hitap edebildiği için okuma motivasyonunu olumlu yönde etkiler. Kütüphanelerde farklı türden kitaplar bulunması öğrencilerin; araştırmaya meraklı, okumaya istek duyan, bilgi edinmeye hevesli bireyler olmasına katkıda bulunur (Kaya, 2021).

İster okul kütüphaneleri olsun, ister halk kütüphaneleri ya da akademik kütüphaneler farklı türde materyaller içeren benzersiz okuma ortamı sağlayarak okumaya teşvik eden en etkili

ortamlardır. Öğrencileri cezbeden, onların bilgi ihtiyaçlarını karşılayabilen, onları okumaya motive eden mekanlar olarak kütüphaneler önem taşımaktadır (Sethy, 2018).

2.4.2.4. Teknolojik değişimler/dijitalleşme

Teknolojinin hızla geliştiği, dijitalleşmenin hayatımızın her alanına girdiği bu süreçte okuma alışkanlıkları da bu değişimden etkilenmiştir. Dijitalleşmenin bilgiye erişimi hızlandırdığı bir gerçek olmakla birlikte dijitalleşmenin kullanıldığı alanlar da önem taşımaktadır. Ekranda geçirilen zamanın artması ve insanlar tarafından bilinçsizce internet kullanımı odaklanma sürelerini azaltmakta ve dikkat dağınıklığına sebep olmaktadır. Uyarıcı açısından çeşitlilik gösteren televizyon, tablet, bilgisayar, cep telefonu gibi teknolojik cihazlar çocuklar için renkli dünyalar sunmaktadır (Aksoy, 2025). Özellikle çocukların bağımsız ve sınırsız bir şekilde internet kullanımı okuma alışkanlığı kazanmalarında olumsuz durumlar açığa çıkarmaktadır. Sınırsız içeriğe ulaşabilen çocuklar teknolojik araç gereçlerle vakit geçirdiklerinde ve bu sürelerin uzayıp gitmesiyle ekran bağımlısı olmaktadır. Bu durum da çocukların kitap okumayı, ekrana tercih etmelerine yol açabilmektedir. Çelik (2020) öğretmenler ile yürüttüğü araştırmasında öğrencilerin televizyon izlemelerinin, bilgisayar oyunları ile fazlaca vakit geçirmelerinin okuma alışkanlığı kazandırılmasında engelleyici faktörler olduğunu tespit etmiştir.

Bununla birlikte teknolojinin gelişimini okuma alışkanlığı kazandırma bağlamında faydaya dönüştürebilmek de mümkündür. Sesli kitaplar, e-kitaplar kaynağa erişim açısından kolaylık sağlayabilmektedir. Bu bağlamda, eğitim öğretimde, ekrandan okuma becerileri içinde bulunulan dönemin koşullarına uygun olarak, alternatif bir beceri olarak değil kâğıttan okuma becerilerinin bir tamamlayıcısı, destekleyicisi olarak kullanılmalıdır (Elkatmış, 2015). Ancak bu durum çocuklarda ebeveyn kontrolünü gerekli hale getirmektedir. Dijital çağda kitap okuma alışkanlığını artırmak için, ebeveynlerin ekran süresini yönetmek ve çocuklarına düzenli aralıklarla mola verdirerek okuma yapmalarını sağlamak gibi önlemleri almaları gereklidir.

2.5. Okuma Kültürü

Okuma alışkanlığı, sadece bireysel gelişim için değil, toplumların gelişimi için de kritik bir öneme sahiptir. Okuma kültürü bir toplumun veya topluluğun okumaya ilişkin alışkanlıklarını, tutumlarını ve değerlerini ifade eden bir kavramdır. Okuma kültürü güçlü olan toplumlar, daha bilinçli bireyler yetiştirir ve bu bireyler, toplumsal sorunlara daha

duyarlı hale gelir. Eleştirel düşünme yetenekleri gelişmiş bu bireyler demokratik bir toplumun temelini oluşturur. Eleştirel düşünme okuma alışkanlığının bir üst basamağı olarak nitelendirilebilir. Bu bağlamda okuma kültürünün oluşması, okuma alışkanlığı ile başlayarak zamanla gelişen ardışık ve bütünleşik bir süreç olarak değerlendirilebilir (Aydoğdu, 2020).

Okuma kültürü, bireylerin okuma eylemiyle ilgili olarak edindikleri becerilerin, toplumda bir yaşam biçimine dönüşmesi olarak tanımlanabilir. Toplumda var olan bir okuma kültürü kavramından bahsedebilmek için birey olarak düşünmekten ziyade bireylerin toplumu temsil etmesi şeklinde düşünülmelidir. Çocukluk yıllarının ilk dönemlerinden başlayarak okuma eylemini içselleştirmiş bireyler yetiştirilmesi toplumda okuma kültürünün oluşması bakımından önem taşımaktadır (Sever, 2013).

Okuma kültürü, erken çocukluk döneminden başlayarak yaşamsal süreç boyunca bilinçli çalışmalarla kazanılması gereken bir kavramdır. Bu bağlamda okuma kültürünün oluşması, bireylerin okuma eylemini yaşam biçimi olarak içselleştirmeleriyle ilişkilidir. Bireylerde okuma kültürü oluşturulması ile birlikte bu kültürün toplumsal düzeyde sistemli bir yapıya dönüştürülmesi ile gelişmiş bir okuma kültürü sürecinden söz etmek mümkün olacaktır. Bu amaçla okumanın sevdirilmesi bağlamında en etkili araç, nitelikli çocuk kitaplarıdır. Çocuğun okul öncesi dönemlerden başlayarak çocuk edebiyatının etkileyici ürünleri olan çocuk kitaplarıyla tanışması, okuma eylemini yaşamının temel bir gereksinimi olarak benimsemesine olanak sağlar. Bu doğrultuda çocukların okuma sevgisi ve okuma alışkanlığı kazanmasında kitapların önemli bir yeri olduğunu söylemek mümkündür (Samur,2017).

Okuma kültürü aynı zamanda okuma eyleminin doğru bir şekilde gerçekleştirilmesini sağlayan stratejik bir olgu olarak kabul edilebilir. Okuma kültürünün kazandırılmasında en önemli faktör aile olarak görülmektedir. Düzenli okuma alışkanlığı olan, okumaya özellikle zaman ayıran, okudukları hakkında birbirleri ile konuşan, fikir alışverişi yapan, evde kitaplık bulunduran ebeveynlerin çocukları okumayı yaşamın bir parçası olarak görebilmektedir. Bu bağlamda okuma kültürünün ailede, ebeveynler sayesinde oluşmaya başladığını söylemek yanlış olmayacaktır (Şentürk, 2021).

Okuma kültürünü yerleştirme ve okuma davranışını geliştirme, çocukluk çağında verilecek eğitim ile anlamlı olacak ve kalıcı hale gelecektir. Bu bakımdan çocuklara okumayı sevdirmek ve okumayı alışkanlık haline getirmek erken yaşlarda kazandırılacak becerilerdir. Burada en önemli görev aileye düşmektedir. Okumayı öğrendikten sonra da evde anne babalar çocuğu kendi haline bırakmamalı, okumasını takip etmelidir. Çocuğun ebeveynleri

ile birlikte okuması, okuduklarını tartışması okuma alışkanlığı ve okuma sevgisi kazandırmada önemli bir yer tutar (Bayram, 2001).

2.6. Türkiye'de Okumaya İlişkin Veriler

Ülkemizde okuma alışkanlığına ilişkin mevcut raporlar bu alışkanlığı kazanamamış olduğumuzu göstermektedir. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın (2011), "Türkiye Okuma Kültürü Haritası Projesi" kapsamında Türkiye'yi temsilen 26 ilde 6212 kişi ile görüşme yapılarak ülkemizde yaşayan bireylerin okuma alışkanlığını ortaya koymak hedeflenmiştir. Araştırma, Türkiye İstatistik Kurumunun NUTS2 düzeyinden seçilen Adana, Ağrı, Ankara, Antalya, Aydın, Balıkesir, Bursa, Erzurum, Gaziantep, Hatay, İstanbul, İzmir, Kastamonu, Kayseri, Kırıkkale, Kocaeli, Konya, Malatya, Manisa, Mardin, Samsun, Şanlıurfa, Tekirdağ, Trabzon, Van ve Zonguldak illerinden 6212 kişi ile gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmada yılda ortalama 7,2 kitap okunduğu sonucuna ulaşmıştır. TÜİK 2022 verilerine göre son 12 ay içerisinde 15 yaş ve üzeri fertlerin %69,0'ının hiç kitap okumadığı, %31,0'ının ise en az bir kitap okuduğu görüldü. 2024 TÜİK verilerine göre 15 yaş ve üzeri nüfusun %73'ü kitap okumamaktadır.

Kültür ve Turizm Bakanlığı, Basın Yayın Birliği Derneği ve Uluslararası Öncü Eğitimciler Derneği ortaklığında, Türkiye'de okuma alışkanlığının yetersiz olması ve yerleşik bir okuma kültürünün bulunmaması gerekçesiyle toplumda okuma alışkanlığını yaygınlaştırma amacı ile bir çalıştay düzenlenmiştir. 7-8 Nisan 2018 tarihinde düzenlenen okuma kültürünün geliştirilmesi çalıştayı raporuna göre; Türkiye'de okuma kültürünün oluşturulması mevcut kütüphanelerin iyileştirilmesi ve çağdaş standartlara uygun yeni kütüphanelerin kurulması ile toplumun tümünü içine alan bir okuma kültürü hareketinin düzenlenmesi öncelikli gerçekleştirilmesi gereken iki önemli eylem olarak belirtilmiştir.

Toplumun nitelikli kitapla buluşacağı ve okuma kültürü kazanacağı ilk yer olan halk kütüphanelerimiz nitelik ve nicelik açısından yetersizdir. Bu sebeple her il ve ilçede çağdaş kütüphanecilik anlayışı ile yapılandırılmış halk kütüphaneleri ve çocuk kütüphaneleri kurulmalıdır. Her semtte, her mahallede ve her köyde halkın ihtiyaç duyduğunda ulaşabileceği yerel kütüphaneler oluşturulmalıdır. Türkiye'de okuma kültürünün oluşturulabilmesi için devletin, özel sektörün, sivil toplum kuruluşlarının, kültür-sanat dünyasının, medyanın, gönüllülerin, üniversitelerin ve öğrencilerin dâhil olacağı bir "okuma kültürü hareketi" yapılmalıdır (Okuma Kültürü Çalıştayı,2018).

2.7. İlgili Araştırmalar

Literatür taramasında okuma alışkanlığı ile ilgili yurt içi ve yurt dışında yapılan çeşitli araştırmalar bu bölümde verilmiştir.

2.7.1. Yurt İçi Araştırmalar

Bilgiç'in (2023) okuma alışkanlığı kazandırmada veli etkisi araştırmasında okuma alışkanlığında ailenin rolü incelenmiştir. Nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılan araştırmanın örneklemini 427 öğrenci ile 426 veli oluşturmuştur. Araştırmada ailelerin kitap okumanın önemini bilmelerine ve rol model olmanın önemine inanmalarına rağmen yoğun çalışma temposu ve evdeki diğer sorumlulukları bahane göstererek çocuklarıyla birlikte kitap okumadıkları ve okuma etkinliklerine (kütüphaneye gitme, okuma saatleri düzenleme, kitap fuarına gitme vb.) katılmadıkları sonuçlarına ulaşılmıştır.

Demir'in (2022) ebeveyn okuma motivasyonu ile çocuklarının okuma alışkanlığı ve okuma tutumu ile ilişkisini araştırmak amacıyla yapılan araştırmada ilişkisel tarama modeli yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 335 ilkokul dördüncü sınıf öğrencisi ve ebeveynleri oluşturmaktadır. Bu araştırma sonucunda ebeveyn okuma motivasyonları ile öğrencilerin okuma alışkanlığı ve okuma tutumu arasında düşük düzeyde de olsa pozitif yönlü bir ilişki olduğu bulunmuştur.

Gül'ün (2021) İlkokul öğrencilerinin okuma alışkanlığı kazanmasını etkileyen faktörleri belirlemeyi amaçladığı araştırmasında; nicel ve nitel yöntemin birlikte kullanıldığı karma yöntem kullanılmıştır. Nicel bölüm verileri 3 ve 4. sınıflarında öğrenim gören 742 öğrenciden anket yoluyla toplanmıştır. Nitel bölümde 15 sınıf öğretmeni ile görüşme gerçekleştirilerek veri toplanmıştır. Nicel ve nitel bulgular ışığında, araştırmaya katılan öğrencilerin büyük bir bölümünün okuma alışkanlığına sahip oldukları; öğrencilerin okuma alışkanlığı kazanmasında cinsiyet, sınıf seviyesi, kardeş sayısı, anne baba okuryazar olma durumu gibi faktörlerin etkili olmadığı ancak öğrencilerin kendilerine ait odaya, kitaplığa, eve sahip olma durumlarının, kütüphaneye gitme sıklıklarının, düzenli olarak kitap okuyan ebeveynlere sahip olmalarının, ebeveynlerinin kitap hediye etmesinin, evde kitap okuma saati uygulaması yapılmasının, öğretmeninin kitap okumasının, okulda kitap okuma saati yapılmasının, arkadaşlarıyla kitaplar hakkında sohbet etmesinin, akranlarının boş zamanlarında kitap okumasının okuma alışkanlığı kazanmasında etkili olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Karakullukcu ve Çelik (2020) tarafından ilkokul öğrencilerine kitap okuma alışkanlığı kazandırmada sınıf öğretmenlerinin rolünün incelendiği araştırmada bu süreçte öğretmenlerin rolü belirlenmeye çalışılmıştır. 2014 – 2015 eğitim öğretim yılında Samsun iline bağlı devlet okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinden basit seçkisiz örnekleme yöntemiyle seçilen 539 sınıf öğretmeni ile araştırma evreni oluşturulmuştur. Betimsel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılan araştırmada veri toplama aracı olarak "Öğretmen Görüşleri" anket formu kullanılmıştır. Bu araştırmada sınıf öğretmenlerinin okuma alışkanlığı kazandırmak için sınıf kitaplığı oluşturduğu, öğrencilere kitap almaları için tavsiyelerde bulunduğu ve sınıf kitaplıklarının öğrencilerin kitap okuma alışkanlığı kazanmasına katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin derslerinde kitap okumak için zaman ayırdıkları, kitap okuma alışkanlığı kazandırmak için okuma saati oluşturdukları görülmektedir. Ayrıca öğretmenlerin kitap okumayla ilgili verilen performans ödevlerini faydalı buldukları vurgulanmıştır. Sınıf öğretmenlerinin öğrencilerine kitap okuma alışkanlığı kazandırmada model olmanın "bazen" etkili olduğunu düşündükleri görülmüştür. Bu sonuçtan yola çıkarak sınıf öğretmenlerinin öğrencilerine kitap okuma alışkanlığı kazandırmada model olmalarının zaman zaman etkili olduğu belirtilmiştir. Bu araştırma sonucunda bu bağlamda Türkiye'nin farklı bölgelerinde de araştırma yapılması önerilmiştir.

Yılmaz ve Ertem'in (2020) yaptıkları araştırmada ilkokul öğrencilerinin okuma alışkanlıkları çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir. Öğrencilerin tutumlarının cinsiyete, sınıf düzeyine, sosyoekonomik düzeye, annenin eğitim düzeyine ve babanın eğitim düzeyine göre değişiklik gösterip göstermediği incelenmiştir. Bu araştırma nicel araştırma yöntemlerinden biri olan tarama çalışması modeline uygun olarak tasarlanmış olup araştırma verileri "İlkokul Öğrencileri İçin Okuma Alışkanlığı Ölçeği" ile toplanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Ankara iline bağlı Yenimahalle ilçesinde bulunan bir ilkokulda 2, 3, ve 4. sınıfa devam eden 22 erkek, 28 kız olmak üzere 50 öğrenci oluşturmaktadır. Bu araştırma sonunda erkek öğrencilerin okuma alışkanlıklarının kızlardan daha olumlu olduğu, sınıf düzeyi değişkenin katılımcılarda okuma alışkanlığı edinme konusunda istatistiksel açıdan anlamlı bir fark oluşturacak düzeyde olmadığı, sosyoekonomik düzey değişkeninin katılımcılarda okuma alışkanlığı edinme konusunda herhangi bir farklılaşmaya neden olmadığı, anne ve baba eğitim düzeyi değişkeninin katılımcılarda okuma alışkanlığı edinme konusunda herhangi bir farklılaşmaya neden olmadığı bulgularına ulaşılmıştır. Öğrencilerin okumaya yönelik alışkanlıklarının arttırılması için ilkokul düzeyinde öğretmenlerin ve

ebeveynlerin öğrencilere daha fazla rol model olması, sınıf içi etkinliklerde okuma ile ilgili etkinliklere ağırlık verilmesi önerilmiştir.

Altuntop (2019) ilkokul 1.sınıf öğrencilerine okuma alışkanlığı kazandırmak amacıyla yaptığı eylem araştırmasında bir okulda görev yapan öğretmenler, o okulda öğrenim gören birinci sınıf öğrencileri ve bu öğrencilerin velilerinden veri toplamıştır. Öğrencilerin okuma eyleminden sıkıldıkları, bunu eğlenceli bulmadıkları, okuma yerine dinlemeyi tercih ettikleri sonuçlarına ulaşılmıştır. Öğrenciler okumama sorununa ilişkin kitap okumanın oyunlaştırılması, kitapların daha eğlenceli hale getirilmesi, okumanın ödev olarak verilmemesi, okuyacakları kitapları kendilerinin seçmesi gibi önerilerde bulunmuşlardır. Okumanın sadece Türkçe dersleri için gerekli olduğu düşünülmektedir. Uygulanan eylem planının başarılı sonuçlanması, öğrencilerin okuma alışkanlığı kazanmasında öğretmenlerin yaptıkları sınıf içi faaliyetlerin ve öğretmenlerle birlikte velilerin iş birliği içinde sürece dahil olmasının önemini ortaya koymuştur. Ayrıca araştırma sonucunda teknolojinin öğrenci okumalarını olumsuz etkilediği bulgusuna ulaşılmıştır.

Ünal (2019) özel yetenekli öğrencilerin okuma alışkanlığına yönelik tutumları ve yazma eğilimleri arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmasında; bu ilişkinin çeşitli değişkenlere göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemeye çalışmıştır. Nicel araştırma yönteminin kullanıldığı bu betimleme çalışmasında araştırma evrenini Türkiye'deki bilim ve sanat merkezlerine (BİLSEM) kayıtlı özel yetenekli öğrencilerden 352 öğrenci oluşturmuştur. Çalışma sonunda özel yetenekli öğrencilerin okuma alışkanlıklarına yönelik tutumları ile yazma eğilimlerinin yüksek düzeyde olduğu ve bunlar arasında anlamlı, pozitif yönde ve zayıf bir ilişki bulunduğu belirlenmiştir. Bulgulara göre öğrencilerin kitap okuma alışkanlığına yönelik tutumları ile yazma eğilimlerinde kız öğrenciler lehinde anlamlı fark vardır. Özel yetenekli öğrencilerin kişilik yapıları ile yazma eğilimleri ve okuma alışkanlığına yönelik tutumları arasındaki ilişki incelendiğinde ölçeğin "dışadönüklük", "yumuşak başlılık", "özdenetim" ve "deneyime açıklık" boyutları puan ortalamaları arasında düşük düzeyde negatif ilişki; "duygusal dengesizlik" boyutunda ise düşük düzeyde pozitif ilişki bulunmuştur. Çalışma sonunda katılımcıların BİLSEM'de devam ettikleri yetenek alanlarının yazma eğilimleri üzerinde anlamlı bir fark oluşturmadığı, anne ve babaların eğitim durumlarının özel yetenekli öğrencilerin kitap okuma alışkanlığına yönelik tutumları ve yazma eğilimleri üzerinde anlamlı fark yaratmadığı; Türkçe dersini ve yazmayı seven, kendisini yazma çalışmalarında başarılı bulan, günlük tutan ve evlerinde kitaplıkları bulunan

öğrencilerin, diğerlerine kıyasla çok daha olumlu okuma tutumuna ve yazma eğilimine sahip olduğu tespit edilmiştir.

Erdoğan ve Demir (2016) ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin okumaya yönelik tutumlarının çeşitli demografik değişkenler açısından incelenmesine yönelik araştırma yapmıştır. Bu araştırmada Sakarya ili Pamukova ilçesi 4. Sınıf öğrencilerinden uygun örnekleme yöntemiyle belirlenen 210 öğrenci ile çalışılmıştır. Okumaya yönelik tutum ölçeği kullanılan araştırmada verilerin analizi sonucunda, kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre ve evde kitaplıkları bulunan öğrencilerin kitaplıkları olmayanlara göre okumaya yönelik tutumları anlamlı düzeyde yüksek bulunurken, anne eğitimi, baba eğitimi ve aile gelir durumu gibi faktörlerin istatistiki açıdan okumaya yönelik tutuma karşı anlamlı fark oluşturmadığı gözlenmiştir. Ayrıca okumaya yönelik tutumu yüksek olan bireylerin kitap okuma sıklığının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

İlgili araştırmalar incelendiğinde okuma alışkanlığı kazandırmaya yönelik çoğunlukla nicel çalışmaların yapıldığı görülmektedir. Çeşitli tarama yöntemleri ve ölçekler kullanılmıştır. Bu araştırmalarda okuma alışkanlığı kazandırmaya yönelik veli etkisi, sınıf öğretmenlerinin rolü, öğrencilerin motivasyon ve tutumları incelenmiştir.

2.7.2. Yurt Dışı Araştırmalar

Davidovitch & Gerkerova (2023) çocukların okuma alışkanlığında sosyal faktörlerin etkisinin incelendiği araştırmasında öğrencilerin okuma alışkanlıklarını etkileyen sosyal faktörleri analiz etmeyi amaçlamıştır. Eğitim alanı, akademik performans, boş zaman mevcudiyeti, ebeveynlerin eğitim düzeyi ve ailedeki çocuk sayısı okuma alışkanlığını etkileyebilecek faktörlerdendir. Araştırmada psikolojik ve pedagojik literatür analiz edilmiş, çalışmanın ana kavramları ortaya koyulmuş, sosyal faktörleri ve bunların okuma alışkanlıkları üzerindeki etki derecesini belirlemek için öğrencilerle bir anket yapılmıştır. Araştırma sonunda, okuma alışkanlıklarının çocuklukta başta ebeveynler ve öğretmenler olmak üzere önemli yetişkinlerin etkisinde kalarak geliştiği ve ebeveynlerin eğitiminin önemli bir rol oynadığı ortaya çıkmıştır. Çalışma ayrıca okuma alışkanlığı ve akademik performansın yakından ilişkili olduğunu ve tutarlı okuma alışkanlıklarını sürdüren kişilerin yüksek düzeyde eğitim başarısı elde etme eğiliminde olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca, krizlerin okunan kitap sayısındaki ve dijital okuryazarlıktaki değişimler üzerinde önemli bir etkisi olduğu ve bu değişimlerin önemli ölçüde arttığı görülmüştür. Ancak, katılımcıların çoğu bunların dış faktörlere bağlı olduğunu belirtmiştir. Bu nedenle, öğrencilerin okuma

alışkanlıklarını geliştirmek için yeni yöntemler aramaya ihtiyaç vardır. Bu araştırmanın bilişsel değeri, okuma alışkanlıklarının nasıl oluştuğuna ve akademik performansı nasıl etkilediğine ışık tutabilmesinde yatmaktadır. Bu araştırma, okuma alışkanlıklarını şekillendiren sosyal faktörlerin anlaşılmasına katkıda bulunmaktadır. Bulgular eğitimciler ve ebeveynler için önemlidir.

Lalit, Hailah & Himani (2020) sosyo-ekonomik açıdan farklı düzeylerde bulunan okullardaki Hintli öğrencilerin okuma alışkanlıklarının (sesli okuma ve sessiz okuma) değerlendirildiği araştırmasında dil edinimi ve hafıza modellerinin erken çocukluk döneminde beyinde daha hızlı oluşturulduğu sonucuna ulaşmıştır. Buradan hareketle okuma alışkanlığı çocuklara erken yaşlarda kazandırılırsa, dil becerilerinin ve algılarının gelişeceğini belirtmiştir. Bu çalışma, alt, orta ve üst sosyo-ekonomik düzeyden gelen Hintli çocuklarda okuma alışkanlığının geleneksel uygulamalarını değerlendirmeyi ve yarı yapılandırılmış anketler kullanılarak yapılan bir anketin sonuçlarına dayanarak bazı yeni yöntemler önermeyi amaçlamaktadır. Genel olarak okuma alışkanlıkları 'sesli okuma' ve 'sessiz okuma' dan oluşmaktadır. Şaşırtıcı bir şekilde, ebeveynler bu iki okuma alışkanlığı kategorisinin, okumanın çocuklarda özgüven oluşturma gücü veya kitapları ve hayattaki birçok konuyu anlamalarını geliştirme gibi küçük ayrıntılarını bilmemektedir. Bu çalışma, bu yöndeki son araştırma çalışmalarını gözden geçirmektedir. Çocukların okuma alışkanlıklarını geliştirmek için güçlü bir bilinç oluşturulması ve öğretim uygulamalarında kelime dağarcığının geliştirilmesi için uygulamalar yapılması önerilmektedir. Ayrıca, çocuklara okuma alışkanlığı kazandırmak için dilsel yeterlilik kazandırmak amacıyla yoğun ve kapsamlı etkinlikler düzenlenmesi önerilmektedir.

Cosgrove (2001), Okuma amaçlarına göre öğrenci görüşlerini; öğretmenler, ebeveynler ve öğrenciler perspektifinden incelemiştir. Araştırmada okul öncesi eğitimden sekizinci sınıfa kadar ABD'deki 4 farklı bölgede 431 öğrenciye uygulanan anketler ile veriler toplanmıştır. Öğrencilerin okuyup okumama nedenlerini, okuyorlarsa hangi tür materyalleri tercih ettiklerini ve yetişkinlerin onları okumaya nasıl daha fazla motive edebileceklerini anlamak amacıyla yapılan bu araştırmada ayrıca, iki öğretmen ve 22 veli ile görüşmeler yapıldığı belirtilmiştir. Araştırmanın bulgularından biri, öğretmenlerin öğrencilerin okuma amaçlarına dair algıları ile öğrencilerin gerçek okuma amaçları arasında ciddi bir fark olduğudur. Buna göre; kendilerini "zayıf okuyucu" olarak tanımlayan öğrencilerin hiçbirinin okuma konusunda olumlu bir tutuma sahip olmadığı, okuma konusunda "iyi" olduğunu düşünen öğrencilerin %71'inin okumayı sevdikleri bulgular arasındadır. Bu durum, öğrencilerin

okuma becerileri ile okuma motivasyonları arasında güçlü bir ilişki olduğunu göstermektedir. Öğrencilerin okuma amaçları arasında en yaygın neden "eğlence" olarak belirlenmiştir buna ek olarak öğrenciler sırasıyla okul çalışmaları, bilgi edinme, beceri geliştirme ve rahatlama gibi nedenlere yer vermişlerdir. Görüşleri alınan öğretmenlerden biri; "öğrencilerin kendi okuma materyallerini seçmesine izin verdiğinde okuma motivasyonlarının arttığını" belirtmiştir. Aynı zamanda, okuma materyalleri çeşitliliğinin ve öğrencilerin kişisel ilgilerini dikkate almanın okuma sevgisini artırdığını ifade etmiştir. Bir diğer öğretmen; daha çok ders kitapları ve beceri geliştirme temelli bir yaklaşım uyguladığını, ancak öğrencilerinin okuma becerileri ve tutumları konusunda çok fazla olumlu sonuçlar alamadığını belirtmiştir. Araştırmada, materyal seçimi ve olumlu sınıf ortamının öğrencilerin okuma motivasyonlarını arttırdığı sonucu ortaya çıkmıştır. Araştırma sonuçlarına göre; velilerin, çocuklarına okuma alışkanlıkları kazandırma sürecine daha fazla katılması ve evde çeşitli okuma materyallerinin bulunması gerektiği, ebeveynlerin çocuklarıyla düzenli olarak okuma etkinlikleri yapmasının çocukların okuma alışkanlıklarını geliştirebilmelerine katkı sağlayacağı belirlenmiştir.

Tella ve Akande, (2007) araştırmalarında, Botswana'daki ilkokul çocuklarının okuma alışkanlıklarını ve okullarda kitapların ulaşılabilirliğini inceleyerek, bu durumun eğitim hedeflerine olan etkilerini değerlendirmeyi amaçlamışlardır. Öğrencilerin %53,3'ü günde yalnızca 1-2 saat okuma yapmaktadır, %20'si ise günde bir saatten daha az okuma yapmaktadır. Bu durum, öğrenciler arasında yerleşik bir okuma alışkanlığının olmadığını göstermektedir. Araştırma sonuçlarına göre, Botswana'daki ilkokul öğrencilerinin okuma alışkanlıklarının genellikle zayıf olduğunu ortaya koymaktadır ayrıca öğrencilerin okul kütüphanelerinde ilgi çekici ve çeşitli okuma materyallerine yeterince erişimin olmaması, yetersiz okuma alışkanlıklarının temel nedenlerinden biri olarak ortaya konulmuştur.

İlgili yurt dışı araştırmalar incelendiğinde okuma alışkanlığı kazandırma davranışının çoğunlukla sosyal faktörler yönünden incelendiği görülmüştür. Okuma alışkanlığının var olup olmadığına yönelik araştırmalar da mevcuttur. Tarama modelleri kullanılarak öğrenciler de sürece dahil edilmiştir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

İlkokul öğrencilerine okuma alışkanlığı kazandırmada rolü olan etkenlerin öğretmen, yönetici ve veli görüşlerine göre incelendiği bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Bu bölümde araştırma modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması, verilerin analizi ile geçerlik ve güvenirlik bölümlerine yer verilmiştir.

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırmanın modeli nitel bir araştırma olan durum çalışmasıdır. Nitel araştırma bir problem veya konunun keşfedilmesi, konuya ayrıntılı bir anlayış getirilmesi amacıyla yapılan çalışmalardır. (Creswell, 2020). Nitel bir araştırma olan durum çalışması olayların ayrıntılarını tanımlamak ve anlamak, değerlendirmek üzere derinlemesine incelendiği yöntemdir. Yani bir duruma ilişkin değişkenler bütüncül bir yaklaşımla araştırılır ve ilgili durumu nasıl etkiledikleri ve ilgili durumdan nasıl etkilendikleri üzerine odaklanılır. Bir başka ifadeyle durum çalışması; ‘’ne’’, ‘’nasıl’’, niçin’’ sorularını temel alan, araştırmacının kontrol edemediği bir olgu ve olayı derinlemesine incelemesine olanak veren araştırma modelidir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Nitel araştırmada olayların, olguların ya da davranışların gerçekleştiği doğal ortamda çalışılır ve araştırmacı verilere doğrudan kaynağından ulaşır (Büyüköztürk, Kılıç, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2023). İlkokul öğrencilerine okuma alışkanlığı kazandırmada rolü olan değişkenlerin incelendiği bu araştırma modelinde öğretmen, okul yöneticisi ve veli görüşlerini almak üzere katılımcılarla okullarda birebir görüşme yaparak derinlemesine bilgi toplanmıştır. Bu bağlamda bu araştırma durum çalışmasıdır.

3.2. Çalışma Grubu

Nitel araştırmada ayrıntılı ve derinlemesine veri toplamak gerektiğinden çok sayıda bireyin araştırmaya dahil edilmesi güçtür (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Araştırmada amaç çok veri toplamak değil, geçerli ve tutarlı veri toplamaktır (Karasar, 2023). Bu bilgilerden hareketle bu araştırmanın çalışma grubuna, Ankara ili Çubuk ilçesinde bulunan 18 kamu ilkokulunda görev yapan sınıf öğretmenleri, okul müdürleri ile Çubuk ilçesindeki veliler dahil edilmiştir. Çalışma grubuna dahil edilen sınıf öğretmenleri her okuldan en az 1 öğretmen olmak üzere 2024-2025 eğitim öğretim yılında bu okullarda görev yapan toplam 40 öğretmen olarak belirlenmiştir. Okul müdürlerinden Ankara ili Çubuk ilçesinde bulunan kamu ilkokulunda görev yapan 11 müdür çalışma grubunda yer almıştır. Çubuk ilçesinde kamu ilkokullarında öğrenim gören öğrencilerin velilerinden 18 öğrenci velisi çalışma grubuna dahil edilmiştir. Çalışma grubu belirlenirken gönüllülük esası gözetilmiştir. Görüşme yapma olanağı göz önünde bulundurulduğunda araştırmasının katılımcılara ulaşılmasının pratikliği bakımından amaçlı örnekleme türü olan kolay ulaşılabilir durum örneklemesi seçilmiştir. Kolay ulaşılabilir durum örneklemesi araştırmaya hız ve pratiklik kazandırması ve az maliyetli olması bakımından avantaj sağlamaktadır. Maxwell (2018) tarafından "uygun örnekleme" olarak da adlandırılan bu yöntemde araştırma sürecinde iletişim kurulabilecek ve araştırma sorularına en iyi şekilde yanıtlar alınabilecek katılımcılar tercih edilir. Nitel araştırmalarda bilginin derinliği ve özgünlüğü önemli olduğundan geniş bir örneklemle çalışmak yerine daha küçük çalışma gruplarından elde edilen derin ve özellikli verilere odaklanılır (Baltacı, 2019). Bu bağlamda görüşme yapılacak sınıf öğretmenleri seçilirken okul müdürlerinden destek alınmıştır. Görüşmeler öncelikli olarak okul müdürleri ile gerçekleştirildiğinden okul müdürleri de araştırma hakkında bilgilenmiş olup, araştırmanın amacına hizmet edecek şekilde görüşme yapılabilecek sınıf öğretmenleri konusunda araştırmacıyı yönlendirmiştir. Bu araştırmada okul müdürleri ile veli görüşlerinin alınmasında sosyal ve ekonomik imkanlar ile kültürel özellikler göz önünde bulundurulduğunda farklı şartlarda bulunan okullara (ilçe merkezi, merkeze uzak okullar, köy, birleştirilmiş sınıflı okullar) ulaşılmıştır. Merkeze uzak okullar tanımı ile ilçe merkezinde bulunup merkeze daha uzak bölgelerde bulunan okullar kastedilmektedir. Bu okullar Milli Eğitim Bakanlığı'nın belirlediği hizmet alanlarına göre 2.hizmet alanında bulunan okullardır. Sınıf öğretmenleri ile yapılan görüşmelerde daha önce belirtildiği gibi Çubuk ilçesinde bulunan tüm kamu ilkokullarına ulaşılmıştır.

Görüşme yapılan 11 okul müdürü de kamu ilkokullarında çalışmaktadır. 2 okul müdürü merkez okullarda, 3 okul müdürü köy okullarında, 6 okul müdürü merkezde bulunup merkeze daha uzak okullarda çalışmaktadır. Bu okulların 2 tanesi taşımalı eğitim yapmaktadır. Okulların hepsinde çeşitli imkanlarla oluşturulmuş kütüphane mevcuttur. Okul müdürlerine ait demografik bilgiler şu şekildedir:

Tablo 1

Çalışma Grubunda Yer Alan Okul Müdürlerine Ait Tanımlayıcı Bilgiler

Değişken		**f**
Cinsiyet	Kadın	0
	Erkek	11
Yaş aralığı	30-40	4
	41-50	3
	51-60	4
Kıdem	0-10 yıl	0
	15-20 yıl	5
	21-30 yıl	4
	31-40 yıl	2
Okul mevcudu	200-499	7
	500-799	1
	800-999	2
	1000 ve üzeri	1

Tablo 1'de görüldüğü üzere görüşme yapılan okul müdürlerinin tamamı erkektir. 4 okul müdürü 30-40 yaş aralığında, 3 okul müdürü 41-50 yaş aralığında, 4 okul müdürü 51-60 yaş aralığında bulunmaktadır. Görüşme yapılan okul müdürlerinden mesleki tecrübe ve deneyimlerin araştırmaya farklılık ve zenginlik katması bakımından kıdem yıllarının farklılık göstermesine dikkat edilmiştir. 5 okul müdürü 15-20 yıl arası, 4 okul müdürü 21-30 yıl arası, 2 okul müdürü 31-40 yıl arası kıdeme sahiptir. Görüşme yapılan okul müdürlerinin çalıştığı okul mevcutları 200 ila 1350 arasında değişmektedir.

Öğrenci velileri seçilirken öğrencisi 2024-2025 Eğitim Öğretim yılında ilkokul düzeyindeki sınıflarda öğrenim gören öğrenci velilerinden gönüllülük esasına göre 18 öğrenci velisi seçilmiştir. Veliler seçilirken farklı eğitim düzeyine sahip olmaları göz önünde bulundurulmuştur. Nitekim toplanan veriler açısından bu durumun yararlı olduğu görülmüştür. Alışkanlıkları, görüşleri, tutumları, eğitim düzeyleri bakımından farklı velilerden görüş alınması nitel çalışmada konuyu derinlemesine inceleme boyutuna katkı

sağlamıştır. Görüşme yapılan öğrenci velileri ile ilgili demografik bilgiler Tablo 2'de sunulmuştur:

Tablo 2

Çalışma Grubunda Yer Alan Öğrenci Velilerine Ait Tanımlayıcı Bilgiler

Değişken		**f**
Cinsiyet	Kadın	15
	Erkek	3
Yaş aralığı	30-35	4
	36-40	7
	41-47	7
Çocuk sayısı	1	4
	2	10
	3	2
	4	1
	5	1
Mezuniyet durumu	Lise	5
	Lisans	11
	Yüksek Lisans	2
Öğrenciye yakınlığı	Anne	15
	Baba	3

Öğrenci velileri ile yapılan görüşmelerde oluşan demografik bilgilere ait tabloyu incelediğimizde 15 velinin kadın; öğrencinin annesi, 3 velinin erkek; öğrencinin babası olduğunu görmekteyiz. Mevcut durumda araştırmanın yapıldığı 2024-2025 eğitim öğretim yılı ilkokula giden en az bir öğrencisi bulunan velilerden; 1 çocuğu bulunan 4 kişi, 2 çocuğu bulunan 10 kişi, 3 çocuğu bulunan 2 kişi, 4 çocuğu bulunan 1 kişi, 5 çocuğu bulunan 1 kişi olduğunu görmekteyiz. Eğitim durumlarına baktığımızda 5 velinin lise mezunu, 11 velinin lisans mezunu, 2 velinin yüksek lisans mezunu olduğunu görüyoruz. Öğrenci velileri seçilirken bütün görüşmecilerde olduğu gibi gönüllülük esası gözetilmiştir.

Görüşme yapılan sınıf öğretmenlerinden 7 öğretmen köy okulunda çalışmaktadır. 1 öğretmen birleştirilmiş sınıflı köy okulunda müdür yetkili öğretmen olarak; yani tek öğretmen olarak görevini yürütmektedir. 1 öğretmen de birleştirilmiş sınıflı köy okulunda sınıf öğretmeni olarak görev yapmakta ve iki farklı sınıf seviyesini bir arada okutmaktadır. 14 öğretmen ilçenin merkez okullarında, 17 öğretmen merkezde olup merkeze daha uzakta bulunan okullarda görev yapmaktadır. Öğretmenlerle ilgili demografik bilgilere Tablo 3'te yer verilmiştir:

Tablo 3

Çalışma Grubunda Yer Alan Öğretmenlere Ait Tanımlayıcı Bilgiler

Değişken		**f**
Cinsiyet	Kadın	29
	Erkek	11
Yaş aralığı	20-30	1
	31-40	19
	41-50	15
	51-60	5
Sınıf düzeyi	1	12
	2	7
	3	11
	4	8
	Birleştirilmiş sınıf	2
Mezuniyet durumu	Lisans	34
	Yüksek Lisans	5
	Doktora	1
Mesleki kıdem	0-10	2
	11-20	24
	21-30	13
	31-40	1

Tablo 3'te görüldüğü üzere görüşme yapılan sınıf öğretmenlerinden 29'u kadın, 11'i erkek öğretmendir. 20-30 yaş aralığında 1 öğretmen, 31-40 yaş aralığında 19 öğretmen, 41-50 yaş aralığında 15 öğretmen, 51-60yaş aralığında 5 öğretmen bulunmaktadır. Birinci sınıfları okutan 12 öğretmen, ikinci sınıfı okutan 7 öğretmen, üçüncü sınıfı okutan 11 öğretmen, dördüncü sınıfı okutan 8 öğretmen, birleştirilmiş sınıf okutan 2 öğretmen bulunmaktadır. 34 öğretmen lisans mezunu, 5 öğretmen yüksek lisans mezunu, 1 öğretmen doktora mezunudur. Öğretmenlerin mesleki kıdemlerine baktığımızda 2 öğretmen 0-10 yıl arası, 24 öğretmen 11-20 yıl arası, 13 öğretmen 21-30 yıl arası, 1 öğretmen 31-40 yıl arası kıdeme sahiptir.

Öğretmenlerin kıdem yıllarının ve okuttukları sınıf seviyelerinin de değişkenlik göstermesi, araştırmanın amacıyla tutarlı olarak belirlenen farklı durumlar arasındaki ortak ya da ayrılan yönlerin, örüntülerin ortaya çıkarılması ve böylece problemin daha geniş bir çerçevede betimlenmesini sağlamıştır.

3.3. Veri Toplama Aracı

Bu araştırmada; araştırmanın genel amacı ve alt amaçları doğrultusunda ilkokul öğrencilerine okuma alışkanlığı kazandırmada rolü olan değişkenleri belirlemek ve konuya ilişkin çözüm önerileri geliştirmek amacıyla öğretmenlerden, okul yöneticilerinden ve velilerden doğrudan veri elde edebilmek için yarı yapılandırılmış görüşme formları geliştirilmiştir. Yıldırım ve Şimşek'e (2016) göre yarı yapılandırılmış görüşme formunda araştırmacı soruları mümkün olduğunca anlaşılır şekilde hazırlar, görüşme sırasında anlaşılmayan sorularda düzeltme yaparak bu soruları katılımcıya tekrar yöneltir. Bir başka deyişle; aynı sorunun farklı bireylere göre farklı anlamlara gelebilme olasılığına karşı araştırmacı tarafından sorunun anlaşılması için alternatif ifadeler ile katılımcının soruyu anlaması sağlanır. Ancak katılımcılar yönlendirilmez. Bu ifadeler doğrultusunda soruların katılımcılar tarafından anlaşılamaması durumunda yönlendirme yapılmaksızın görüşmeci tarafından açıklamalar yapılmıştır. Öğrenci velileri ve sınıf öğretmenleri ile yapılan görüşmelerin bir kısmında sonda sorular ile detaylandırma yapmak gerekli olmuştur. Okul müdürleri ile yapılan görüşmelerde müdürlerin sorulara çok açıklayıcı ve kapsamlı yanıt verdikleri görüldüğünden okul yöneticilerinde sorularla ilgili açıklamalar yapmaya gerek duyulmamıştır.

Bu doğrultuda araştırmada kullanılan veri toplama aracı geliştirilirken öncelikle literatür taraması yapılarak okuma alışkanlığı kazandırma sürecinde yaşanan sorunlar belirlenmiştir. Sorunlar tespit edildikten sonra araştırmacı tarafından açık uçlu sorular hazırlanmıştır. Öncelikle araştırmacı tarafından sınıf öğretmenlerinin görüşlerini almak için 8 açık uçlu sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu, okul yöneticileri ve velilerin görüşlerini almak için 6 açık uçlu sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Daha sonra formlar değerlendirilmek için 4 farklı uzman olmak üzere uzman görüşlerine sunulmuştur. Görüşlere göre sorular tekrar düzenlenerek öğretmenlerin görüşlerini almak için 6 açık uçlu soru, okul yöneticilerinin görüşlerini almak için 5 açık uçlu soru, velilerin görüşlerini almak için 4 açık uçlu soru oluşturularak yarı yapılandırılmış görüşme formları revize edilmiştir. Asıl görüşmelere geçilmeden önce sınıf öğretmeni, okul yöneticisi ve öğrenci velilerinden birer kişi ile pilot uygulamalar yapılmıştır. Pilot uygulamalarda da sorulara verilen cevaplar incelendiğinde araştırmanın amacına hizmet ettiği, sorularda anlaşılamayan kısımlar olduğunda sonda sorularla açıklamaya gidilmesinin yararlı olacağı ve araştırmanın amacına yönelik cevaplar alındığı görülmüştür.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri görüşme yöntemi ile toplanmıştır. Görüşme katılımcılara açık uçlu sorular yöneltilerek araştırmanın amaçlarına yönelik veriler elde etmeyi sağlayan nitel araştırmalarda sıklıkla başvurulan bir yöntemdir. Katılımcıların görüşlerini öznel bakış açılarıyla ifade etmelerine olanak tanır. Görüşme, detaylı veri elde edebilmek için gerek duyulduğunda araştırmacının katılımcılara ek sorular sormasına imkân tanımaktadır (Creswell, 2017). Bu araştırmada veri toplamak için enstitüden gerekli bilimsel izinler almak için başvuruda bulunulmuştur. İzin alınması süreci tamamlandıktan sonra katılımcıları belirlemek ve araştırmaya katılmayı kabul ettikleri takdirde randevu almak için ön görüşmeler yapılmıştır. Bunun için katılımcıların ulaşılabilen kısmıyla telefonla konuşarak telefon aracılığıyla ulaşılamayan kısmı ile yüz yüze konuşularak görüşme zamanları belirlenmiş ve planlama yapılmıştır. Görüşmeler katılımcıların gönüllülük esası gözetilerek sağlanmıştır. Öncelikle araştırmanın amacı katılımcılara detaylı bir şekilde anlatılmıştır. Yapılan planlamaya göre araştırmacı tarafından okul müdürleri ve sınıf öğretmenlerinin görev yaptıkları okullara gidilerek yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Öğrenci velileri ile yapılan görüşmeler, velilerin isteği doğrultusunda çalıştıkları kurumlarda ya da onların belirledikleri mekanlarda yapılmıştır. Veli görüşmelerinde de genel olarak okullar tercih edilmiştir. Alınan izinler doğrultusunda tüm katılımcılara katılım formu doldurtulup onayları alınmak suretiyle görüşmeler sağlanmış, veriler toplanmıştır. İzin verirlerse görüşmelerin ses kaydetme yöntemiyle kayıt altına alınacağı açıklanmıştır. Ses kayıtlarının gizli tutulacağı özellikle belirtilerek katılımcılardan onam formu imzalatılmak suretiyle görüşmeler sırasında ses kayıtları alınmıştır. Ses kaydı onayı vermeyen katılımcılar ile yapılan görüşmelerde katılımcıların verdiği cevaplar görüşmeci tarafından yazılı olarak kayıt altında alınmıştır. Görüşmelerin sistemli bir şekilde yapılması ve çalışmanın bir düzen içinde ilerlemesi adına önce okul müdürlerinin tamamı ile görüşülmüş, daha sonra sırasıyla sınıf öğretmenleri ve öğrenci velileri ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Katılımcılar planlanan görüşme zamanında araştırmaya katılmışlardır. Okul müdürlerinin tamamı ses kaydına izin vermiş, okul müdürleri ile yapılan görüşmeler toplam 1 saat 25 dakika sürmüştür. Sınıf öğretmenlerinden 4 öğretmen harici 36 öğretmen ses kaydı alınmasını onaylamış, yapılan görüşmeler toplam 8 saat 40 dakika sürmüştür. Öğrenci velilerinden 5 veli hariç 13 veli ses kaydı alınmasını onaylamıştır. Öğrenci velileri ile yapılan görüşmeler toplam 3 saat 50 dakika sürmüştür.

3.5. Verilerin Analizi

Öncelikle görüşmeler sırasında alınan ses kayıtları araştırmacı tarafından tekrar dinlenerek Word dosyası şeklinde yazıya geçirilmiştir. Ses kaydı onayı olmayan görüşmelerde yazılan notlar da aynı şekilde Word dosyası halinde kayıt altına alınmıştır. Yazılı hale getirilen veriler görüşmecilere tekrar okutulmuştur. Daha sonra araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme formlarından elde edilen sonuçlar çözümlenerek değerlendirilmek üzere analiz edilmiştir. Elde edilen nitel verilerin çözümlenmesinde içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizi tekniğinde amaç toplanan verileri açıklamaya yardımcı olacak kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. İçerik analizinde veriler derin bir işleme tabi tutulur kavram ve temalar daha detaylı bir şekilde keşfedilir. Kodlama yoluyla toplanan verilerin önce kavramsallaştırılması, daha sonra ortaya çıkan kavramlara göre mantıklı bir biçimde düzenlenerek veriyi açıklayan temaların saptanması gerekir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bilim kavramlarla var olur, kavramlar olguları anlamlı kılar ve bu olgular üzerinde etkili düşünmeyi sağlar. Bir kavrama ad verildiği zaman o kavram incelenebilir ve başka kavramlarla ilişkilendirilebilir. Kavramlar temalara götürür ve bu sayede olguları daha anlaşılır hale getirir (Strauss ve Corbin, 1990). Bu araştırmada öncelikle elde edilen veriler düzenlenmiş, alınan ses kayıtları yazılı hale getirilmiş ve yorumlanmış, daha sonra verilerin kodlanma aşaması gerçekleştirilmiştir. Birbirine benzerlik gösteren verilerin belli temalar çerçevesinde bir araya getirilerek bulguların tanımlanması ve yorumlanması ile verilerin analiz edilmesi sağlanmıştır.

Saldana (2022), nitel çalışmalarda araştırmacıların doğrudan kâğıt üzerinde kodlama yapmalarını tavsiye eder. Nitel verilere doğrudan kâğıt üzerinde dokunmanın ve kodlamaları kalemle direkt kâğıt üzerine yazarak yapmanın, araştırmacının veriye hâkim olma düzeyini arttırdığını ifade eder. Nitel araştırmalarda kullanılacak bilgisayar yazılımları, nitel verileri etkin bir şekilde düzenleme, depolama, yönetme, kodlama, birbirine bağlama, yeniden gözden geçirme konusunda kolaylıklar sağlamakla birlikte bu yazılımlar hiçbir zaman araştırmacının yerine kodlama yapamazlar. Buradan hareketle bu araştırmada veriler öncelikle kâğıt üzerinde araştırmacı tarafından kodlanmış, daha sonra tekrar gözden geçirilerek düzenlemeler yapılmıştır.

Araştırmada katılımcılardan alıntılar aktarılırken öğretmenler için Ö1 ile Ö40 arasında, okul yöneticileri/müdürleri için M1 ile M11 arasında, öğrenci velileri için V1 ile V18 arasında, kodlamalar yapılarak kısaltmalarla belirtilmiştir.

3.6. Geçerlik ve Güvenilirlik

Bir araştırmada geçerlilik kullanılan ölçme aracının ölçmeyi hedeflediği kriterleri ölçmeye uygun olması yani ölçme aracının amaca hizmet etmesi olarak tanımlanabilir (Şencan, 2005). Nitel araştırmada geçerlilik ölçme aracının ölçmeyi amaçladığı olguyu doğru bir şekilde ölçmesi ile bağlantılıdır. Toplanan verilerin araştırmacı tarafından ayrıntılı bir şekilde raporlaştırılması ve araştırmacının sonuçlara nasıl ulaştığını belirtmesi bir araştırmadaki geçerliğin önemli kriterleri arasındadır (Yıldırım & Şimşek, 2016). Bu bağlamda araştırmada geçerliği sağlamak için öncelikle veri analiz süreci detaylı olarak anlatılmıştır. Silverman (1993) görüşme tekniği kullanılarak yapılan çalışmalarda görüşme sonrası doküman haline getirilen sözel bilgilerin, doğruluğu ve gerçekliği test edilmek üzere görüşmecilere yeniden gösterilmesinin uygun olduğunu belirtir. Buradan hareketle bu araştırmada görüşmeler sonucu elde edilen veriler araştırmacı tarafından öncelikle yazılı hale getirilmiş, verilerin analiz edilerek yorumlanmış daha sonra görüşmecilere okutulmuş, yorumlamaların da doğruluğu onaylatılarak görüşmenin geçerliliği sağlanmaya çalışılmıştır.

Tema örüntüleri oluşturulurken ham verilerin kategorilere uygun biçimde kodlanarak düzenlenmesinin ardından verinin yapısının değiştirilmeden okuyuculara örnekler sunulması araştırmanın geçerliliğini sağlamakta önemli bir faktördür (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu bağlamda bulgular kısmında okul müdürleri, öğrenci velileri ve sınıf öğretmenlerinin görüşlerinden örnekler herhangi bir yorum yapılmadan doğrudan alıntılar biçiminde verilmiştir.

Nitel araştırmalarda zamana göre değişmezlik güvenirliği gösteren kanıtlardan biridir. (Karataş, 2015). Bu araştırmada toplanan veriler gruplandırılarak kodlamalar oluşturulmuş, belli temalar çerçevesinde örüntüler oluşturulmuştur. Belirli bir süre sonra veriler tekrar gözden geçirilerek kodlamalar yeniden yapılmış ve tema örüntüleri oluşturulmuştur. İki aylık süre sonunda yapılan kodlamalar ilk oluşturulan kodlarla benzerlik gösterdiğinden araştırmanın güvenirliği desteklenmiştir.

Araştırmalarda güvenilirliği sağlamak için Creswell (2017) meslektaş değerlendirmesinin etkili bir yöntem olarak kullanılabileceğini belirtmiştir. Bu doğrultuda araştırmada güvenilirliği sağlama bakımından kodlayıcılar arasında uyumun varlığı değerlendirilmiştir. Elde edilen veriler iki araştırmacı tarafından daha ayrı ayrı çözümlenmiş ve yorumlanmıştır. Yapılan çalışmanın güvenilirliği Miles ve Huberman'ın (1994) belirttiği aşağıda yer verilen formül kullanılarak sınanmıştır: Uzlaşma Yüzdesi (P) = (Görüş Birliği / (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı)) x 100 Yapılan hesaplamalar sonucunda okul müdürleri, öğrenci velileri ve

sınıf öğretmenleri ile yürütülen araştırmanın güvenilirliği P=%82 olarak hesaplanmıştır. Nitel araştırmalarda Miles ve Huberman (1994) güvenirliği belirlemede uzlaşma yüzdesinin %70 ve üzerinde olması gerektiğini belirtmektedir. Dolayısıyla elde edilen sonuçlara göre araştırma güvenilir olarak kabul edilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Bu kısımda araştırmanın amacında belirtilen alt problemlere ilişkin ortaya çıkan bulgular sunulmuştur.

4.1.“Okul Yöneticilerinin Görüşlerine Göre Okuma Alışkanlığı Kazandırmada Etkili Olan Değişkenler Nelerdir?” Alt Amacına Yönelik Bulgular

Tablo 4

Okul Müdürlerinin Okuma Alışkanlığı Kazandırmaya Yönelik Görüşlerine Ait Tema Örüntüsü

Tema	AltTema	Kodlar	N
Yönetim	Yönetici Rolü	Okuma etkinlikleri düzenleme	12
		Yazar etkinlikleri/ imza günü	3
		Veli katılımı	3
		Öğretmenlerle iş birliği/ toplantılar	1
		Model olma	1
		Okuma yarışmaları ve ödüllendirme	3
		Proje düzenleme	1
Okul imkanları	Okul kütüphanelerinin etkisi	Kütüphanelerin zenginleştirilmesi	15
		Z kütüphanelerin oluşturulması	1
		Fiziki düzenleme ve tasarım	6
		Kütüphane kültürüne uyum	5
		Kitap çeşitliliği	7
		Kısıtlı imkanlar	3
Kurumsal destek	Milli Eğitim Desteği	Projeler/yarışmalar düzenleme	8
		Kitap temini/maddi destek	7
		Okullarla iş birliği	1
		Söyleşiler düzenleme	3
Çevresel etkenler	Sosyoekonomik farklılıkların etkisi	Ekonomik olanaklar	4
		Okumaya karşı tutum	3
		Eğitim düzeyi	3
		Sosyal ve kültürel yapılar	8
		Teknoloji kullanımının etkisi	4

Tablo 4 incelendiğinde ilkokul öğrencilerine okuma alışkanlığı kazandırmada okul müdürlerinin görüşlerinden elde edilen bulguların yönetici rolü, okul kütüphanelerinin

etkisi, Milli Eğitim desteği, sosyoekonomik farklılıkların etkisi olmak üzere 4 alt tema olarak sınıflandırıldığı görülmektedir. Yine tabloda yönetici rolü alt temasında; okuma etkinlikleri düzenleme (12), yazar etkinlikleri/ imza günü (3), veli katılımı (3), okuma yarışmaları ve ödüllendirme (3), proje düzenleme (1), öğretmenlerle iş birliği/ toplantılar (1), model olma (1) kodlarının oluştuğu görülmektedir.

Okul müdürleri okuma alışkanlığı okul yöneticisi olarak okuma etkinlikleri düzenlemektedir. Bütün okulun katılımı ile sınıf içi okuma saatleri planladıklarını ve bu saatlerde tüm öğrencilerin öğretmenleriyle birlikte okuma yaptıklarını belirtmişlerdir. Okuma yarışmaları ve bu yarışmalar sonrasında ödüllendirmeler yapmalarının okuma alışkanlığı kazandırmada önemli bir faktör olduğunu vurgulamaktadırlar. Okula yazar davet ederek öğrencilerle yazarları buluşturduklarını, imza günleri düzenlediklerini belirtmişlerdir. Okul müdürlerinin görüşlerine göre bu etkinlikler öğrenciler açısından hem farklı, hem eğlenceli olmakta ve bu etkinliklere isteyerek katılmaktadırlar. Bu açıdan yazar söyleşileri ve imza günleri okul müdürlerine göre okumayı sevdirerek okuma alışkanlığı kazandırılmasında katkı sağlamaktadır. Öğretmenlerle yapılan kurul toplantılarında okuma alışkanlığı konusunu gündem maddesi alarak yapılabilecek etkinliklerin birlikte belirlenmesinin önem taşıdığını belirtmişlerdir. Okul müdürleri okulda düzenlenen okuma saatleri uygulamasına zaman zaman velileri de dahil ettiklerini, bunun da model olma ve okumaya karşı olumlu tutum geliştirme konusunda etkili olduğunu belirtmişlerdir. Yönetici rolü alt temasına ilişkin kodlarla ilgili bazı alıntılar şu şekilde verilmiştir:

> *M3: "Okuma alışkanlığını kazandırmak için her ay bir tane yazar getirip okulda söyleşi yapmaya gayret ediyoruz. Ayrıca öğretmenlerimizle ve öğrencilerimizle uyguladığımız projemiz var. Her ay bir kitap veriyoruz, öğrencilerle okuyoruz ve ay sonunda bunun eğer mümkünse yazarla söyleşi yapıyoruz, mümkün değilse kendi aramızda öğrencilerle söyleşi yapıyoruz. Öğrencilerin sorgulama yeteneğini de geliştirmeye çalışıyoruz"*. (Yazar etkinlikleri, imza günü)

> *M10: "Bulunduğum kurumda da geçen yıl başlattığımız bir uygulama var, yazar etkinliği yapıyoruz. Öğrencilerimize belirli bir yazarın kitabını alıyoruz hep beraber. Daha sonra bu yazarımız, öğrenciler kitap okuduktan sonra imza günü için geliyorlar. Bu sayede öğrencilerimiz hem yazarlarla birebir etkileşime giriyorlar. Kitap yazmaya dair merak ettikleri deneyimleri paylaşabiliyorlar. Faydasının olduğunu da görüyoruz.* (Yazar etkinlikleri, imza günü)

> *M1: "Sene başı öğretmenler kurulunda okuma alışkanlığı kazandırabilmek için neler yapabileceğimizi Öğretmenler Kurulu'nda tüm öğretmenlerin görüşlerini açıyoruz. En az dört tane fikir üretiyoruz. Bu fikirlerin sene boyunca uygulanmasını sağlıyoruz. Sene sonunda da yapabildiklerimiz ve yapamadıklarımızın sebepleriyle birlikte kurulda değerlendirip önümüzdeki daha farklı projeleri üretmeye gayret ediyoruz* (Öğretmenlerle iş birliği)

> *M8: "Aynı zamanda ben yönetici olarak veli toplantılarına bizzat katılıp okumanın önemi okumamışken kazandırılmasının niçin gerekli olduğu konusunda velilere bilgilendirme yapıyorum. Eğer mümkünse çocuklarıyla beraber, kendilerinin de çocukları model olduğu için kitap okumalarını velilerimizden istiyoruz, talep ediyoruz".* (Veli katılımı)

> *M6: "Bir diğeri de okuma çalışmalarında öne çıkan öğrencilerimizi teşvik etmek amacıyla ödüllendiriyoruz. Ödül teşvik edici oluyor. Diğerlerine de bir motivasyon kaynağı*

oluyor. Zaten bir okumaya alışkanlığı edindikten sonra çocuklar ödüle gerek yok. Okumanın en büyük ödülü olduğunu fark ediyorlar. Okumaya devam ediyorlar. Ama o tetikleyici unsuru olarak düşünüyoruz". (Ödüllendirme)

M7: "Okuma saati uygulaması yapıyoruz. Okuma saat uygulamasında her gün, her hafta değişen aralıklarla mesela derslere göre ilk 20 dakikası birinci saat birinci hafta, ikinci hafta, ikinci dersin ilk 20 dakikası. Üçüncü hafta, üçüncü dersin ilk 20 dakikası şeklinde dönüşümlü olarak bütün okulca öğretmenler, idareciler ve öğrenciler dahil olmak üzere okuma saati uygulaması yapıyoruz". (Okuma etkinlikleri düzenleme)

Okul kütüphanelerinin etkisi alt temasında; kütüphanelerin zenginleştirilmesi (15), Z kütüphanelerin oluşturulması (1), kısıtlı imkanlar (3), fiziki düzenleme ve tasarım (6), kütüphane kültürüne uyum (5), kitap çeşitliliği (7) kodları oluşmuştur.

Okul müdürleri zengin (çok sayıda kitap içeren) bir kütüphanenin varlığının okuma alışkanlığı kazandırma konusunda önemli bir etken olduğunu düşünmektedir. Okulda yeterli maddi olanaklar sağlandığı takdirde kütüphanelerin zenginleştirildiğini belirtmektedirler. Kütüphanelerde kitap sayısının fazla olmasının yanında kitap türleri bakımından çeşitlilik de önem taşımaktadır. Çocuk dergileri, hikâye kitapları, masal kitapları, eğitici ve bilgilendirici kitapların bulunması öğrencileri ilgi alanlarına yönelik okumalar yapmaları konusunda teşvik etmektedir. Kitap çeşitliliğinin fazla olması öğrenciye okuma materyali konusunda seçim şansı tanımakta, onların ilgi alanlarına yönelik kaynakların varlığı okumayı keyifli hale getirmektedir. Öğrencilerin ilgi duydukları alanlara uygun kitaplar okumaya olan motivasyonlarını da arttırmaktadır. Bu bağlamda okul kütüphanelerinin zengin tutulması okuma alışkanlığı kazandırmada önem taşımaktadır. Kütüphanelerin fiziki atmosferi, orada bir okuma iklimi oluşmuş olması öğrencileri motive etmektedir. Kütüphanelerin kitap okumayı özendirici etkisi olduğu da belirtilmiştir. Öğrenciler burada birbirleriyle etkileşim halinde olmakta ve birbirlerini model almaktadır. Okul müdürlerinin görüşlerine göre okuma alışkanlığı kazandırılmasında kütüphaneler akran etkileşiminin sağlandığı mekanlar olarak değerlendirilmiştir. Okul imkanlarının kısıtlı olduğunda okul kütüphanelerine kitap temin etmenin zor olduğunu vurgulamışlardır. Sınıflarda da kitap sayısının yetersiz olması durumu okuma alışkanlığı kazanmada olumsuz bir etken olarak değerlendirilmektedir. Okul müdürleri tarafından özellikle kitap temini konusunda yeterli imkânı bulunmayan çevrede yetişen çocukların okullardan bu konuda destek almasının önemi vurgulanmıştır. Kütüphane ve okuma alanlarının çocukların ilgisini çekecek şekilde dizayn edilmesi önemli bir etken olarak görülmektedir. Bu alanların çocukların hoşuna gidecek şekilde düzenlenmesinin önemli olduğu, çocuklar tarafından özel alan olarak algılanmasının okuma alışkanlığına katkı sağladığı vurgulanmıştır. Okul imkanları alt temasına ilişkin kodlarla ilgili alıntılar şu şekildedir:

M10: "Bizim öğrenci profilimizde sosyoekonomik olarak düşük olduğu için, aileler kitap okumak konusunda çok öğrencileri teşvik edemiyor. Bu yüzden biz de bunu daha çok okul içi halletmeye çalışıyoruz. Dediğim gibi maddi imkanlarımız kısıtlı olsa da, okul kütüphanelerini, sınıf kütüphanelerini zenginleştirip, zaman zaman okuma yarışmaları yapıp, öğretmen arkadaşlarının gayretiyle bir farklılık yarattığımızı düşünüyorum". (Kütüphanelerin zenginleştirilmesi)

M9: "Şimdi okulumun fiziki olarak burada kütüphane ya da öğrencilerin sınıflarının dışında kitap okuyacakları bir alan yok. Okulun bahçesinin dışında, belki yazın ağaçlarının altında ya da dışarıda olabilir. Binanın içerisinde öğrencilerin kitap okumalarıyla ilgili ekstra da bir bölüm yok. Yani yer fiziki anlamda o kadar sıkıntı var". (Kısıtlı imkanlar)

M3: "Okuma alışkanlığı kazandırmada okul imkanlarının çok fazla etkisi olduğunu düşünüyorum. Biz okul olarak çok okuyan bir okuluz ve kütüphanemiz öğrenci sayımıza göre çok zengin. Şu anda kütüphanemizde yaklaşık 5000'e yakın kitap var ve ilçede neredeyse öğrenci başına düşen kitap sayesinde en fazla olan okuluz". (Kütüphanelerin zenginleştirilmesi)

M7: "Kitap bir cilt ve yapraklardan ibaret olduğu için kütüphaneye bile gerek duyulmadan okuma ortamları oluşturulabilir. Yani koridorlarda rafların olması, küçük dolapların olması bile yeterli. Bu özendirme sağlayabilir, biraz da çocukların hoşuna gidecek tarzda dizayn etmek tabii ki önemli. Bununla ilgili bir drama salonu, kütüphane yapmıştık zaten. Oranın çok etkisi oldu mesela. Çocuklar oraya girip orada kitap okumayı daha çok seviyor. Çünkü çocuklar oraya girdiğinde özeniyorlar. Bunların etkisinin olduğunu düşünüyorum. (Fiziki düzenleme ve tasarım)

Milli Eğitim desteği alt temasında projeler/yarışmalar düzenleme (8), kitap temini/maddi destek (7), söyleşiler düzenleme (3), okullarla iş birliği (1) kodlarının oluştuğu görülmektedir.

Okul müdürlerinin görüşlerine göre İlçe ve İl Milli Eğitim Müdürlükleri tarafından düzenlenen projeler öğrencilere okuma alışkanlığı kazandırma konusunda oldukça etkilidir. Okul müdürleri bu projelerin uygulanan örneklerinden söz etmişlerdir ve bu projelerin sonuçlarının olumlu etkilerinin olduğunu belirtmişlerdir. Daha önceki yıllarda uygulanan "Oku, Keşfet, Kazan" projesi kapsamında öğrencilerin severek okumalar yaptığını ve bu yarışmalara gönüllü olarak katıldıklarını belirtmişlerdir. Yarışma sonunda yapılan ödül törenlerinin de öğrencilerin motivasyonunu arttırdığı vurgulanmıştır. Okuma alışkanlığı kazandırmaya yönelik bu tür projelerin devam ettirilmesi ve içeriklerinin daha da geliştirilerek uygulamaların sürdürülmesinin faydalı olacağını düşündüklerini belirtmişlerdir. İlçe Milli Eğitim Müdürlüklerinin okullara gerek kitaplık/kütüphane oluşturma konusunda maddi destek sağlaması, gerek okuma alışkanlığı kazandırmaya yönelik yapılan etkinliklerde okullarla iş birliği içinde olması büyük önem taşımaktadır. Bu kapsamda okulların yaptığı etkinliklerde bir konferans salonuna ya da maddi desteğe ihtiyaç duyduğunda İlçe Milli Eğitim Müdürlükleri tarafından bu konuda okullara destek olunması büyük öneme sahiptir. Okul müdürlerinin görüşlerine göre okullarda düzenlenen yazar söyleşilerinin ilçe bazında daha kapsamlı bir şekilde düzenlenmesi faydalı olacaktır. Milli Eğitim desteği alt temasına ilişkin kodlarla ilgili alıntılar şu şekildedir:

M1: "İl ve İlçe Milli Eğitim Müdürlükleri bazı projeler yapıyor. Bunlardan birisi de iki senedir uyguladığı Dilimizin Zenginlikleri projesi yapıyor. Güzel bir proje, uygulanabilir proje". (Projeler/yarışmalar düzenleme)

M4: "İlçe Milli Eğitim'de geçen sene olan Oku Keşfet Kazan kampanyası ve projesi vardı. Bu uygulamada öğrencilerimiz hediyeler aldılar. Her ay bir kitap belirlendi. Bu kitaplar öğrencilerimiz tarafından okundu ve online bir sınav yapıldı. Bu online sınav sonucunda da sorulara en hızlı cevaplayan öğrencilerimiz ödüllendirildi. Bu öğrencilerimizin ödüllendirmesi öğrencilerimizi, bizleri motive etti….İlçe Milli Eğitim Müdürlükleri tarafından projeler yapılması okuma alışkanlığı kazandırma konusunda etkili". (Projeler/yarışmalar düzenleme)

M5: "İlçe Milli Eğitim Müdürlüğümüz olarak geçmiş yıllarda bu tür faaliyetler, bu tür projeler oldukça öğrencilerde yanıt buldu, ses getirdi, ilgi uyandırdı. Mesela geçen yıl uygulanan Oku, Keşfet, Kazan isminde bir projeyle öğrencileri belli kitapları okumaya yönlendirilip bununla ilgili yarışmalar yapıldı. Okulumuzdan çok sayıda katılım sağlandı ve hemen hemen her şubede ilçe birincilikleri, ikincilikleri, üçüncülükleri tüm dereceler elde edildi. Yoğun bir ilgi oluyor bu tür faaliyetlerde, bu tür projelerde. Bu işler projelendirilerek yapılmasında koordinasyonun il ve ilçenin eğitim müdürlüklerince yapılması çok büyük katkı sağlıyor". (Projeler/yarışmalar düzenleme)

M8: "Tabi onlar da (Milli Eğitim Müdürlükleri) eldeki bütçe imkanları ya da şartlar neyse yardımcı olmaya çalışıyorlar. Destekleri var. Ne noktada var? Mesela okulumuzun kütüphanesine kitap kazandırma noktasında, ödenek noktasında yani maddi imkanlarda destekleri oluyor. (Kitap temini/maddi destek)

M9: "İlçe milli eğitimler siz bir çalışma ortaya koyup bir gayret içinde olursanız, gereken desteği veriyorlar. ……. İlk adımı sizin de atmanız lazım. Örneğin bir etkinlik yaptığımız zaman ilçe milli eğitim müdürlüğü bize salon tahsisi yaptı. Bu güzel bir şey. Okulumuzda öyle bir imkân yok. Biz 400 öğrenciyle yazar etkinliğini yaptık. Ve şimdi bu konuda İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nden destek alıyoruz. (Okullarla iş birliği)

Tabloya göre sosyoekonomik farklılıkların etkisi alt temasında oluşan kodlar; ekonomik olanaklar (4), okumaya karşı tutum (3), eğitim düzeyi (3), sosyal ve kültürel yapılar (8), teknoloji kullanımının etkisi (4) şeklindedir.

Okul müdürlerinin görüşlerine göre öğrencilerin okuma alışkanlığını etkileyen önemli nedenlerden biri ekonomik olanaklardır. Kitap temini konusunda maddi olanakları iyi olan veliler sıkıntı yaşamıyor ve bu velilerin çocukları istediği kitapları edinip daha çok okuyabiliyorlardır. Kitap temini konusunda her ne kadar okullardan destek alsalar da maddi olanakları iyi olup çocuğu için kitap satın almada sıkıntı çekmeyen velilerin çocuklarında kitap okuma alışkanlığının geliştiği belirtilmiştir. Elbette sadece maddi olanaklar okuma alışkanlığı kazanmada tek başına etkili değildir. Maddi olanakları çok iyi olup okumaya öncelik vermeyen, okumaya karşı olumlu tutum geliştirmemiş aileler de mevcuttur. Bu yüzden ailelerin sosyal, kültürel yapıları, eğitim düzeyleri, okumaya karşı tutumları da öğrencilere okuma alışkanlığı kazandırma konusunda çok etkilidir. Bunlardan başka dijitalleşmenin, oldukça hızlı bir şekilde hayatımızın her alanına girdiği bu çağda; teknolojinin bilinçsiz bir şekilde kullanılması da okuma alışkanlığını körelten, kitaplardan uzaklaştıran bir etken olarak değerlendirilmektedir. Çocukların teknolojiyi kullanma konusunda tamamen özgür bırakılması, ebeveynler tarafından teknoloji kullanımının

denetlenmemesi okuma alışkanlığını azaltmaktadır. Öğrencilerin bir kısmının teknolojiyi sadece oyun, eğlence maksatlı kullanmalarının okuma alışkanlığını azalttığı bazen de tamamen yok ettiği vurgulanmıştır. Sosyoekonomik farklılıkların etkisi alt temasına ilişkin kodlarla ilgili alıntılar şu şekildedir:

M1: "Sosyal ve ekonomik farklar çocuğun okuma alışkanlıkları üzerinde çok büyük belirleyici bir etken. Kitap maliyetlerinin çok yüksek olması sınıfsal farkları da ortaya koyuyor. Öğretmenlerin belirlemiş olduğu okuma kitaplarını, hikâye kitaplarını alabilen aileler var, alamayan aileler var". (Ekonomik olanaklar).

M2: "Bu konuda özellikle benim düşüncem bilinçli ve kitap okuma alışkanlığını kendisi kazanmış velilerimiz olduğu zaman öğrencilerimizin de çocuklarımızın da kitap okuma konusunda daha az sorun yaşayacağı ve daha çok kitap okuyabileceği kanaatindeyim". (Eğitim düzeyi)

M3: "Tabii ki farklılık var. Şöyle bir farklılık var. Bazı veliler okumaya farklı bakabiliyor. Önceliği çocuğun eğitimi değil de kendi geçimi olduğu için öğrencinin gelişimine ikinci plana atıyor ve kitap okumadır, ders çalışmadır, onlara çok fazla önem vermiyor. Ama refah seviyesi yüksek olan velilerimiz daha çok kendilerini geliştirsin öğrencilerimiz, okuma alışkanlığı kazansın diye çırpınıyor. (Okumaya karşı tutum)

M5: "Sosyal ve ekonomik farklar okuma alışkanlığı kazandırmada elbette ki önemli. Daha çok ailelerin sosyal yapılarıyla, alışkanlıklarıyla, eğitim düzeyleriyle alakalı olduğunu düşünüyorum. Sosyal anlamda bir anlayış meselesi bu konu. (Sosyal ve kültürel yapılar)

M6: "Sosyal ve ekonomik ve üçüncü bir şey bu, kültürel farklılıklar. Eğitim seviyesi, veli eğitim profili, mahalle-çevre eğitim profili kesinlikle çok önemli. Yani iklim önemli. Evde bir anne baba okuyorsa çocuk da okur. (Sosyal ve kültürel yapılar)

M7: "Şimdi bizim bulunduğumuz bölgedeki mahalle diyeyim, o mahallede sosyal ve ekonomik durum. Yani ekonomileri bayağı iyi ailelerin ama kültürel düzeyleri çok çok da iyi değil. Yani kitap okuma alışkanlığı olan aile çok az. (Sosyal ve kültürel yapılar)

M10: "Ama günümüzde biraz sosyal medyanın, teknolojinin etkisiyle artık çok yüksek sosyal ekonomik düzeylerde de okuma alışkanlığı tekrar düşüyor. Çünkü bu sefer biraz teknoloji bağımlılığı, biraz sosyal medyanın cazibesi, biraz da aile profili ekonomik olarak yükseldikçe sanırım iş temposu, günlük hayat temposu daha farklı oluyor. Evde çocuklarla çok vakit geçirilmiyor. (Teknoloji kullanımının etkisi)

4.2. "Velilerin Görüşlerine Göre Okuma Alışkanlığı Kazandırmada Etkili Olan Değişkenler Nelerdir?" Alt Amacına Yönelik Bulgular

Tablo 5

Öğrenci Velilerinin Okuma Alışkanlığı Kazandırmaya Yönelik Görüşlerine Ait Tema Örüntüsü

Tema	Alt Tema	Kodlar	N
İş birliği	Öğretmen Veli iş birliği	Öğretmen kontrolü	4
		Öğretmen yönlendirmesi	6
		Öğretmen tavsiyesi	11
		Okuma etkinlikleri	4
Model alma	Örnek alınan durumlar/ kişiler	Aile bireyleri	11
		Öğretmen	6
		Akran etkisi	5
		Motivasyon	2
Okuma materyalleri	Kitap temini/ kitap seçimi	İlgi alanlarına yönelik olması	6
		Yaşına ve seviyesine uygunluk	4
		Kitap seçimine çocukları dahil etme	8
		Kütüphaneden yararlanma	4
		Dijital kitaplar	2
		Basılı materyaller	3
		İçerik kontrolü	3
Veli desteği	Velinin okuma sürecini takibi	Okuma paylaşımları	10
		Okuduğunu anlatma	3
		Teknoloji kullanımının denetlenmesi	2
		Birlikte okuma	14
		Okuma tutumu	5

Tablo 5 incelendiğinde ilkokul öğrencilerine okuma alışkanlığı kazandırmada öğrenci velilerinin görüşlerinden elde edilen bulguların; öğretmen veli iş birliği, örnek alınan durumlar/ kişiler, kitap temini/ kitap seçimi, velinin okuma sürecini takibi olmak üzere 4 alt tema olarak sınıflandırıldığı görülmektedir. Yine tablodaki verilere göre öğretmen veli iş birliği alt temasında; öğretmen kontrolü (4), öğretmen yönlendirmesi (6), öğretmen tavsiyesi (11), okuma etkinlikleri (4) kodlarının oluştuğu görülmektedir.

Öğrenci velilerinin görüşlerine göre okuma alışkanlığı kazandırmada öğretmen ile iş birliği içinde olmanın önemli bir payı bulunmaktadır. Çünkü veliler öğretmenlerin, öğrenciler için ilkokul seviyesinde önemli bir model teşkil ettiğini düşünmektedir. Öğrencilerin, öğretmenin söylediğini yapmaya, onların davranışlarını taklit etmeye eğilimli olduklarını

belirtmişlerdir. Veli görüşlerine göre öğretmenlerin öğrencileri daha iyi tanıması ve ilgi alanlarını tespit ederek yönlendirme yapması da okuma alışkanlığı kazandırmaya önemli ölçüde katkı sağlamaktadır. Veliler öğretmenlerin öğrencilerinin okuduğu kitapları kontrol etmesini önemsemektedirler. Öğrencilerin öğretmen kontrolü sağlanacağını bilmesi, bu davranışı sergilemesi yönünde teşvik edici olmaktadır. Velilerin önem verdiği noktalardan birisi de öğretmenden tavsiye almaktır. Öğrencilerin okuyacağı kitapların niteliği okumayı sevdirme açısından önemli görülmektedir. Bu sebeple kitap temin ederken öğretmenlerin önerilerini almak veliler için büyük önem taşımaktadır. Veli görüşlerine göre veli ile öğretmenin iş birliği içerisinde, birbirlerine destek olarak bu alışkanlığı kazandırmaya çalışmaları başarıyı arttıracaktır. Öğretmen veli iş birliği alt temasına ilişkin kodlarla ilgili bazı alıntılar şu şekilde verilmiştir:

> *V1: "Bence çok önemli çünkü çocuk annenin, babanın söylediğinden daha çok öğretmenini dikkate aldığı için ……. O yüzden öğretmen hani söylediği şeyleri daha iyi yapıyor*". (Öğretmen kontrolü)
>
> *V3: "Çocuğumun öğretmeniyle devamlı görüşmekteyiz. Okulda da kitap okuma günleri oluyor. Akşamları belli bir dakika kitap okuması için teşvik ediyor. Her gün okumasını sağlıyor".* (Öğretmen yönlendirmesi)
>
> *V9: "Tabii ki, bu konuda öğretmenlerin tavsiyelerinin çocukların okuma alışkanlıkları konusunda etkili olduğunu düşünüyorum. Çünkü yaş grubuna ait kitapların veya okuyabileceği eserlerin ilgili öğretmenler tarafından tavsiye edilmesi bizim açımızdan ve hitap ettiği kitleler ve öğrenciler arasında büyük önem taşıyor. Çünkü okumak kısmı çok boyutlu bir süreç. Bu okumanın kademeleri olduğunu düşünüyorum ben. Bu kademeler noktasında da pedagojik formasyonu sahip eğitimcilerimizin ve öğretmenlerimizin yönlendirmelerinin çok değerli ve önemli olduğunu ve faydalı olduğunu düşünüyorum.* (Öğretmen tavsiyesi)
>
> *V6: "Şimdi bir veli olarak tek başına çocuğa okul alışkanlığı kazandırmak mümkün değil zaten. Yani bunu öğretmenle belli bir program dahil ya da onun yönlendirmesi, çocuğun ilgi alanlarını tespit edebilmemiz açısından da önemli, bunu tek başına yapabilmemizin mümkün olmadığını düşünüyorum. O yüzden öğretmenle birlikte bir ilgi alanlarına ortak noktaları belirlersek çocuğumun okuma alışkanlığı ile ilgili. Daha verimli olabileceğini düşünüyorum".* (Öğretmen yönlendirmesi)
>
> *V7: "Yani şöyle, biz birebir tabii takip etmeye çalışıyoruz ama şu an mesela okulda bir kütüphane var ve kütüphaneden aldığı kitaplarla öğretmen takibini yapıyor ve her hafta bir kitap bitirmiş oluyor.* (Öğretmen kontrolü)

Örnek alınan durumlar/ kişiler alt temasında; aile bireyleri (11), öğretmen (6), akran etkisi (5), motivasyon (2) kodlarının oluştuğunu görmekteyiz.

Öğrenci velilerinin görüşlerine göre; ilkokul öğrencilerine okuma alışkanlığı kazandırmada öğrencilere rol model olmak çok büyük öneme sahiptir. Öğrencilerin ailelerinde okuyan bireylerin var olması okumanın önemini kavrama noktasında önem taşımaktadır. Ebeveynlerinin kitap okuduğunu gören çocukların okumaya ilgi duyduğu belirtilmiştir. Evde belirli rutinlerle okuma saatleri yapılmasının bu bağlamda etkili olduğu vurgulanmıştır. Ebeveynlerin çocuklara küçük yaşlarda okumalar yapmasının ileriki yaşlarda okuma

alışkanlığı kazanmaları noktasında etkili olduğu düşünülmektedir. Küçük yaşlardan itibaren kitapla bağ kuran bu çocuklar, kendileri okumayı öğrendikleri zaman okumayı alışkanlık haline getirmektedirler. Çocukların okuma motivasyonlarının arttırılması da önem taşımaktadır. Okumanın önemini kavrayan çocuk öğrenim hayatı boyunca başarılı olacağının farkına varmaktadır. Velilerin görüşlerine göre öğrenciler öğretmenlerini önemli bir model olarak görmektedir. Öğretmenlerin okuma alışkanlıkları, okuma tutumları öğrencilerde özendirici bir etki bırakmaktadır. Veli görüşlerine göre model almada akran etkisinin de önemli bir payı vardır. İlkokul dönemleri öğrencilerin akran etkileşiminde aktif oldukları bir dönemdir ve veliler bu dönemde çocuklarının akranlarından gördükleri davranışları sergileme eğiliminde olduklarını belirtmektedir. Bu bağlamda veli görüşlerine göre okuma davranışında akran etkisi önem taşımaktadır. Örnek alınan durumlar/ kişiler alt temasına ilişkin kodlarla ilgili alıntılar şu şekildedir:

> *V2: "Çocuğum örnek aldığı durum; evde kitap okuma alışkanlığımız diğer ailelere göre biraz daha fazla olduğunu söyleyebilirim. Kendim de naçizane yazan, çizen, edebiyatçı birisi olduğum için ve bir iki tane şiir kitabım olduğu için benden biraz gördü ama benden daha çok ablası, liseye giden ablası bir kitap kurdu diyebilirim. O daha çok okuyor".* (Aile bireyleri)

> *V3: "Evde ablasını örnek alıyor. Çünkü ablası çok fazla kitap okuyor. Onunla birlikte onun kitaplarını okumaya çalışıyor. Kendi de ablama kitap alındığında ben de kitap istiyorum diyor ve onunla beraber okumaya çalışıyor. Babası da çok fazla kitap okur. Babasıyla birlikte okuyor. Babası her eline kitap aldığında o da almak ister".* (Aile bireyleri)

> *V4: "Benim çocuğum kuzenini örnek almıştı kuzeni 11 yaşında ve kitap okumayı çok seven bir çocuk. Sabah uyanır uyanmaz hemen kitap okumaya koşar uyanır uyanmaz alır eline. Onunla birlikte kaldıkça ilgisi arttı kitap okumaya.* (Akran etkisi)

> *V6: "Kızım 8 yaşında. Mesela abisinin eğitim hayatında okumanın çok önemli olduğunu o sınavlarda o uzun paragraf soruları çıktığında anladı o. Abisi o yüzden ona işte ben bazı yerlerde kitap okumada eksik kaldım. Sen daha çok okursan bu tip sorularda daha başarılı olabilirsin diyerek motive etmeye çalıştı.* (Motivasyon)

Kitap temini/ kitap seçimi alt temasında; ilgi alanlarına yönelik olması (6), yaşına ve seviyesine uygunluk (4), kitap seçimine çocukları dahil etme (8), kütüphaneden yararlanma (4), dijital kitaplar (2), basılı materyaller (3), içerik kontrolü (3), kodlarının oluştuğu görülmektedir.

Öğrenci velilerinin görüşlerine göre ilkokul öğrencilerine okuma alışkanlığı kazandırmada kitap seçimi oldukça önem taşımaktadır. Öğrencilerin yaşına ve seviyesine uygun, onların ilgisini çekecek kitaplar seçmek okuma alışkanlığı kazandırma bağlamında önemli bir etken olarak görülmektedir. Biçimsel özellikleri dikkate aldıklarını vurgulamışlardır. Yazı puntosu, kitabın kapağının ve resimlerinin ilgi çekici olması kitap seçiminde öncelikler arasındadır. Bunun yanında öğrencilerin okuma materyallerini seçme sürecine dahil edilmesinin okuma motivasyonunu arttırdığı görüşleri belirtilmiştir. Teknolojinin hızla

ilerlemesiyle dijital okuma materyallerinin de doğru kullanıldığı takdirde yararlı ve pratik olacağı düşünülse de veliler tarafından genellikle basılı materyaller tercih edilmektedir. Çocuğun kitaba dokunması, kitabın kokusunu duyması okuma alışkanlığı konusunda önemli bir etken olarak görülmektedir. Bununla birlikte ebeveynler çocuklarının okuyacağı kitapları önce kendileri okuyarak içeriğini kontrol etmenin önemini de vurgulamıştır. Ebeveynler çocuklarının okuyacağı kitapların içeriğinin onların yaşlarına ve seviyelerine uygun olmasını önemsemektedir. Veli görüşlerine göre kütüphaneler de kitap temini konusunda önemlidir. Kitap satın almanın mümkün olmadığı durumlarda kütüphaneler önemli bir kaynak olarak görülmektedir. Kütüphanelerin okuma alışkanlığı kazandırmaya bir diğer katkısı da kitapların belirli sürede teslim edilmesini gerektiren uygulama yapmalarıdır. Veliler, öğrencilerin kütüphaneden alınan kitapları zamanında teslim etmek için okuyup bitirdiklerini belirtmişlerdir. Hatta veli görüşlerine göre kütüphaneden yeni kitap alabilmek için kitabı verilen süreden daha önce okuyup bitiren öğrencilerin olduğu ortaya çıkmıştır. Kitap temini/ kitap seçimi alt temasına ilişkin kodlarla ilgili alıntılar şu şekildedir:

> *V1: "Daha çok çocuğumun seveceği tarzda, resimli, ilgisini çekebileceği tarzda kitaplar seçmeye çalışıyorum. Çocuğumun kitap seçimine dahil olmasına izin veriyorum. O okuyacağı için ilgisini çekmesini istiyorum. En azından bir kapak olsun, resimler olsun".* (Kitap seçimine çocukları dahil etme)
>
> *V2: "**:** Kitap sevgisini daha da aşılamak için onunla beraber seçim yaparız. Seçimi noktasında kızımla onun fikirlerini kesinlikle soruyorum".* (Kitap seçimine çocukları dahil etme)
>
> *V3: "Yaşına uygun olması, içeriğinin düzgün olması ve seveceği renkli kitaplar tercih etmeye çalışıyoruz. En çok onun sevdiği kitapları almaya özen gösteriyorum".* (Yaşına ve seviyesine uygunluk)
>
> *V5: "Kitabın içeriği, kitabın yazarı çok önemli, seviyesine uygun olması, orijinal olması önemli. Kitap seçerken bu konulara bu konulara dikkat ediyoruz. Tabii çocuğumun kitap seçiminde söz sahibi olmasını da önemsiyorum kitabın içeriklerini de takip ediyorum. Kendim okuyorum çocuğuma almadan önce bunlara dikkat ediyorum".* (İçerik kontrolü)
>
> *V8: "Sesli kitapların yani okul öncesine sanki biraz daha çok hitap ediyor gibi. Ekrandan okumak ya da sesli dinlemek, dokunarak ya da işte görerek okumaktan daha az etkili olduğunu düşünüyorum".* (Basılı materyaller)
>
> *V9: "Dijitalleşen bir dünya içerisinde yaşıyoruz. Bu dijitalleşme içerisinde olumlu tarafları da var, olumsuz tarafları da var. Çünkü dijital dünya içerisinde çocukların farklı yönlere kayması, farklı sitelere yönlenmesi gibi bir risk var. Ama diğer taraftan dijital kaynaklarda bir sınırsızlık da söz konusu. Ücretsiz olarak erişim sağlayabileceği çok fazla kaynak bulunuyor. Sadece bu kaynaklara nereden, nasıl, hangisi daha güvenilir? Bunların eğitimin öncelikle verilmesi, sonrasında bu mecra bir şekilde kullanmak zorunda. Bu doğru kullanma sonrasında hayalleri ve düşüncelerini destekleyecek ve geliştirecek müthiş bir dünya var önlerinde. ……. Belki doğanın bu anlamda korunması adına dijital eserlerin destekleyici olarak kullanılması büyük fayda sağlayacaktır bence".* (Dijital kitaplar)

Velinin okuma sürecini takibi alt temasında; okuma paylaşımları (10), okuduğunu anlatma (3), teknoloji kullanımının denetlenmesi (2), birlikte okuma (14), okuma tutumu (5) kodlarının oluştuğu görülmektedir.

Öğrenci velilerinin görüşlerine göre; ilkokul öğrencilerine okuma alışkanlığı kazandırmada birlikte okumalar yapmanın, okudukları üzerinde sohbet etmenin ve paylaşımlarda bulunmanın önemli olduğu vurgulanmıştır. Birlikte yapılan okuma faaliyetleri okumanın önemini kavrama konusunda değer taşımakta ve okuma alışkanlığı kazandırma bağlamında etkili olmaktadır. Aile içerisinde okuma saatlerinin yapılması ve tüm aile bireylerinin bu zaman içerisinde okuma yapması öğrencilere okuma alışkanlığı kazandırma konusunda etkili olmaktadır. Velilere göre ailece yapılan etkinlikler keyifli olmaktadır. Dolayısıyla bu durum çocukların okuma eylemini zevkle yapılan bir etkinlik olarak algılamasını sağlamaktadır. Velilerin görüşlerine göre; çocukların okuduğu kitabı onlara anlatması okuyup okumadıklarını ve anladıklarını ifade edebilme becerisini kontrol etme bağlamında önem taşımaktadır. Öğrencilerin okumaya karşı olumlu tutum geliştirmesi noktasında da velilere önemli görevler düştüğü belirtilmektedir. Bunun için çocuklara küçük yaşlarda masal kitapları, hikâye kitapları okuduklarını belirten veliler olmuştur. Bu davranış çocukların okumaya karşı tutumunu olumlu yönde geliştirmektedir. Bazı veliler teknoloji kullanımının okuma alışkanlığını olumsuz etkilediğini, ebeveynlerin mutlaka bu konuda denetim sağlaması gerektiğini belirtmişlerdir. Velinin okuma sürecini takibi alt temasına ilişkin kodlarla ilgili alıntılar şu şekildedir:

> *V2: "Oğlumla her gün okuduğumuz kitapları dinlerim. Arada sorular sorarım. Ona işte kahramanın isminin nerede geçtiğini veya buna benzer olaylar yaşayıp yaşamadığını sorarım. Ve kitap okuduğumuz günün tarihini mutlaka listeleriz".* (Okuma paylaşımları)

> *V9: "Genelde şöyle yapıyoruz biz, okuduğu eserle ilgili bittikten sonra paylaşım yapmasını istiyoruz. Genelde aile toplantılarımız var bununla ilgili, belli tarihler veriliyoruz. Kitabın bitimi sonrasında belki bir çay içerken veya oturduğumuz bir esnada okumuş olduğu kitaptaki kahramanlar, olayın geçtiği yer, sen olsaydın ne yapardın bu kahramanın yerinde? Ya da bu kahramanın elde etmiş olduğu sonuç konusunda sen ne düşünüyorsun olay hakkında? Bu şekilde konuşmalarımız ve sohbetlerimiz oluyor".* (Okuma paylaşımları)

> *V7: "Kitabı okuduktan sonra beraber anlatıyoruz. Ya da ana fikrini soruyoruz. Süreç olarak da beraber okumaya çalışıyoruz. Ya da yatmadan önce en azından bir yarım saat okumaya çalışıyoruz".* (Birlikte okuma ve okuduğunu anlatma)

> *V4: ". Bizim bir sessizlik odamız var. Orada her akşam oturup ailece 20 Dakika kitap okuyoruz. Okuma yazma bilmeyen küçük çocuklarım da var. Onlar da resimlerine bakıyorlar. ……..... Çocuğumun okuma sürecinin iyi olduğunu düşünüyorum okuması gelişiyor okuma anlaması güzel.* (Birlikte okuma)

> *V5: "Medya ve popüler kültürün özellikle sosyal medyanın bu konuda olumsuz etkileri oluyor. Boş zamanlarında çok sosyal medyada geçirince çocuklar okumaya karşı istek de duymuyor. Bu yüzden kısıtlanmalı bence".* (Teknoloji kullanımını kısıtlama)

> *V4: "Çok fazla kitap alıyoruz çok fazla kitap okuyoruz küçüklüğünde de ben okurdum. Kendisi de isterdi. Bunun etkisi okuma alışkanlığı kazandırmada önemli.* (Okuma tutumu)

4.3. "Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Okuma Alışkanlığı Kazandırmada Etkili Olan Değişkenler Nelerdir?" Alt Amacına Yönelik Bulgular

Tablo 6

Sınıf Öğretmenlerinin Okuma Alışkanlığı Kazandırmaya Yönelik Görüşlerine Ait Tema Örüntüsü

Tema	AltTema	Kodlar	N
Öğretmen etkisi	Öğretmenlerin uyguladığı stratejiler	Rol model olma	11
		Okuma saati düzenleme	10
		Veliyi sürece dahil etme	11
		Motive etme/ güdüleme	10
		Okuma sonrası etkinlikler	24
		Okuma takibinin yapılması	10
		Sınıf kitaplığı oluşturma	8
Aile	Ebeveyn rolü	Ailenin okuma tutumu	32
		Örnek olma	26
		Kitap temini	12
		Evde kitaplık bulunması	10
		Birlikte okuma	8
		Kütüphane üyeliği sağlama	18
Okul	Okulun olanakları	Maddi destek	18
		Okul kütüphanesi	38
		Etkinlikler düzenleme	21
		Ödüllendirme	3
Kaynak etkisi	Okuma materyallerinin seçimi	Yaşına/seviyesine uygun kitaplar	15
		İçerik	21
		Biçimsel özellikler	28
		İlgi alanları	18
		Kitap çeşitliliği	16
		Öneriler	12
Sorunları belirleme	Karşılaşılan zorluklar	Öğrenci isteksizliği	11
		Veli kaynaklı etmenler	36
		Okuduğunu anlayamama	5
		Hızlı okuyamama	5
		Okuma ilgisi	8
		Ekran bağımlılığı	11

Tablo 6 incelendiğinde ilkokul öğrencilerine okuma alışkanlığı kazandırmada sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin analiz edilmesiyle oluşan tema örüntüsü şu şekildedir: Tabloda; öğretmenlerin uyguladığı stratejiler, ebeveyn rolü, okulun olanakları, okuma materyallerinin seçimi, karşılaşılan zorluklar olmak üzere 5 alt tema oluştuğu görülmektedir.

Yine tabloda öğretmenlerin uyguladığı stratejiler alt temasında; rol model olma (11), okuma saati düzenleme (10), veliyi sürece dahil etme (11), motive etme/ güdüleme (10), okuma sonrası etkinlikler (24), okuma takibinin yapılması (10), sınıf kitaplığı oluşturma (8) kodlarının oluştuğu görülmektedir.

Öğretmen görüşlerine göre; öğretmenlerin okuma alışkanlığı kazandırma konusunda uyguladığı stratejilerde model olma önemli bir etken olarak karşımıza çıkmaktadır. Öğrenciler ilkokul dönemlerinde öğretmenlerinin davranışını taklit etmeye meyilli olduklarından öğretmenlerin de okumalar yaparak öğrencilere örnek teşkil etmesi davranışın kazanılması konusunda fayda sağlayacaktır. Öğretmenler öğrencilerin yanında kitap okuduklarında öğrencilerde de okuma isteğinin arttığını belirtmişlerdir. Okuma sonrası etkinlikler öğretmenler tarafından sıklıkla tercih edilmektedir. Bu etkinlikler; okudukları kitaplar hakkında sohbet etme, yorumlama ve analiz etme, okuduklarının özetini çıkarma, okuma sonrası drama yapma, okuduklarını tiyatro gösterisi şeklinde sunma, okuma sonrası okuduğunu anlatma, eğlenceli aktiviteler düzenleme, okuduklarını resimleme, video izleme şeklinde belirtilmiştir. Öğretmenler bu etkinliklerin öğrencilere okumayı sevdirerek okuma alışkanlığı kazandırmada önemli yer tuttuğunu belirtmişlerdir. Bir diğer önemli etken de veliyi okuma sürecine dahil etme olarak vurgulanmıştır. Aile ile iş birliği içinde olmak önemlidir. Çünkü çocuklar okumayı sadece okul ortamında değil ev ortamında da gördüklerinde evde de kitap okunduğunu fark ettiklerinde okumanın önemini hissetmektedir. Motive etme, güdüleme okuma alışkanlığı kazandırmada önem taşımaktadır. Bunun için de öğretmenler tarafından öğrenciyi okumaya istekli hale getirme, farklı ortamlarda okumalar yapma, kitap köşeleri oluşturma gibi etkinlikler yapıldığı görülmektedir. Okumaya motive edilmiş olan öğrenciler zorunluluktan değil, kendi istekleriyle okuma yapmaktadır. Öğretmenler için kitap seçimi öncelik verilen noktalardandır. Kitap seçiminde öğrenciye uygun kitap seçmek okumayı sevdirme bağlamında önemli bir etkendir. Öğrencilerin yaşlarına ve seviyelerine uygun materyaller tercih edilmesi, bireysel farklılıkların ve ilgi alanlarının göz önünde bulundurulması, biçimsel özelliklere önem verilmesi okuma alışkanlığını etkileyen değişkenler olarak belirtilmiştir. Öğretmenler materyal temininde meslektaşlarının fikirlerini, önerilerini önemsediklerini vurgulamıştır. Öğrencilerle birlikte sınıf kitaplığı oluşturmanın önemine değinilmiştir. Öğretmenler öğrencilerin okumalarını çeşitli yöntemlerle takip ettiklerini belirtmişlerdir. Okudukları kitabı okuma formlarına kaydetmek, özet defteri oluşturup özet çıkarmak, okuma çizelgeleri oluşturmak, okuma dosyaları tutmak gibi yöntemler bunlardan bazılarıdır. Sınıf bazında hep birlikte düzenlenen okuma saatlerinin de okuma alışkanlığı kazandırmada etkili olduğu belirtilmiştir.

İlkokul öğrencilerine okuma alışkanlığı kazandırmada öğretmenlerin uyguladığı stratejiler alt temasına ilişkin kodlarla ilgili alıntılar şu şekildedir:

Ö4: "Aileleri okutmaya çalışıyoruz. Çünkü ailenin okuması demek, çocuğun okuması demek. Ailede kitap okuyan varsa, o çocuk kitap okuyor. O çocuk okuma alışkanlığını elde edebiliyor. O yüzden ailelerle birlikte iş yapmaya çalışıyoruz. Sınıfta aile kütüphanemiz var. Anneler gelip oradan kitaplarını alabiliyorlar. Okuduklarını bırakıyorlar, değiştiriyorlar. Onlar için de bu değişiklik oluyor". (Veliyi sürece dahil etme)

Ö5: "Onu(okumayı) bir görev değil de, bir ders olarak değil de, onun haricinde yapmamız gereken, bizi geliştirecek, öğretecek bir şey olduğunu anlatmak. İfade becerilerimizin güçlü olması için okuma alışkanlığının gerekli olmasını bilmeliler. Yani çocuklara bunu anlatarak okuma alışkanlığı kazandırabiliyoruz". (Motive etme/ güdüleme)

Ö26: "Okuma alışkanlığı kazandırmak öyle tek seferde ya da kısa bir süreçte olacak bir şey değil. Uzun bir süreç ve çaba gerektiriyor gerçekten. Birinci sınıfta çeşitli okuma yöntemleri denedik. Mesela bir iki ay boyunca diyelim bir kumbara oluşturdum ben. O kumbara da farklı okuma şekilleri belirledik. Mesela anneme okuyorum, babama okuyorum, dedeme okuyorum. İşte camın kenarında okuyorum, yemeğe ve yerken okuyorum gibi. Bu tür yönergeler yazdık ve günlük o yönergelerden birisini çekip çocuk o gün o şekilde okudu ve bunu fotoğrafladı, bana gönderdi falan. Bu şekilde bir yöntem uyguladık okumayı sevdirmek, motive etmek adına. (Motive etme/ güdüleme)

Ö11: "Bir kitap dosyası oluşturduk biz öncelikle. Her birinin birer tane kitabını konuştur diye bir dosyamız var. Okudukları kitapla ilgili resim yapıyorlar. Kitabın kaç sayfadan oluştuğunu, kitabı kim yazıyor? Kitap kendi konuşur gibi. Adımı yazar mısınız? Yazarımı yazar mısınız? Kaç sayfadan oluşuyorum? Senin en çok dikkatini çeken kısım nereydi? Benimle ilgili bir resim yapar mısın diye". (Okuma sonrası etkinlikler)

Ö15: "Okuma grupları oluşturarak aynı kitabı okuyup birlikte anlatıp tartışma, kitabın sevdikleri, ilgilerini çeken bölümlerini canlandırma etkinlikleri yapıyoruz. Hikâye kitaplarımızdan animasyonları olanların okuma sonrasında filmlerini izletiyorum". (Okuma sonrası etkinlikler)

Ö27: "…… çocuk oradaki bir kahramanın yerine kendisini koyduğu zaman o kadar hoşuna gidiyor ki. Yani yeni bir kitap okumak istiyor. Bir kitabın başka bir dünyaya açılan kapı olduğunu fark ediyor ve hoşuna gidiyor. Ve alışkanlık yavaş yavaş kazanılıyor". (Okuma sonrası etkinlikler)

Ö17: "Öğrencilerime okuma alışkanlığı kazandırmak için ne kadar çok okumayı sevdiğimi anlatıyorum ilk olarak. Sınıf kitaplığımızda ben de kendi okuduğum kitapları koyuyorum rafa. Çocukların benim de kitap kitaplarım olduğunu görmelerini istiyorum". (Rol model olma)

Ö18: "Çocuklar benim kitap okuduğumu görmeli. Sürekli kitabımın değiştiğini görmeli. Ben iki ay boyunca aynı kitapla gidip gelirsem çocuk orada bir okuma alışkanlığının söz konusu olmadığını fark ediyor. (Rol model olma)

Ö37: "Ben çocuklarıma kendi istedikleri, kendi sevdikleri kitapları her dönemin başında beşer tane getirmelerini istemekle başlıyorum. Zengin bir kitaplık oluşturuyoruz birlikte. (Sınıf kitaplığı oluşturma)

Ö30: "Haftada bir saat okuma saati yapıyorum ben de kendi kitabımı onlarla birlikte okuyorum". (Okuma saati)

Ebeveyn rolü alt temasında; ailenin okuma tutumu (32), örnek olma (26), kitap temini (12), evde kitaplık bulunması (10), birlikte okuma (8), kütüphane üyeliği sağlama (18) kodlarının oluştuğu görülmektedir.

Öğretmen görüşlerine göre okuma alışkanlığı kazandırmada en önemli etkenlerden biri ailedir. Ailenin okumaya karşı tutumu okuma alışkanlığını büyük ölçüde etkilemektedir. Öğrencilerin aile bireylerini örnek aldıkları vurgulanmıştır. Ebeveynlerin ve diğer aile üyelerinin okuma davranışları etkileşimli olarak benzerlik göstermektedir. Küçüklükten

itibaren çocuğa kitap okunması aşinalık duygusu oluşturmaktadır. Öğretmenler evde kitaplık bulunmasının okuma alışkanlığı kazandırmada önemini vurgulamıştır. Evde çocukların erişim sağlayabileceği şekilde kitaplık bulundurulduğunda öğrencilerde okuma eğiliminin arttığı belirtilmiştir. Öğretmen görüşlerine göre sosyal ve ekonomik şartlar okuma alışkanlığını etkilemektedir. Ebeveynlerin okuma konusunda bilinçli olması ve okumaya önem vermesi öğrencilerin okuma alışkanlığı kazanmasında belirleyici bir etki sağlamaktadır. Ekonomik koşulların kitap temin etmede önemli olmasıyla birlikte sosyal şartların öncelikli olduğu belirtilmiştir. Şöyle ki; öğretmenler kitap tedarik etmede güçlük çeken öğrencilere sınıf kitaplıklarından zaman zaman da kendi imkanları ile kitap desteği verdiklerini belirtmişlerdir. Ayrıca kütüphanelere yönlendirme bu konuda önemli yer tutmaktadır. Öğretmenler öğrenciler ile velileri kütüphane kullanımı konusunda bilinçlendirmekte ve kütüphanelerden faydalanma konusunda onlara destek sağlamaktadır. Hatta öğrencilerin ilçe kütüphanelerine üyeliğini de kimi zaman öğretmenler yaptırmaktadır. Yani öğretmen görüşlerine göre: "Kitap alamayan çocuk kitap okuma alışkanlığı kazanamaz" diye bir ifade doğru değildir. Çünkü öğretmenler genel olarak kitap temini konusunda öğrencilerine destek olmaya çalışmaktadır. Bunun dışında okul kütüphaneleri, sınıf kütüphaneleri, ilçe kütüphaneleri de kitap desteği sağlama konusunda büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda ailenin kitap okumaya olan tutumu okuma alışkanlığı kazandırma hususunda daha fazla yer tutmaktadır. Bazen ekonomik durumu iyi olan ailelerde bile kitap gereksiz bir masraf olarak görülmekte bu da okuma alışkanlığı kazandırma noktasında olumsuz bir etken olarak karşımıza çıkmaktadır. Ailenin rolü alt temasına ilişkin kodlarla ilgili alıntılar şu şekildedir:

> *Ö25: "Özellikle anne baba eline kitap alıyorsa çocuk da rol model ediniyor, okumayan ebeveynlere sahip çocuklar ya da bu konuda aileden teşvik görmeyen çocuklarda okuma alışkanlığı zor gelişiyor".* (Örnek olma)
>
> *Ö1: "Eğitime bakış açısı iyi olan velilerimizin çocukları çok güzel kitap okuyor günlük kitap değiştiren çocuklarımız var. Bunlar da ailesi destekleyen çocuklar. Velilere çocuğunuz okusun siz dinleyin sorular sorun gibi yönlendirmeler yapmalarını söylüyorum. Velilerin bakış açısı çok önemli. Eğitime önem veren velilerin çocukların da okuma alışkanlığını geliştirmek daha olanaklı".* (Ailenin okuma tutumu)
>
> *Ö19: "Kitap almayı gereksiz olarak gören bir baba ya da israf olarak gören bir baba kitap okuma alışkanlığı kazandırmada olumsuz yönde etkiler".* (Ailenin okuma tutumu)
>
> *Ö7: "Ailelerin okumaya karşı tutumu çocukların okuma alışkanlığını etkiliyor. Küçüklükten itibaren çocuklara, bebeklikten itibaren annenin, babanın masal okuması, ileride de okuma yazmaya başlayınca çocuklarda kitap okumaya olan ilgiyi arttırdığını düşünüyorum.* (Ailenin okuma tutumu)
>
> *Ö10: "Ailelerin evde televizyonu kapatarak okuma ortamı oluşturmaları, aile üyelerinin hep birlikte okuma etkinliği düzenlemeleri okuma alışkanlığını arttırmada etkili faktörlerdendir. Evde düzenli okuma saati planlanması ve uygulanması öğrencilerin okuma alışkanlığını geliştirecektir."* (Birlikte okuma)

Ö13: "Çocuğun kitap okuyan bir aileye doğmuş olmasıyla, kitap okumayı seven ailede büyümesiyle ve evdeki kitap sayısıyla ilgili." (Evde kitaplık bulunması)

Ö31: "Bir kere her evde mutlaka bir kütüphanenin olması gerek. Çocuğun kendine ait odasında mutlaka bir kütüphanesi olması gerek. Kitaplarını sevmesi gerektiğine inanıyorum. Severse eğer zaten yavaş yavaş okuma alışkanlığı da gelecektir diye inanıyorum". (Evde kitaplık bulunması)

Ö32: "Aile çocuğuyla beraber kitapçıya ya da kitap fuarına gidiyor beraber kitap seçiyorsa çocuk daha istekli okuyor. Tabii ki ekonomik olarak her ailenin temin edebileceği bir durum değil. Çocukların ilgisini çekecek kitaplar genelde daha yüksek fiyatta oluyor. (Kitap temini)

Okulun olanakları alt temasında; maddi destek (18), okul kütüphanesi (38), etkinlikler düzenleme (21), ödüllendirme (3) kodlarının oluştuğu görülmektedir.

Öğretmenlerle yapılan görüşmelerde; okulun olanaklarının okuma alışkanlığı kazandırmada etkili olduğu görülmektedir. Okulun zengin bir kütüphaneye sahip olması çocukları okumaya teşvik etmektedir. Özellikle kitap temin etmekte zorluk çeken öğrenciler için okul kütüphanesi önemli bir kaynak oluşturmaktadır. Okullarda yapılan okumayı özendirici etkinliklerin önemi özellikle vurgulanmıştır. Bu etkinlikler birlikte yapılan okuma saatleri, okula yazar daveti, okuma yarışmaları şeklinde belirtilmiştir. Yarışmalar sonrası okul olanakları ile ödüllendirmeler yapılması okumaya teşvik etme bakımından önem taşımaktadır. Sınıflarda oluşturulan kitaplıklar için okulun maddi destek sağlaması öğrencilerin daha fazla kitaba erişmelerinde önemli bir etkendir. Okulun olanakları alt temasına ilişkin kodlarla ilgili alıntılar şu şekildedir:

Ö14: "Okulumuzda kütüphanemizde yeteri kadar kitap olduğunu düşünüyorum. Okulun bazı alanlarında kitap okuma köşesi oluşturulmuş. Bu da kitap okumaya teşvik açısından olumlu bir örnek". (Okul kütüphanesi)

Ö3: "Sınıf kitaplıklarımız zengin. Okul yönetimi bu konuda destek sağlıyor. Özellikle ben şunu da yapıyorum kendi adıma……Zengin bir sınıf kitaplığı oluşturuyorum. Ve çocuklar oradan özgürce kitaplarını değiştirebiliyorlar". (Maddi destek)

Ö7: "Okulumuz bu konuda yazar okul buluşmaları yapıyor. Öğrencilerimizi yazarlarla buluşturuyor". (Etkinlikler düzenleme)

Ö10: "Okulumuzda tüm sınıflarda ortak zamanlı uygulanan okuma saati uygulanması da okuma alışkanlığını arttırmaya yönelik yapılan güzel bir uygulama olarak kabul edilebilir. (Etkinlikler düzenleme)

Okuma materyallerinin seçimi alt temasında; yaşına seviyesine uygun kitaplar (15), içerik (21), biçimsel özellikler (28), ilgi alanları (18), kitap çeşitliliği (16), öneriler (12) kodlarının oluştuğu görülmektedir.

Öğretmenlerle yapılan görüşmelerde; öğretmenlerin okuma materyallerinin seçiminin okuma alışkanlığı kazandırmada öncelikli bir değişken olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Öğretmenler içeriğin öğrenci seviyesine uygunluğunu mutlaka kontrol ettiklerini belirtmiştir. Bununla birlikte materyallerin biçimsel özelliklerinin de öğrencilerin yaşlarına

ve seviyelerine uygun olmasının önemi üzerinde durulmuştur. Örneğin 1. sınıf öğrencisi için bol resimli kitaplar tercih edilirken 4. sınıf öğrencisi için daha az resimli ya da resimsiz kitaplar tercih edilmektedir. Sınıf seviyelerine göre uygun yazı puntolu kitaplar tercih edilmektedir. Kitap kapağının ve içeriğindeki resimlerin öğrencilerin ilgisini canlı tutacak şekilde seçildiği belirtilmiştir. Öğrencilerin ilgi alanlarını dikkate almak da materyal seçiminde önemli bir husus olarak karşımıza çıkmaktadır. Futboldan hoşlanan bir çocuğa futbolla alakalı bir kitabı okumasını önermek çocuğun kitabı severek okumasını sağlamakta ve okuma alışkanlığı kazanmasında rol oynamaktadır. Bilim ve fen konusuna meraklı olan öğrenciler için ilgi alanlarına yönelik kitaplar, dergiler seçmek okuma alışkanlığı kazanmalarında önemli bir etken olarak değerlendirilmektedir. Öğretmenler kitap seçiminde meslektaşlarının önerilerini de dikkate almaktadır. Örneğin ikinci sınıf okutan öğretmenler bir önceki yıl birinci sınıf okuttuklarından o sınıftaki çocukların yaşlarına seviyelerine uygun, beğendikleri kitapları birinci sınıf öğretmenlerine de tavsiye etmektedir. Bu da öğretmenler arasında bilgi paylaşımının okuma alışkanlığı kazandırmada da önemli bir etken olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte öğretmenler farklı kitap türlerini tercih etmenin önemli olduğunu vurgulamaktadır. Kitap çeşitliliği önemli bir etken olarak değerlendirilmiştir. Bu bağlamda öğretmenler sınıf kitaplıklarında dünya klasikleri, masallar, teknoloji bilim içerikli dergiler, şiir kitapları, resimli kitaplar bulundurmanın okuma alışkanlığı kazandırmada fayda sağladığını düşünmektedir. Okuma materyallerinin seçimi alt temasına ilişkin kodlarla ilgili alıntılar şu şekildedir:

> *Ö23: "Materyal seçiminde sınıf seviyesine uygun, her konuyu içeren kitap çeşitliliğine önem verilmektedir. Dünya klasikleri, çocuk kitapları, teknoloji ve bilim içerikli, doğayı anlatan şiir kitaplarına da yer verilmektedir.* (Kitap çeşitliliği)
>
> *Ö1: "Mutlaka çocuğun yaşına uygun kitaplar seçiyorum en önemli faktör bu. Örneğin 1. sınıflarda daha çok okutacağım kitapların resimli kitaplar olmasına dikkat ediyorum, yazının puntosu önemli çocukların gözünü yormaması gerekiyor. Kitapların seviyelerine uygun olmasına dikkat ediyorum.* (Yaşına seviyesine uygun kitaplar)
>
> *Ö5: "Okuma materyallerini çocuklarla beraber seçiyorum. Ama önce öğretmen olarak biz okuyoruz kitapları. Bir sürü yayınevi var çok fazla kitap çeşidi var. Bunları okuyoruz yanlış şeyler olabilir. Bu çocuklara yanlış davranışların yanlış olguların öğretilmesi açısından olumsuz yönde etkileyebilir. ……..... Bu noktada bakanlığın önerdiği kitapları öneriyoruz çocuklara".* (İçerik)
>
> *Ö15: "Öncelikle öğrencilerimizin ilgi alanlarını birlikte belirliyoruz bu konuda ailelerden de destek alıyoruz. Belirlediğimiz bu ilgi alanları çerçevesinde sınıf kitaplığımızı birlikte oluşturuyoruz. Okuma seviyelerine uygun olmak şartıyla kitaplığımızda hepsinin ilgi alanına hitap eden kitapların olmasına dikkat ediyoruz".* (İlgi alanları)
>
> *Ö16: ". Bir üst sınıftaki meslektaşlarımdan da mutlaka o yaş grubunun ilgisini çeken kitaplar sınıftaki çocuklara heyecanlandıran eğlenerek okudukları kitaplar var mı diye bu konuda onlardan fikir almaya çalışırım".* (Öneriler)
>
> *Ö22: "Eğlenceli, ilkokulda resimli kitaplar seçilmesi önemli. Kitap çocuklar için sıkıcı olarak görünmemeli. Çocuk kitabın kapağını, görsellerini de sevmeli. İlgi çekici olmalı. Küçük yaşlarda okuyabileceği sayfa sayısında olmalı".* (Biçimsel özellikler)

Karşılaşılan zorluklar alt temasında; öğrenci isteksizliği (11), veli kaynaklı etmenler (36), okuduğunu anlayamama (5), hızlı okuyamama (5), okuma ilgisi (8), ekran bağımlılığı (11) kodlarının oluştuğu görülmektedir.

Öğretmenler ile yapılan görüşmelerde; öğretmenlerin okuma alışkanlığı kazandırma konusunda karşılaştıkları çeşitli zorluklar bulunmaktadır. Veli kaynaklı etmenler bunların başında gelmektedir. Ebeveynlerin çocukla vakit geçirmemesi, okumaya karşı ilgisizliği, ailede okuma alışkanlığı olmaması, öğretmen ile ailenin iş birliği içinde olamaması gibi sebepler okuma alışkanlığı kazandırmada zorluk yaratan durumlar olarak belirtilmiştir. Bundan başka öğrencilerin okumaya karşı isteksiz olması zorluk oluşturan önemli bir etken olarak değerlendirilmiştir. Öğrencilerin okuduğunu anlayamaması okumaya karşı isteği azaltan önemli bir sebep olarak görülmektedir. Bununla birlikte hızlı okuyamayan, okumayı öğrendikten sonra okuma hızını arttıramayan öğrenciler de kitap okumaya istek duymamaktadır. Öğrencilerin okumaya karşı tutumu okuma alışkanlığı kazandırma konusunda önem taşımaktadır. Bu bağlamda ailelerin de okumaya karşı olumsuz tutum sergilemesi çocukları etkilemektedir. Okuma sadece okulda yapılması gereken bir görevmiş gibi görülüp, bir ders olarak algılanırsa alışkanlık olarak hayata geçirilememektedir. Okumanın yaşama entegre edilmesi, hayatın olmazsa olmaz bir parçası olarak görülmesi noktasında eksiklikler yaşandığı için okuma alışkanlığı kazandırma bağlamında bu tutum çekilen zorlukların önemli bir boyutu olarak görülmektedir.

Okuma alışkanlığı kazandırmada yaşanılan bu zorluklar karşısında öğretmenlerin ne yaptığı noktasına değinecek olursak; aileleri okuma alışkanlığı kazandırmanın önemi hakkında bilinçlendirmek bu bağlamda büyük önem taşımaktadır. Öğretmenler tarafından okumanın keyif alınan bir aktivite olarak algılanması sağlanmaya çalışılmaktadır. Çocukların okumayı bir zorunluluk değil de keyif alarak yaptıkları bir aktivite olarak algılaması için öğretmenler yeterince çaba göstermektedir. Bunun için de oyunlaştırmadan, dramadan yararlandıklarını, kütüphane ve imkanlar dahilinde kitap fuarı gezileri düzenlediklerini belirtmişlerdir. Çünkü kütüphane gezileri kütüphaneleri tanıtmak ve bu ortamları sevdirmek açısından önem taşımaktadır. Öğretmenler kimi zaman ödüllendirmelerden yararlanmaktadır. Sınıf kitaplığı oluşturulmakta ve kitaplıklarda öğrencilerin severek okuyacağı, ilgi alanlarına yönelik farklı tür kitaplar bulundurulmaktadır. Öğretmenler tarafından teknolojinin gelişmesiyle birlikte öğrencilerde ekran bağımlılığı oluştuğu ve bu durumun okuma alışkanlığını olumsuz etkilediği vurgulanmıştır.

Öğretmenler ile yapılan görüşmelerde karşılaşılan zorluklar alt temasına ilişkin kodlarla ilgili alıntılar şu şekildedir:

> *Ö2: "Okuma alışkanlığı kazandırmada evet zorluklar var. Çocukların içinden gelmesi lazım bilmiyorum bazen çocukların aileleri ilgili olsa bile çocuklar okumak istemiyor".* (Öğrenci isteksizliği)
>
> *Ö16: "Kitabı alıp 5 dakika sonra yani okuyamayacağı bir süre içerisinde okudum diye geri getirmesi teslim etmesi öğrencilerin. Bu da büyük sıkıntı, yaşadığım zorluklardan biri. Bu durumda mutlaka soruyorum öğrencilere "Neden hemen verdin kitabı?" "Kitabı sevmedin mi değiştirmek ister misin sıkıldın mı?" "Başkasını okumak ister misin?" diye. Böylelikle çocukların neden okumadığını bulmaya çalışıyorum.* (Öğrenci isteksizliği)
>
> *Ö3: "En büyük zorluklarımız sosyal medya şu anda. Her çocuk bir şekilde telefonla tabletle meşgul oluyor. Bunda çocukların vaktinin çoğunluğunu sosyal medya alıyor. Kitaplarla bağınızı hiç koparmayın diyorum. Günde 1 sayfa da olsa okumalarını söylüyorum. Ama bazı çocuklarda bu etkili olmuyor".* (Ekran bağımlılığı)
>
> *Ö30: "Kitap okuma alışkanlığı kazandırmada en büyük zorluk akıllı telefon, bilgisayar tabletler. Maalesef annelerimiz bu dijital araçları çocukları susturmak için, oyalamak için kullanıyorlar. Bu platformlarda sürekli harekete, sese, ışığa maruz kalan çocuklar ne yazık ki çok sabırsızlandıkları için kitap okumakla sıkılıyorlar".* (Ekran bağımlılığı)
>
> *Ö1: "Veli çok büyük bir etken. Bir örnek verecek olursam bir öğrencimin okumaya isteği yok 4 ayda bir tane kitap okuyor. Bunun altına yatan sebep aile. Okuma yazma bilmeyen bir ailesi var eğitime de çok önem vermiyor çocuk ailede ailesine kitap okuyorum deyip okumuyor okuyormuş gibi yapıyor. Aile de okuyor diye buna inanıyor bu konuda aileyi ikna edemiyorum. Yani kendi haline bırakmayı tercih ediyorlar çocuğu".* (Veli kaynaklı etmenler)
>
> *Ö23: "Bazen de anlamadığı kitapları okuduğu için çocuk okuma yapmak istememektedir. Bundan ötürü bir durum varsa seviyesine uygun kitap değişikliği yapılmaktadır".* (Okuduğunu anlamama)
>
> *Ö10: "Okumanın sadece okulda yapılacağının düşünülmesi, sadece ders etkinliği olarak görülmesi yaşadığım zorluklar arasında".* (Okuma ilgisi)
>
> *Ö14: "Başka bir zorluk da öğrencilerin okuma hızının çok düşük olması. Okuma yavaş olduğu için kitaba başladıklarında okumayı çok uzun sürede bitirebiliyorlar. Bu da okumaktan zevk almamalarına sebep oluyor. Önce okuma hızlarının istenen seviyeye ulaşması gerekiyor ki kitap okuma alışkanlığı da kazanılsın".* (Hızlı okuyamama)

4.4. "Okuma Alışkanlığı Kazandırmada Rolü Olan Değişkenlerin Öğretmen, Okul Yöneticisi ve Veli Görüşlerine Göre Benzerlikleri ve Farklılıkları Nelerdir?" Alt Amacına Yönelik Bulgular

İlkokul öğrencilerine okuma alışkanlığı kazandırmada öğretmen, okul yöneticisi ve veli görüşlerine göre; öğrencilerin okuma davranışını kazanmasında model olmanın önemli bir etken olduğu belirtilmiştir. Bu alışkanlığın erken yaşlarda kazandırılması için ailenin önemli bir faktör olduğu vurgulanmıştır. Okumaya karşı olumlu tutum geliştirmenin gerekliliği belirtilmiştir. Okuma alışkanlığı kazandırmada öğretmenlere önemli görevler düşmektedir. Sınıf içinde ve sınıf dışında öğretmenler aktif çaba göstericidir. Öğretmenlerin öğrencilere model olması, onları yönlendirmesi ve takip etmesi, motivasyon sağlaması bu alışkanlığın kazandırılmasında öncelik taşımaktadır. Görüşleri alınan tüm eğitim paydaşları tarafından

okuma alışkanlığı kazandırmada kütüphanelerin etkili olduğu vurgulanmıştır. Kütüphaneler kitap temini açısından önemli bir kaynak olup, okuma motivasyonunu arttırmada da katkısı olan bir ortam olarak görülmektedir.

Öğretmenler, okul yöneticileri ve velilerin görüşlerine göre okuma alışkanlığı kazandırmada iş birliği içinde olmak önemli bir faktör olarak görülmektedir. Veliler öğretmenlerin desteğini önemsemekte, okul müdürleri ve sınıf öğretmenleri velileri sürece katmanın önemini vurgulamaktadır.

Öğrencilerin teknoloji kullanımının denetlenmesi okuma alışkanlığını etkilemektedir. Bu denetimde tüm paydaşların rolü olmakla beraber bu görevi üstlenecek birincil kişiler ebeveynlerdir.

Okuma materyallerinin seçimi de okuma alışkanlığını etkileyen faktörlerden biridir. Öğrencilerin ilgisini çekecek, biçimsel özellikler ve içerik bakımından yaşlarına ve seviyelerine uygun kitapların tercih edilmesinin bu alışkanlığı kazandırmada etkili olacağı düşünülmektedir.

Okul yöneticilerine göre okuma alışkanlığı kazandırmada ekonomik koşullar en önemli etkenlerdendir. Okuma materyali temin etme konusunda bu durum önem taşımaktadır. Ekonomik şartları iyi olan aileler çocuklarına istedikleri kitapları alabilmektedir. Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre elbette ekonomik şartlar okuma alışkanlığı kazandırmada önemli bir faktördür. Ancak sosyal şartlar ekonomik şartlardan daha fazla önem taşımaktadır. Şöyle ki sınıf öğretmenleri, kitap temin etmekte zorlanan, ekonomik şartları çok iyi olmayan ailelerin çocuklarına kitap temin etme konusunda mutlaka yardımcı olduklarını belirtmişlerdir. Gerek satın alma yoluyla gerek sınıf kitaplıkları ve kütüphanelerden faydalandırma yoluyla öğrencilere kitap temin edildiğini belirtmişlerdir. Bazı öğretmenler ekonomik şartları çok iyi olup yine de kitap satın almaya olumsuz bakan ebeveynlerin olduğunu vurgulamıştır. Bu noktada da okumaya karşı tutum ön plana çıkmaktadır. Özet olarak araştırmada okuma alışkanlığını etkileyen faktörlerin neler olduğu ile ilgili görüş alınan katılımcı grubunu oluşturan velilerin, okul müdürlerinin ve sınıf öğretmenlerinin benzer etmenlerden bahsettikleri görülmüştür.

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu araştırmada ilkokul öğrencilerine okuma alışkanlığı kazandırmaya yönelik öğretmen görüşleri, okul müdürü görüşleri ile öğrenci velileri görüşleri alınmış ve konu derinlemesine incelenmiştir. Çeşitli değişkenler açısından ele alınan okuma alışkanlığı kazandırmaya yönelik öğretmen görüşleri, okul müdürü görüşleri ve velilerin görüşlerine yönelik sonuçlar bu kısımda verilmiştir.

5.1. Sonuç ve Tartışma

5.1.1. Okul Müdürlerinin Görüşlerine Yönelik Sonuç ve Tartışma

Alınan görüşler doğrultusunda öğrencilere okuma alışkanlığı kazandırmada model olmanın önemli bir etkisi olduğu görülmüştür. Ailelerin bu konuda payı çok büyüktür, çünkü çocukluktan başlayan bir alışkanlığın sürdürülebilir olması daha kolaydır. Bu yüzden kitap okuyan ebeveynlerle birlikte olan çocukların okuma alışkanlığı kazanması daha kolay olmaktadır. Ailelerin okumaya karşı tutumları okuma alışkanlığını etkilemektedir. Bu bağlamda öğretmen ile iş birliği içinde olarak çocuklarına destek sağlayan ebeveynler okuma alışkanlığı kazandırılmasında büyük etken olarak görülmüştür.

Darıcan (2014) ilkokul öğrencilerinin okuma alışkanlıklarını araştırdığı çalışmasında ailelerin evlerine sürekli okuma kaynakları/yayınları alınmasının, ebeveynlerinin okuma düzeylerinin yüksek olmasının, küçük yaşlarda evde okuma yazma materyallerini kullanmalarının, kendilerinin de okumalarının, çocuklarıyla birlikte kitabevi ve kitap fuarlarına gitmelerinin çocuklara okuma alışkanlığı kazandırdığı sonucuna ulaşmıştır. Çocuklarına küçük yaşlardan itibaren kitap okuyan ailelerin çocuklarında da okumaya karşı merak ve ilgi artmakta, bu da kitap okumanın severek, isteyerek yapılan bir eylem olduğu fikrini ortaya koymaktadır.

Okul müdürleri okul kütüphanelerinin zenginleştirilmesinin önemini vurgulamış ve bu konuda çalışmalar yaptıklarını belirtmişlerdir. Kütüphanedeki kitap çeşitliliğinin öğrencilerin ilgi alanlarına hitap etmesi bakımından önem taşıdığı sonucuna ulaşılmıştır. Aydoğdu (2020), araştırmasında kütüphanelerin öğrencilerin bilgiye ulaşma noktasında fırsat eşitliği sağlayan bir kaynak olarak görüldüğü sonucuna ulaşmıştır. Mevcut kütüphanelerin öğrencilerin ilgi alanları gözetilerek içeriğinin zenginleştirilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Bu araştırmada da okul müdürleri okullarda mevcut ya da alternatif alanlarda kütüphane oluşturmaya çalıştıklarını ve kitap çeşitliliği bakımından kütüphaneleri sürekli genişlettiklerini belirtmişlerdir.

Okul yöneticilerinin görüşlerine göre okula yazar davet ederek öğrencileri yazarlarla buluşturup onlarla sohbet etmelerini sağlamak okuma alışkanlığı kazandırmada önemli bir rol oynamaktadır. Bu etkinlikler düzenli olarak tekrarlandığı takdirde çocuklar yazarla sohbet edebilmek için okumaya daha çok istek duymaktadır. Şentuna (2019), öğrenciler ile yaptığı çalışmasında yazarlarla gerçekleştirilen buluşmaların, çocukların kitap okuma eylemlerine katkıda bulunduğu sonucuna ulaşmıştır. Yazarlarla buluşma gerçekleştiren katılımcılar, bir sonraki buluşmalarda yazarlara kitapla ilgili daha çok soru sormak istediklerini; bu nedenle de daha çok kitap okuyacaklarını belirtmişlerdir.

Okul müdürleri, yönetim olarak okuma alışkanlığı konusunda tüm paydaşlarının iş birliği içinde eğitim faaliyetlerini yürütmesinin önemli olduğunu vurgulamışlardır. Okuma sürecine velileri katmanın, öğretmenlerle toplantılar yaparak etkinlikler planlamanın bu sürece katkı sağladığını belirtmişlerdir. Körkuyu (2014), araştırmasında okuma alışkanlığı edindirme sürecinde aile ve okul değişkenlerinin rolünü incelemiştir. Araştırma sonucunda öğrencilerin okuma alışkanlığı kazanma sürecinde aile ve okulun birlikte etkili olduğu sonucuna varmıştır. Ercan (2013), yaptığı deneysel çalışmada öğretmen-okul-aile iş birliğinin, okuma alışkanlığı üzerindeki etkisini incelemiştir. Çalışmada deney grubuna uygulanan etkinlikler neticesinde iş birliğinin okuma alışkanlığı kazandırmada etkili olduğu görülmüştür. Bu sonuçlar araştırma sonucunu destekler niteliktedir.

Araştırma sonucunda denetimsiz ve sınırsız teknoloji kullanımının okuma alışkanlığını olumsuz etkilediği ortaya konmuştur. Okul müdürleri öğrencilerin dijital araç gereçleri ebeveyn kontrolü olmaksızın kullanılmasının okumaya olan ilgiyi de azalttığını belirtmişlerdir. Şahin ve Ergül (2022), yaptığı araştırmada teknoloji kullanımının artmasıyla okuma alışkanlığının olumsuz yönde etkilendiği sonucuna ulaşmışlardır. Teknolojinin cazibesini kullanarak olumsuz etkilerini aksi yöne çevirmek için projeler geliştirilmesinin

önemi vurgulanmıştır. Dijital kitaplardan oluşan okuma platformları oluşturmanın okuma alışkanlığını geliştirmesi yönünde faydalı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.2. Velilerin Görüşlerine Yönelik Sonuç ve Tartışma

Öğrenci velileri çocuklarına okuma alışkanlığı kazandırmada örnek davranışların önemini vurgulamışlardır. Ebeveynlerden anneler veya babalar çocukların kendilerini örnek aldıklarını belirtmişlerdir. Bazı ebeveynler evde hep birlikte okuma saatleri düzenlediklerini, ailenin tüm bireylerinin bu sürece katılım sağladığını vurgulamıştır. Ancak görüşme yapılan velilerin bir kısmı çalışma hayatı, evdeki sorumluluklar gibi birtakım sebeplerle çocuklarıyla birlikte okuma yapamadıklarını belirtmiştir. Öztürk ve Aksoy (2016) yaptığı araştırmada, ebeveynlerin yalnızca yüzde kırklık bir kısmının (%40) evde çocuklarıyla birlikte kitap, gazete, dergi gibi yayınları okudukları sonucuna ulaşmışlardır. Bilgiç 82023), yaptığı araştırmada görüşme yaptığı velilerin yarısından fazlasının çocuklarla birlikte okuma yapmadığı sonucuna ulaşmıştır. Veliler tarafından okumama durumunun sebebi olarak da yoğun iş hayatı ve evdeki sorumluluklar gösterilmiştir. Bu çalışmalarda elde edilen sonuçlar da araştırmanın sonuçlarıyla örtüşmektedir.

Velilerin görüşlerine göre okuma alışkanlığı kazandırma konusunda öğretmenler ile iş birliği yapmanın önemli bir faktör olduğu sonucuna varılmıştır. Veliler, çocukların okuma davranışını geliştirmek için öğretmenlerin fikirlerini, onların yönlendirmelerini, tavsiyelerini önemsemektedir. Kitap temin etmede öğretmenlerin önerilerini dikkate aldıklarını belirtmişlerdir. Ünal ve Yiğit (2014) araştırmasında okuma alışkanlığı kazandırmada velilerin öğretmenle iş birliği yapılması gerektiğini konusunda görüş bildirdiği sonucuna ulaşmıştır. Bunu düşünen veliler, öğretmenin öğrencilere model olması ve sorumluluk bilincini kazandırması gibi katkıları olduğunu belirtmektedirler.

Ebeveynlerin önemle belirttiği bir faktör de öğrencileri kitap seçimine dahil etme sürecidir. Gök ve Yıldırım (2022), yaptığı çalışmada ebeveynlerin çocuklarına kitap satın alırken onların ilgisini gözettiklerini belirtmiştir. Öğrencilerin severek okuyacağı kitapların okuma alışkanlığı kazandırmada etkili olduğunu belirtmişlerdir. Batur (2021), yaptığı araştırmada öğrencilere okuma alışkanlığının kazandırılmasında ebeveynlerin önemli bir rolünün olduğunu, ailenin kitap okumaya yönelik tutumlarının önemli bir faktör olduğunu ve öğretmen veli iş birliğinin bu süreçte büyük öneme sahip olduğunu belirlemiştir. Bu sonuçlar araştırmanın yapılan araştırmanın sonuçlarını destekler niteliktedir.

Veliler okuma alışkanlığı kazandırmada kitap seçimine önem verdiklerini belirtmişlerdir. Kitap temininde biçimsel özelliklerinin çocukların ilgisini çekecek şekilde olmasına dikkat ettiklerini vurgulamışlardır. Bununla birlikte veliler tarafından içeriğin çocukların düzeylerine uygun olması önemsenmektedir. Bu noktada kendileri içeriği kontrol etmekle birlikte öğretmenlerin görüşlerini de dikkate almaktadırlar. Öztürk ve Aksoy (2016), okuma alışkanlığı kazandırmada veli görüşlerini aldıkları araştırmalarında öğrencilerin okuma alışkanlığının şekillenmesinde ve gelişmesinde kitabın biçimsel özellikleri ile içeriğinin önemli olduğunu sonucuna ulaşmıştır. Velilerin kitap temin ederken öğrencilerin düzeyine uygun olmasına dikkat ettikleri ortaya konmuştur.

5.1.3. Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Yönelik Sonuç ve Tartışma

İlkokul öğretmenlerinin sınıf içinde okuma alışkanlığı kazandırmaya yönelik uyguladıkları stratejiler arasında; kendileri de okuyarak örnek teşkil ettikleri, model oldukları, sınıf içinde okuma saatleri düzenledikleri, öğrencileri okuma konusunda motive ettikleri, okuma sonrası etkinlikler yapılması, kitap seçiminde biçimsel özelliklere ve içeriğe dikkat edilmesi, sınıflarda sınıf kitaplığı oluşturulması gibi uygulamalara rastlanmıştır.

Şahin ve Ergül (2022), öğrencilere okuma alışkanlığı kazandırmada öğretmenlerin kullandığı stratejiler ile ilgili yaptığı çalışmasında; öğretmenlerin en çok uyguladıkları stratejilerin, okuma saati düzenleme, okuma takibi yapma, okunan kitaplarla ilgili etkinlikler düzenleme, sınıf kitaplığı oluşturma, birlikte okuyarak öğrencilere örnek olma, farklı ortamlarda okuma etkinlikleri düzenleme gibi stratejileri kullandıkları sonucuna ulaşmıştır. Öztemiz ve Önal'ın (2013) oyun tekniği ile okuma alışkanlığı kazandırmaya yönelik yaptıkları çalışmada; öğretmenlerin okuma saatleri düzenlediklerini, okuma zamanlarını drama gibi etkinliklerle zenginleştirdikleri belirtilmiştir. Bu etkinliklerin okuma davranışını ders ya da ödev niteliğinde olmaktan çıkarıp öğrenciler için keyifli hale getirerek, okuma alışkanlığı kazandırmaya katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Altuntop (2019), yaptığı eylem araştırmasında öğrencilerin boyamalı etkinlikleri eğlenceli buldukları sonucundan hareketle, öğrencilerle boyamalı hikâye kitapları hazırlamanın okumayı eğlenceli hale getirdiğini vurgulamıştır. Aksoy (2025), yaptığı eylem araştırmasında öğrencilerin "okumaları ile ilgili tiyatro ve canlandırmalar", "dergi okuma", "etkileşimli okuma" gibi etkinliklere severek katıldıkları sonucuna ulaşmıştır. Bu bağlamda okuma sürecini monotonluktan kurtarmak ve eğlenceli hale getirmek için destekleyici etkinliklere başvurulmalıdır. Bu etkinlikler sürecini zenginleştirici nitelikte olmalıdır. Katrancı (2019),

okuma alışkanlığı kazandırmaya ilişkin yaptığı çalışmada öğrencilerin okul bahçesinde okuma etkinlikleri yapma, okudukları kitapları öğretmenleri ve sınıf arkadaşlarıyla tartışma gibi etkinlikleri sevdikleri sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuçlar araştırmanın sonuçlarını destekleyici niteliktedir.

Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre okuma alışkanlığı kazandırmada ödüllendirmenin teşvik edici olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Okuma ilişkin yapılan etkinlikler, yarışmalar, projeler sonunda ödüllendirme öğrencilerin okuma isteklerini canlı tutmaktadır. Güngör (2009), yaptığı araştırmada öğretmenlerin görüşlerinden ödüllendirmenin önemli bir etken olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu da araştırmanın sonucuyla örtüşmektedir. Ödül olarak da kitap hediye edilmesinin önemi vurgulanmıştır.

Yapılan bu araştırmada kütüphanelerin okuma alışkanlığı kazandırma konusunda önemli bir yer tuttuğu sonucu çıkarılmıştır. Gerek sınıf kitaplıklarının gerek okul kütüphanelerinin ve ilçe kütüphanelerinin bu bağlamda etkisi büyüktür. Kitaba erişim sağlamakta sıkıntı yaşayan, ekonomik açıdan yeterli şartlara sahip olmayan ailelerin kütüphaneden yararlanması kitap temini sağlaması konusunda büyük destek sağlamaktadır. Okul kütüphanelerinin zenginleştirilmesinin önemi vurgulanmıştır. Aynı şekilde öğretmenler de sınıf kitaplıklarını zengin tutmaya çalışmaktadır. Ayrıca öğrencilerini ilçe kütüphanelerine de yönlendirmeye, bu konuda velileri bilinçlendirmeye çalıştıklarını belirtmişlerdir. Türkben'in (2019) çocuk kütüphanelerinin okuma alışkanlığı üzerinde etkisini incelediği araştırmasında öğretmen adaylarının ifadelerine göre okuma alışkanlığı kazandırmada kütüphanelerin önemli etkisi olduğunu sonucuna ulaşılmıştır. Çocukların kitaplarla etkileşim halinde olmasının çocuğun duygu ve düşünce dünyası üzerinde etkili olacağı vurgulanmıştır. Çocuk kütüphanelerinin çocuğa özgü olması, seviyelerine uygun kitapların bulunması, kitap çeşitliliği gibi unsurların çocukların okuma alışkanlığı kazanmalarında etkili olacağı sonucuna varılmıştır.

Bu araştırma sonucunda teknolojinin hızla geliştiği çağımızda kontrolsüz bir şekilde internet kullanımının ilkokul öğrencilerinin okuma alışkanlığı kazanmasında olumsuz bir etken olduğu görülmüştür. Dijital araç ve gereçlerden daha çok oyun, eğlence, sosyal medya olanakları yönünden faydalanılmaktadır. Teknolojik gelişmelerin de okuma alışkanlığı kazanmada engel teşkil etmesi mümkün olabilmektedir. Öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirmesi için birçok etkinlik bulunmakla birlikte bu etkinliklerin niteliği teknolojik gelişmelere bağlı olarak değişikliğe uğramıştır. Bilgi edinmenin ve boş zamanları değerlendirmenin en kolay aracı olarak sayılabilecek kitap, dergi gibi okuma materyallerinin

bireyler tarafından tercih edilmesi, televizyon, bilgisayar ve internet gibi teknolojik araçların karşısında azalma göstermiştir (Mut, 2021). Balcı (2009) çalışmasında, elde ettiği verilerin sonuçlarına göre öğrencilerin boş zamanlarında kitap okumak yerine televizyon izlemeyi, internet kullanmayı ve bilgisayar oyunları oynamayı tercih ettiklerini; anne babaların da bu durumu hoş karşıladıklarını belirtmiştir. Özer ve Doğan (2013) araştırmasında, dijital araç gereçleri kullanan öğrencilerin okumaya karşı olumsuz tutum geliştirdiği sonucuna ulaşmıştır.

Bununla birlikte öğretmen görüşmelerinden elde edilen sonuçlarda dijital kitaplardan faydalanmak yerine basılı materyallerin daha çok kullanıldığı açığa çıkmıştır. Kontrolü sağlanmak kaydıyla sesli kitaplar, e-kitaplar kullanmanın öğrenciler için faydalı olabileceği görüşleri savunulsa da tercih edilme bağlamında incelediğimizde basılı materyallerin ön planda tutulduğu görülmüştür. Bu da dijital kaynakların sınırsızlığına bağlanmıştır. Çocukları sınırlamak çoğu zaman zor olmaktadır.

Bu araştırma sonucunda okuma alışkanlığı kazandırmaya sosyal ve ekonomik şartlar açısından bakacak olursak elbette ki sosyal ve ekonomik şartlar okuma alışkanlığını etkilemektedir, ancak ekonomik şartlar tek başına etkili değildir. Şöyle ki ekonomik şartları iyi olup da kitap okumaya karşı tutumu olumsuz olan ailelerde kitaba verilen paranın gereksiz görülebildiği öğretmen görüşlerinde ifade edilmiştir. Buradan da sosyal şartların etkisinin ekonomik şartlardan daha fazla olduğu sonucu çıkmıştır. Öğretmen görüşlerine göre okumaya karşı tutum, eğitim düzeyi ve öncelikler okuma alışkanlığını daha fazla etkilemektedir. Bazı görüşlere göre de yaşama şekilleri okumayı geri plana itebilmektedir. Yaşam şartlarına göre önceliklerin farklı alanlara kayması okumaya olan tutumu olumsuz yönde etkilemektedir. Karadağ (2014), araştırmasında ebeveynlerin eğitim düzeyinin artmasıyla çocuklarda okuma alışkanlığının arttığı sonucuna ulaşmıştır.

Araştırma sonucunda okuma alışkanlığı kazandırmada kitap çeşitliliğinin de önemli olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Yalnızca benzer türde kitapları tercih etmek yerine farklı türde kitaplara yer verilmelidir. Öğrencilerin farklı türde kaynakları görmesi ilgi alanlarına yönelik tercihler yapabilmesini sağlayarak severek ve isteyerek okumasına katkıda bulunacaktır. Materyal çeşitliliğini arttırmak adına çocuk dergileri de okumayı sevdirecek kaynaklar arasında görülmektedir. Okuma alışkanlığı sadece kitap ile sınırlı tutulmamalı, dergi, gazete ve diğer yayınlar da takip edilmelidir. Özellikle çocuk dergileri ilgi çekici tasarım ve içerikleriyle çocukların tercih ettikleri yayınlar arasında yer almaktadır. Bu dergiler takip edilirken çocukların ilgi alanlarını dikkate almak da fayda sağlamaktadır. (Tanju, 2010).

Sınıf öğretmenleri ile yapılan görüşmelerde öğretmenlerin materyal seçiminde biçimsel özelliklere dikkat ettikleri, bu özelliklerin okuma alışkanlığı kazandırmada önemli bir etken olarak görüldüğü sonucu elde edilmiştir. Kitapların resimlerinin öğrencilerin yaşlarına ve seviyelerine uygun olması, harf büyüklüğünün okumayı kolaylaştırıcı nitelikte olması, dikkat çekici bir kapağının olması çocuklarda okumaya karşı isteği arttırmaktadır. Gül (2021), araştırmasında öğrencilerin kitap seçerken cümlelerin anlaşılır olmasına, kitabın konusuna, kitabın yazarına, sayfa sayısına, kitabın resimli olmasına dikkat ettikleri sonucuna ulaşmıştır. Güngör (2009), araştırmasında öğrencilerin kitap okuma isteklerinin oluşmasında kitapların biçimsel özelliklerinin çok etkili olduğu yönünde görüş bildirildiği sonucuna ulaşmıştır. Her yaş grubuna hitap eden kitabın biçimsel özellikleri birbirinden farklılık gösterir. Bu sebeple kitap seçiminde dikkat edilmesi gereken hususlardan biri de kitabın biçimsel özelliklerinin okuyucu kitlesinin yaşına ve gelişim özelliklerine uygun olmasıdır. Bu bağlamda öğrencilerin kitap okuma alışkanlığı kazanması üzerinde kitap seçiminin etkili bir faktör olduğunu vurgulamıştır.

5.2. Öneriler

5.2.1. Okul Müdürlerine Yönelik Öneriler

Okul yönetimleri tarafından okullarda kütüphane oluşturulması, mümkün olmayan durumlarda alternatif okuma alanlarının oluşturulması, öğrencilerin kitaplara erişiminin kolay olacağı bölümler oluşturulması tavsiye edilmektedir. Var olan kütüphanelerin de işlevsel kılınması adına yeni ve farklı türde kitaplar, dergiler alınmalı, kütüphane düzeni gibi işlerde öğrenciler görevlendirilmelidir.

Okullarda okul yönetimleri tarafından yazar okur buluşmaları düzenlenerek öğrencileri kitap yazarlarıyla tanıştırmak, sohbet etmelerini sağlamak, kitap fuarlarına geziler düzenlemek öneriler arasındadır.

Okul yönetimleri tarafından düzenlenen projeler ve yarışmalar gibi etkinliklerin sonunda ödüllendirmeler yapılmalıdır. Okul yönetimleri tarafından ödüllendirmelerde hediye olarak kitap tercih edilmesi önerilmektedir.

Okul yönetimi olarak bir plan dahilinde okuma saatleri düzenlenmesi ve bu saatlere uyularak okuma yapılmasının kontrol edilmesi önerilmektedir. Zaman zaman velileri de sürece dahil edecek etkinliklerin düzenlenmesi de okul yöneticilerine önerilmektedir.

Teknoloji kullanımının olumsuz etkilerine dikkat çekme bağlamında okul yönetimi olarak rehber öğretmenlerin de desteği ile velilere yönelik seminerler düzenlenmesi öneriler arasındadır.

Okul yönetimleri tarafından okumaya teşvik edici projeler düzenlemesi okuma alışkanlığı kazandırmada yararlı olacaktır. Bu noktada Milli Eğitim Müdürlükleri ile iş birliği içinde çalışılması da önerilmektedir.

5.2.2. Öğrenci Velilerine Yönelik Öneriler

İlkokul öğrencilerine okuma alışkanlığı kazandırmada ailenin etkisinin öncelikli rolü olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Ailenin okumaya karşı olumlu tutum geliştirmesi, ailenin okuma konusunda öğrencilere rol model olması, okumayı yaşam şekli haline getirmesinde rehber olması, evde okuma ortamı oluşturmaları öneriler arasındadır.

Ebeveynler, çocuklara küçük yaşlardan itibaren okuma davranışını kazandırmak için örnek olmalıdır. Öğrencilerin okumaya olan ilgi ve merakını arttırma yönünde çalışmalar yapmalıdır. Öğrencilere küçük yaşlarda kitap okumalıdır. Yine evde kitaplık bulunduran ailelerin çocuklarının kitaplara ve okumaya ilgi duydukları sonucuna göre evde ailelerin çocukların ulaşabileceği bir bölümde kitaplık oluşturmaları ve ailece okuma saatleri düzenlemeleri öneriler arasındadır.

Kitap seçiminde çeşitlilik dikkate alınmalıdır. Öğrenciler farklı türde kitaplarla buluşturulmalıdır. Öğrencilerin ilgi alanları gözetilerek okumaya yönlendirmeler yapılmalıdır. Velilerin bir çocuk dergisine abonelik oluşturup, çocuğun süreli yayınları takip etmesini sağlaması önerilmektedir.

Ebeveynler öğrencileri kitap seçimi sürecine dahil etmelidir.

Teknolojinin hızla geliştiği çağımızda her alanda etkili olan dijitalleşmenin okuma alışkanlığı üzerinde de etkili olduğu görülmektedir. Teknolojinin özellikle çocuklar tarafından bilinçsiz ve kontrolsüz bir şekilde kullanılması okuma alışkanlığı olumsuz etkilemektedir ve bunun önüne geçmek için de ebeveynlerin öncelikle öğrencilerin internet kullanımını kontrol altında tutmaları önerilmektedir. Sosyal medya kullanımı ya da öğrencileri olumsuz etkileyebilecek içeriklerin kullanılmasını kısıtlamada ebeveynler, okul yöneticileri ve öğretmenler ile iş birliği içerisinde olmalıdır.

Bununla birlikte teknolojik kaynaklardan olabildiğince faydalanmayı başarabilmek için içeriklere ve kullanım süresine dikkat etmek önem taşımaktadır. Dijital okuma

materyallerini, okuma alışkanlığı kazandırma doğrultusunda kullanmak öneriler arasındadır. Bunun için sesli kitaplar kullanılması, dijital kütüphanelerden ebeveyn kontrolünde yararlanılması önerilmektedir. Aileler de teknoloji kullanımı bağlamında çocuklarına model teşkil etmelidir.

5.2.3. Sınıf Öğretmenlerine Yönelik Öneriler

Öğretmenlerin okuma alışkanlığı kazandırmada uyguladığı yöntemlerin de önemli bir etken olduğu sonucundan yola çıkarak öğretmenlerin sınıf içinde ya da sınıf dışında öğrencilere okumayı sevdirmek ve okuma alışkanlığı kazandırmak için stratejiler geliştirilmesi önerilmektedir.

Okuma alışkanlığı kazandırmada sınıf kitaplıkları oluşturulmalı, kitaplıklara okuma materyallerinin temin edilmesinde kitap çeşitliliğine önem verilmelidir. Ekonomik koşullar bakımından kitap temini konusunda zorluk yaşayan öğrencilere sınıf kitaplıkları aracılıyla destek olunmalıdır.

Okul ve ilçe kütüphanelerinin kullanımının arttırılmasını sağlamaya yönelik çalışmalar yapılması önerilir. Kütüphanelerin kullanımını özendirmek için öğrencilere yönelik kütüphane gezileri düzenlenebilir. Bu geziler sırasında öğrencilere kütüphane üyeliği oluşturulması sağlanarak kütüphane kullanımına teşvik edilmesi öneriler arasındadır. Velilerin de kütüphane kullanımı konusunda öğretmenler tarafından bilinçlendirilmesi gerekmektedir.

İlkokul öğrencilerine okuma alışkanlığı kazandırmada velilerin öğretmenlerin desteğini önemsemektedir. Dolayısıyla, öğretmenlerin okuma alışkanlığı kazandırma konusunda velileri bilinçlendirmesi, onlara kitap tavsiyelerinde bulunmaları, kitap okuma grupları oluşturarak velileri de okuma sürecine katmaları önerilmektedir. Sınıfta yapılan okuma saatlerine zaman zaman veliler davet edilebilir.

Masal kitapları, hikâye kitapları, çizgi romanlar, dergiler gibi farklı tür kitapların varlığından çocukların haberdar edilmesi sağlanmalıdır. Sınıf kitaplığında bulundurulması için çocuk dergilerine abonelik sağlanıp, çocuğun süreli yayınları takip etmesi önerilmektedir.

Çocukların kitabı severek okuması için öğretmenler tarafından motivasyon sağlanmalıdır. Kitap okumanın önemi vurgulanmalı, öğrenciler güdülenmelidir.

Kitap temininde biçimsel özelliklerin ve kitabın içeriğinin göz önünde bulundurulması önerilmektedir. Kitapların biçimsel özelliklerinin öğrencilerin sınıf seviyelerine uygun

olarak seçilmesi önem taşımaktadır. Küçük yaşlarda resimli kitapların tercih edilmesi, yazı puntosunun öğrencilerin yaşlarına uygun olması, kapağının merak uyandırması ve kitabın boyutları gibi özelliklere dikkat edilmelidir. Biçimsel özellikler değerlendirilirken sınıf seviyeleri ile birlikte öğrencilerin bireysel farklılıkları da göz önünde bulundurulmalıdır.

Kitapların içeriği mutlaka kontrol edilmelidir. Öğretmenlerin kitap temin ederken ya da velilere önerilerde bulunurken kitapların içeriğini gözden geçirmesi öneriler arasındadır.

Öğrencilerin okuma ilgisini arttırmak için okuma etkinliklerinde drama yaptırma, oyunlardan yararlanma, okuduğunu anlattırma, tartışma, farklı alanlarda örneğin bahçede okuma yaptırma gibi eğlenceli aktiviteler düzenlenmesi önerilmektedir.

Öğrencilerin okuma takibinin çeşitli yöntemler kullanılarak yapılması önerilmektedir. Bu noktada okuma çizelgeleri, özet defterleri, okuma dosyaları kullanılabilir. Öğretmenler okuma takibi için kendi geliştirdikleri yöntemleri de kullanabilirler. Öğrencilerin okuma takibi yapılırken öğretmenlerin veliler ile iş birliği içinde olması gerekmektedir.

Okuma alışkanlığı kazandırmaya yönelik ödüllendirmeler kullanılması öneriler arasındadır.

Ekran bağımlılığının olumsuz etkilerinden kurtulmak için veliler bilinçlendirilmeli, veli toplantılarında bu konuya özellikle değinilmelidir.

5.2.4. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

Öğrencilerin severek ve isteyerek kitap okumalarının sağlanması için geliştirilebilecek stratejiler belirleme doğrultusunda öğrencilerin aktif olarak katılacağı deneysel çalışmalar yapılabilir.

Kütüphanelerde bulunan kitap çeşitliliği, kitapların öğrencilerin ilgi alanlarına, yaşlarına, düzeylerine uygunluğu konusunda araştırmalar yapılması önem taşımaktadır. Bu bağlamda okul ve ilçe kütüphanelerinde kitapların yeterliliği konusunda araştırmalar yapılması öneriler arasındadır.

Ebeveynlerin okuma tutumunu ölçmek için araştırmalar yapılması öneriler arasındadır.

Teknolojinin hızla geliştiği çağımızda dijital araç gereçlerin okuma alışkanlığını olumsuz etkilemesinin önüne geçebilmek için sadece bu konu ele alınarak bir araştırma yapılması literatüre katkı sağlayacaktır. Yine teknoloji ile ilgili olarak dijital okuma materyallerinin okuma alışkanlığı kazandırmada nasıl kullanılabileceği konusunda araştırma yapılması önerilmektedir.

KAYNAKLAR

Akbabaoğlu, M. (2019). *Sınıf öğretmeni adaylarının üst bilişsel okuma stratejileri, okuma motivasyonları ve kitap okuma alışkanlığına ilişkin tutumlarının incelenmesi: Afyonkarahisar ili örneği.* Yüksek Lisans Tezi. Afyonkarahisar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.

Aksoy, E. (2025). *İlkokul 3.sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlığını geliştirmeye yönelik bir eylem araştırması.* Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Akyol, H. (2008). *Türkçe ilk okuma yazma öğretimi* (7 b.). Ankara: Pegem Akademi.

Akyol, H. (2013). *Programa Uygun Türkçe Öğretim Yöntemleri* (6. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

Akyol, H. (2020). *Türkçe ilk okuma yazma öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi

Altuntop, P. (2019). *İlkokul birinci sınıf öğrencilerine okuma alışkanlığı kazandırmak için bir eylem araştırması*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Arıcı, A.F. (2008). *Okuma eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi.

Aras, G. (2017). Edebiyat ve kültür: bireysel ve toplumsal gelişmede okuma ve kütüphane alışkanlığı üzerine. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 10*(2), 945-968.

Aydoğdu, H. (2020). Okuma alışkanlığı ve okul kütüphanelerinin bireysel gelişime etkisi üzerine bir değerlendirme. *Milli Eğitim Dergisi, 49*(225), 201-226.

Balcı, A. (2009). İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Kitap Okuma Alışkanlığına Yönelik Tutumları, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 6*(11), 264-299.

Baltacı, A. (2019). Nitel Bir Araştırma Süreci: Nitel Bir Araştırma Nasıl Yapılır? *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 5*(2) 368-388

Bamberger, R. (1990). *Okuma alışkanlığını geliştirme*. Bengü Çapar (Çev.). Ankara: Kültür Bakanlığı

Batur, Z. (2021). Okuma alışkanlığını kazandıramama sorunsalı: Veli. *International Journal of Language Academy, 9(*2), 74-87.

Bayram, S. (2001). *Türkiye'de kitap okuma alışkanlığı*. İstanbul: İstanbul Ticaret Odası

Bilgiç, N. (2023). *Okuma alışkanlığı kazandırmada veli etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çankırı.

Bircan, İ. ve Tekin, M. (1989). Türkiye'de Okuma Alışkanlığının Azalma Sorunu ve Çözüm Yolları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 22*(1), 393-410.

Büyüköztürk, Ş. Çakmak, E. Akgün, Ö. Karadeniz, Ş ve Demirel, F. (2023). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.

Cosgrove, M. S. (2001). Students' Views on the Purposes of Reading from Three Perspectives-Students, Teachers and Parents. **ERIC Numarası:** ED454493

Coutant, C. & Perchemlides, N. (2005). Strategies for teen readers. Educational Leadership, 63(2), 42-47.https://eric.ed.gov/?id=EJ725940 adresinden 05.01.2025 tarihinde erişim sağlanmıştır.

Creswell, J. W. (2017). *Nitel Araştırmacılar İçin 30 Temel Beceri*. (H. Özcan, Çev.). Ankara: Anı.

Creswell, J. (2020). *Nitel araştırma yöntemleri*. (Çev. Ed: Bütün, M. & Demir, S.B). Ankara: Siyasal.

Çay, Y. (2023). *Örtük programın lise öğrencilerinin kitap okuma alışkanlığına etkisinin incelenmesi*. Doktora Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Estitüsü, Konya.

Çaycı, B. & Demir, M. K. (2006). Okuma ve anlama sorunu olan öğrenciler üzerine karşılaştırmalı bir çalışma, Türk Eğitim Dergisi, 4(4), 437-456.

Çelenk, S. (2021). *İlk okuma yazma programı ve öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi.

Çelik, Y. (2020). Okuma alışkanlığının kazandırılmasına ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 8*(4), 1027-1037.

Çiftçi, Ö. ve Temizyürek, F. (2008). İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama becerilerinin ölçülmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi Dergisi, 5*(9), 109-129.

Çocuk Vakfı (2006). Türkiye'nin Okuma Alışkanlığı Karnesi. 30.11.2024 tarihinde https://cocukvakfi.org.tr/wpcontent/dosya/raporlar/13_okuma_aliskanligi_karnesi2006.pdf adresinden erişim sağlanmıştır.

Darıcan, A. (2014). *İlkokul 4.sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıklarının incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.

Davidovitch, N. & Gerkerova A. (2023). Social Factors Influencing Students' Reading Habits. *African Educational Research Journal*, *v11* n3 p351-359

Demir, E. (2022). *Ebeveyn okuma motivasyonunun ilkokul öğrencilerinin okuma alışkanlığı ve okuma tutumu ile ilişkisi.* Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Estitüsü, Ankara.

Demirer, V., Yıldız, D. Ç., & Sünbül, A. M. (2011). *İlköğretim öğrencilerinin bilgisayar ve internet kullanımları ile kitap okuma alışkanlıkları arasındaki ilişki: Konya ili örneği.* 4. Uluslararası Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Sempozyumu.

Deniz, A. (2017). *Ortaokul öğrencilerinin okuma alışkanlığının geliştirilmesi üzerine Türkçe öğretmenlerinin görüşleri.* Yüksek Lisans Tezi. Adıyaman Üniversitesi, Adıyaman.

Dökmen, Ü. (1994). *Okuma Becerisi, İlgisi ve Alışkanlığı Üzerine Psikososyal Bir Araştırma*. İstanbul: MEB.

Ekici, S. (2014). *Ankara'daki anaokullarının okuma alışkanlığına hazırlık yeterlilikleri açısından değerlendirilmesi.* Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Elkatmış, M. (2015). Kâğıttan ekrana: ekran okuma. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi, 6*(18), 1-15.

Er, Z. & Arıcı, A. F. (2018). Ortaokul öğrencilerinin okuma becerilerinin geliştirilmesinde ailenin etkisi. *Türkiye Eğitim Dergisi, 3*(1), 1-21.

Ercan, E. (2013). *Öğretmen veli iş birliği ile ilköğretim 7.sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıklarının ve becerilerinin geliştirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Erdoğan, D.G. ve Demir, Y.E. (2016). İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin okumaya yönelik tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi; 2016; (32)*: 85-96.

Eroğlu, Z. D. (2016). Çocuk kitapları ve okuma alışkanlığı. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi,9(*44), 105-116.

Gambrell, L. B. (2015). Getting students hooked on the reading habit. *The Reading Teacher, 69*(3), 259-263.

Göçer, A. (2014). *Türkçe Eğitiminde Ölçme ve Değerlendirme* (1. Baskı). Ankara: Pegem

Gök, S. ve Yıldırım, K. (2022). Okuma Kültürünün Geliştirilmesine Yönelik Aile Farkındalık Programının Etkililiği: Bir Karma Yöntem Araştırması. *Ana Dili Eğitim Dergisi 11*(1) 135-158.

Gül, E. (2021). *İlkokul öğrencilerinin okuma alışkanlığı kazanmasını etkileyen faktörlerin belirlenmesi: bir karma yöntem.* Yüksek Lisans Tezi. Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bursa.

Günay, D. (2013). Metin Bilgisi. İstanbul: Papatya.

Güneş, F. (2009). *Hızlı okuma ve anlamı yapılandırma*. Ankara: Nobel.

Güneş, F. (2013). *Türkçe öğretimi yaklaşımlar ve modeller*. (1. baskı). Ankara: Pegem.

Güneş, F. (2014). *Türkçe öğretimi yaklaşım ve modeller*, Ankara: Pegem

Güneş, F. (2015). *Etkinliklerle hızlı okuma ve anlama*. Ankara: Pegem.

Güneş, F. (2017). Okuma ilgisi ve gücü. *Eğitim kuram ve uygulamaları araştırma dergisi 3*(3) 119-128.

Güngör, E. (2009). *İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin kitap okuma alışkanlığı ile Türkçe dersi akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Güntekin, R.N. (2019). *Anadolu notları I-II*. İstanbul: İnkılap.

Jabbar, A., & Warraich, N. F. (2021). Factors related to children, parents and school teachers influencing children reading habits: A review of literature. *Orient Research Journal of Social Sciences, 6*(1), 228-244.

Karadağ, R. (2014). Okuma İlgisi, Tutumları ve Alışkanlığı Konusunda Yapılmış Çalışmaların Lisansüstü Tezlere Dayalı Analizi: YÖK ve ProQuest Veri Tabanları Örneklemi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 35*(1), 1-17

Karakullukcu, N. ve Çelik, Y. (2020). İlkokul öğrencilerine kitap okuma alışkanlığı kazandırmada sınıf öğretmenlerinin rolü. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 11*(2), 1-14.

Karasar, N. *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel.

Karataş, Z. (2015). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. *Manevi Temelli Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi 1*(1), 62-80.

Kasımoğlu, M. (2014). *Ortaokul 7. Sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıkları ile akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi.* Yüksek Lisans Tezi. Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş.

Katrancı, F. (2019). *Ortaokul 5. Sınıf öğrencilerine uygulanan okuma etkinliklerinin öğrencilerin okuma alışkanlıklarına etkisi.* Yüksek Lisans Tezi, Kilis 7 Aralık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kilis.

Kaya, M. (2020). Okumanın unsurları. M. Kaya, M. N. Kardaş (Ed.), *Okuma eğitimi* (s. 27-50). Ankara: Pegem.

Kaya, S. (2021*). Öğrencilerin okuma alışkanlıklarını etkileyen faktörler üzerine bir meta-analiz çalışması.* Yüksek Lisans Tezi. Ahi Evran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırşehir.

Kayalan, M. (1992). *Etkili ve Hızlı Okuma Sanatı*. İstanbul: Real

Kayalan, M. (1997). *Etkili ve hızlı okuma sanatı*. İstanbul: Alfa

Keleş, Ö. (2006). *İlköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencilerinde kitap okuma alışkanlıklarının incelenmesi.* Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.

Kırs, F. (2022). *Türkiye'de öğrencilerin okuma alışkanlığı: bir meta sentez çalışması.* Doktora Tezi. Dicle Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Diyarbakır.

Kırtay, O. (2023). Çocuklara okuma alışkanlığı kazandırma bağlamında kurumsal sosyal sorumluluk reklamlarının göstergebilimsel analizi: karneni göster kitabını al kampanyası örneği. *Arşiv Dünyası 10*(2), 68-82. https://doi.org/10.53474/ad.1284083 internet adresinden 09.12.2024 tarihinde erişim sağlanmıştır.

Körkuyu, S. A. (2014). *Okuma kültürü edindirme sürecini etkileyen temel değişkenlerin incelenmesi.* Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Kültür ve Turizm Bakanlığı. (2011). *Türkiye okuma kültürü haritası*. Aralık 2024 tarihinde https://kygm.ktb.gov.tr/Eklenti/55,yonetici-ozetipdf adresinden erişim sağlanmıştır.

Lalit,G. Hailah, A. & Himani, G. (2020) Evaluation of the reading habits of Indian students (reading aloud and reading silently) from low, middle and high class schools *Educational Research and Reviews, v15* n2 p41-51

Manguel, A. (2018). *Okumanın tarihi* (9. Baskı). Yapı Kredi Kültür Sanat

Maraşlı, A. (2009). *Okumayı sevdirme yolları*. İstanbul: Bilge.

Maraşlı, A. (2005). *Okumayı sevdirme yolları*. İstanbul: Bilge

Maxwell, J.A. (2018). *Nitel araştırma tasarımı*. (1.baskı). Nobel Akademi.

Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). Qualitative data analysis. Londra: Sage Publication.

Millî Eğitim Bakanlığı (2019). *İlköğretim Türkçe dersi öğretim programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar).* Ankara: MEB.

Millî Eğitim Bakanlığı (2024). *İlköğretim Türkçe dersi öğretim programı (1, 2, 3, 4. Sınıflar).* https://mufredat.meb.gov.tr/ adresinden 01.02.2025 tarihinde erişim sağlanmıştır.

Mut, G. (2021). *Ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlığının oluşmasında etkili olan faktörlere ilişkin görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.

Odabaş, H., Odabaş, Z.Y. ve Polat, C. (2008). Üniversite Öğrencilerinin Okuma Alışkanlığı: Ankara Üniversitesi Örneği. *Bilgi Dünyası, 9*(2), 431-465.

Okuma Kültürü Çalıştayı (2018). Okuma kültürünün geliştirilmesi sonuç raporu 22.12.2024 tarihinde,https://www.basyaybir.org/SFolder/PDF/2019_Okuma_Calistayi_Raporu.pdf adresinden erişim sağlanmıştır.

Orhan, R. (2017). Alışkanlık. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Temmuz 2017 7* (2) 302-315

Öz, E. (2009). *İlk okuma yazma öğretiminde karşılaşılan güçlüklerin öğretmen ve ebeveyn görüşlerine dayalı olarak belirlenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. On Sekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.

Özbaşı, D. (2013). *PISA 2009 okuma anketinde Türk öğrencilerin okuma ile ilgili maddelere verdikleri yanıtların incelenmesi*. Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,Siirt.

Özden, M. (2018). Niçin okumuyoruz? *Tarih Okulu Dergisi, 11*(35), 299-313.

Özen, F. (2001). *Türkiye'de okuma alışkanlığı.* Ankara: Kültür Bakanlığı Başbakanlık.

Özer Özkan, Y. ve Doğan, B. (2013). İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin okuma becerisinin kestirilmesinde etkili olan değişkenlerin belirlenmesi. *International Journal of Social Science, 6*(4), 667-680.

Özkan, E. & Başkan, A. (2020). Okuma ve söz varlığı ilişkisi. M. Kaya, M. N. Kardaş (Ed.), *Okuma eğitimi* (s. 27-50). Ankara: Pegem

Öztemiz, S. ve Önal, H.İ. (2013). İlkokul öğrencilerinin oyun tekniği ile okuma alışkanlığı kazanmasına yönelik öğretmen görüşleri: Ankara Beytepe İlkokulu örneği. *BEU SBU Dergisi, 2*(1), 65-79

Öztürk, D. S., & Aksoy, E. (2016). İlköğretim öğrencilerinin okuma alışkanlığına ilişkin veli görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 16*(2), 562 591.

Pečjak, S., & Košir, K. (2008). Reading motivation and reading efficiency in third and seventh grade pupils in relation to teachers' activities in the classroom. *Studia Psychologica, 50*(2), 147–168.

PIRLS (2021). International results ın reading. https://pirls2021.org/results/international-benchmarks/trends sayfasından erişilmiştir.

Polat, C. Ve Akkaya, M. A. (2021). Okuma alışkanlığının gelişiminde aile okuryazarlığı ve halk kütüphanelerinin rolü. M. Aslıyüksek (Ed.), *Okuma kültürü ve kütüphaneler* (s. 110-142). İstanbul: Hiper.

Rosli, N. A., Razali, N. F., Zamil, Z. U. A., Noor, S. N. F. M., & Baharuddin, M. F. (2017). The determination of reading habits among students: A concept. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences, 7*(12), 791-798.

Saldana, J. (2022). *Nitel araştırmacılar için kodlama el kitabı* (2. Baskı). A. Tüfekçi ve S. N. Şad (Çev. Ed.). Pegem Akademi.

Samur, A.Ö. 2017. Okuma kültürü edinme sürecinde ilkokul dönemi (6-10 yaş) *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 50*/1 209-230

Sethy, S. (2018). Promoting reading habits and the role of library. *International Journal of Library and Information Studies, 8*(1), 367-375.

Sever, S. (2013). *Çocuk edebiyatı ve okuma kültürü*. İzmir: Tudem

Sever, S. (2015). *Çocuk ve Edebiyat.* İzmir: Tudem Yayıncılık.

Sevmez, H. (2009). *Türkçe öğretmen adaylarının okuma alışkanlığı ve kütüphane kullanımı üzerine bir inceleme: SÜ eğitim fakültesi örneği.* Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi, Konya.

Sidekli, S. (2010). *İlköğretim 5.sınıf öğrencilerinin okuma ve anlama becerilerinin geliştirilmesi: Eylem araştırması.* Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.

Silverman, D., (1993). *Interpreting qualitative data: methods for analysing talk, text and interaction. London*: Sage Publications.

Suna, Ç. (2006). *İlköğretim öğrencilerinin okuma ilgi ve alışkanlıklarının analitik olarak incelenmesi ve değerlendirilmesi.* Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.

Strauss, A. & Corbin, J. (1990). Basics of qualitative research: Grounded theory prodecures and techniques. Newbury Park, CA: Sage.

Şahin, A. (2012). İlköğretim 4 ve 5. sınıf öğrencilerinin kitap okuma alışkanlıklarının sosyo-ekonomik düzeylerine göre incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi 10*(2), 367-388

Şahin, A. ve Ergül, S. (2022). Sınıf öğretmenlerinin öğrencilerine okuma alışkanlığını kazandırma stratejileri: Bir olgubilim çalışması. *Erciyes Journal of Education, 6*(1), 19-43. https://doi.org/10.32433/eje.1022364

Şencan, H. (2005). *Sosyal ve davranışsal ölçümlerde güvenilirlik ve geçerlilik*. Ankara: Seçkin.

Şentuna, T. (2019). S*anatçı buluşmalarının okuma alışkanlığına katkıları konusundaki öğrenci görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Şentürk, B. (2021). Okuma kültürünün geliştirilmesinde gizli kahramanlar: kütüphaneler. M. Aslıyüksek (Ed.), *Okuma kültürü ve kütüphaneler* (s. 53-73). İstanbul: Hiper.

Tahıroğlu, M. (2022). Ana babaların ilkokul öğrencilerinin okuma tutumları üzerine etkisi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi 13* (2), 826-841.

Tanju, E.H. (2010). Çocuklarda kitap okuma alışkanlığına genel bir bakış. *Aile ve Toplum 6*(22), 30-38

Tatar, D. (2022). S*osyo-ekonomik düzeyin çocukların okuma alışkanlıkları üzerine etkisi: Ankara'daki ilköğretim sekizinci sınıf öğrencileri üzerine bir araştırma*. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Tella, A., & Akande, S. O. (2007). Children reading habits and availability of books in Botswana primary schools: Implications for achieving quality education. The Reading Matrix Vol. 7, No. 2, August 2007

Temizkan, M. (2009). *Metin Türlerine Göre Okuma Eğitimi*. Ankara: Nobel

TÜİK, 2022 https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Yasam-Kalitesi-Modulu-2022-49760 adresinden 15.12.2024 tarihinde erişim sağlanmıştır.

TÜİK,2024 https://data.tuik.gov.tr/ adresinden 27.01.2025 tarihinde erişim sağlanmıştır.

Türk Dil Kurumu. 2009. Türkçe sözlük. Ankara: TDK.

Türk Dil Kurumu. 2019. Türkçe sözlük. Ankara: TDK.

Türkben, T. (2019). Çocuk kütüphanelerinin okuma alışkanlığı üzerindeki etkilerinin öğretmen adaylarının görüşleri doğrultusunda incelenmesi. *EKEV Akademi Dergisi 2019*(77), 363-388

Ungan, S. (2008). Okuma alışkanlığımızın kültürel altyapısı. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 7*(1), 218-228

Ünal, D. (2019). *Özel yetenekli öğrencilerin okuma alışkanlığına yönelik tutumları ve yazma eğilimleri*. Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.

Ünal, F. ve Yiğit, A. (2014). Çocuklarda Okuma Kültürünün Oluşmasında Ailenin Etkisi. *International Journal of Language Academy 2*(4), 308-322.

Yavuzer, H (2001). *Okul çağı çocuğu*. İstanbul: Remzi Kitabevi

Yıldırım, Ş. ve Şimşek, H. (2021) *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. On ikinci baskı. Ankara: Seçkin.

Yıldız, M. (2010a). İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama, okuma motivasyonu ve okuma alışkanlıkları arasındaki ilişki. Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Yılmaz, B. (1993). *Okuma Alışkanlığında Halk Kütüphanelerinin Rolü*. Ankara: Kültür Bakanlığı Kütüphaneler Genel Müdürlüğü.

Yılmaz, M. ve Ertem, İ.S. (2020). İlkokul öğrencilerinin okuma alışkanlıkları çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Journal Of Social, Humanities and Administrative Sciences, 6*(34):2210-2219

EKLER

Ek 1. Etik Kurul Onayı

Evrak Tarih ve Sayısı: 11.10.2024-E.1064960

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Etik Komisyonu

Sayı : E-77082166-302.08.01-1064960 11.10.2024
Konu : Bilimsel ve Eğitim Amaçlı

DAĞITIM YERLERİNE

Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Temel Eğitim Ana Bilim Dalı **Yüksek Lisans Öğrencisi Zeynep ÜNSAL'ın, Doç.Dr.Serkan DÜZGÜN'ün** danışmanlığında yürüttüğü ***"İlkokul Öğrencilerinin Okuma Alışkanlığı Kazanmasında Rolü Olan Değişkenlerin İncelenmesi"*** adlı tez çalışması ile ilgili konu Komisyonumuzun **09.10.2024** tarih ve **16** sayılı toplantısında görüşülmüş olup,

İlgilinin çalışmasının, yapılması planlanan yerlerden izin alınması koşuluyla yapılmasında etik açıdan bir sakınca bulunmadığına oybirliği ile karar verilmiş ve karara ilişkin imza listesi ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi rica ederim.

Araştırma Kod No: 2024 - 1547

Prof. Dr. İsmail KARAKAYA
Komisyon Başkanı

Ek:1 Liste
DAĞITIM
Gereği:
Sayın Doç. Dr. Serkan DÜZGÜN

Bilgi:
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Bu belge,güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Evrak Tarih ve Sayısı: 11.10.2024-E.1064960

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
ETİK KOMİSYONU KATILIM LİSTESİ

TOPLANTI TARİHİ : 09.10.2024	**TOPLANTI SAYISI : 16**
ADI – SOYADI	**İMZA**
Prof. Dr. İsmail KARAKAYA **BAŞKAN**	
Prof. Dr. Zehra GÖÇMEN BAYKARA	
Prof. Dr. C. Haluk BODUR	
Prof. Dr. Seçil ÖZKAN	
Prof. Dr. İlkay ULUTAŞ	
Prof. Dr. Kemalettin DENİZ	
Prof. Dr. Makbule GEZMEN KARADAĞ	
Prof. Dr. İlyas OKUR	
Prof. Dr. Nihan KAFA	
Prof. Dr. Melek Gülşah ŞAHİN	
Doç. Dr. Gökhan DELİCEOĞLU	
Doç. Dr. Elvan İNCE AKA	
Doç. Dr.Adem TEKEREK	
Doç.Dr.Derya YÜREĞİLLİ GÖKSU	
Doç.Dr. Ahmet ÖZASLAN	

Bu belge,güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Ek 2. Milli Eğitim İzni

Akkuzulu İlkokulu Müdürlüğüne

Başvuru No: MEB.TT.2024.004346

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatının Kurum Kodu: 715957

T.C. Kimlik No:

Adı Soyadı: ZEYNEP ÜNSAL

Araştırmanın Adı: İlkokul öğrencilerinin okuma alışkanlığı kazanmasında rolü olan değişkenlerin incelenmesi

Araştırmanın Niteliği: Yüksek Lisans Tezi

Araştırmanın Örneklem / Çalışma Grubu: Öğretmen, Okul / Kurum Müdürü, Veli

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatı: Akkuzulu İlkokulu

Uygulama Yapılacak Birim: İlkokul

Uygulama Yapılacak İl: ANKARA

Veri Toplama Aracının Başlığı: İlkokul Öğrencilerinin Okuma Alışkanlığı Kazanmasında Rolü Olan değişkenlerin İncelenmesi Görüşme Formu

Araştırma Uygulama İzninin Kabul Tarihi: 05.11.2024

Araştırmanın Uygulama İzninin Bitiş Tarihi: 05.11.2025

Yukarıda kimliği yazılı araştırmacı "Araştırma Uygulama İzinleri Genelgesine (2024/41)" göre belirtilen kapsamda araştırmasını yapmayı taahhüt etmiştir. Araştırmacının bilgi ve belgelerinin uygunluğu kontrol edilmiş olup araştırma uygulama izni ANKARA İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından onaylanmıştır.

NOT: Okul/kurum yöneticileri tarafından "Araştırma Uygulama İzni" belgesinin ve veri toplama araçlarının (araçlardaki maddelerinin) modülde yer alan belge ve araçlarla aynı olduğu kontrol edilmelidir. Aynı olmadığı durumda araştırma uygulama izni verilmeyecektir.

* Başvuru detayını görüntülemek ve belgeyi doğrulamak için 'https://arastirmaizinleri.meb.gov.tr/belge-dogrula' bağlantısını kullanınız.

- Araştırma Uygulama İzinleri Başvuru ve Değerlendirme Modülü -

Atatürk İlkokulu Müdürlüğüne

Başvuru No: MEB.TT.2024.004346

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatının Kurum Kodu: 710213

T.C. Kimlik No:

Adı Soyadı: ZEYNEP ÜNSAL

Araştırmanın Adı: İlkokul öğrencilerinin okuma alışkanlığı kazanmasında rolü olan değişkenlerin incelenmesi

Araştırmanın Niteliği: Yüksek Lisans Tezi

Araştırmanın Örneklem / Çalışma Grubu: Öğretmen, Okul / Kurum Müdürü, Veli

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatı: Atatürk İlkokulu

Uygulama Yapılacak Birim: İlkokul

Uygulama Yapılacak İl: ANKARA

Veri Toplama Aracının Başlığı: İlkokul Öğrencilerinin Okuma Alışkanlığı Kazanmasında Rolü Olan değişkenlerin İncelenmesi Görüşme Formu

Araştırma Uygulama İzninin Kabul Tarihi: 05.11.2024

Araştırmanın Uygulama İzninin Bitiş Tarihi: 05.11.2025

Yukarıda kimliği yazılı araştırmacı "Araştırma Uygulama İzinleri Genelgesine (2024/41)" göre belirtilen kapsamda araştırmasını yapmayı taahhüt etmiştir. Araştırmacının bilgi ve belgelerinin uygunluğu kontrol edilmiş olup araştırma uygulama izni ANKARA İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından onaylanmıştır.

NOT: Okul/kurum yöneticileri tarafından "Araştırma Uygulama İzni" belgesinin ve veri toplama araçlarının (araçlardaki maddelerinin) modülde yer alan belge ve araçlarla aynı olduğu kontrol edilmelidir. Aynı olmadığı durumda araştırma uygulama izni verilmeyecektir.

* Başvuru detayını görüntülemek ve belgeyi doğrulamak için 'https://arastirmaizinleri.meb.gov.tr/belge-dogrula' bağlantısını kullanınız.

- Araştırma Uygulama İzinleri Başvuru ve Değerlendirme Modülü -

Aşağı Cavundur İlkokulu Müdürlüğüne

Başvuru No: MEB.TT.2024.004346

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatının Kurum Kodu: 715860

T.C. Kimlik No:

Adı Soyadı: ZEYNEP ÜNSAL

Araştırmanın Adı: İlkokul öğrencilerinin okuma alışkanlığı kazanmasında rolü olan değişkenlerin incelenmesi

Araştırmanın Niteliği: Yüksek Lisans Tezi

Araştırmanın Örneklem / Çalışma Grubu: Öğretmen, Okul / Kurum Müdürü, Veli

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatı: Aşağı Cavundur İlkokulu

Uygulama Yapılacak Birim: İlkokul

Uygulama Yapılacak İl: ANKARA

Veri Toplama Aracının Başlığı: İlkokul Öğrencilerinin Okuma Alışkanlığı Kazanmasında Rolü Olan değişkenlerin İncelenmesi Görüşme Formu

Araştırma Uygulama İzninin Kabul Tarihi: 05.11.2024

Araştırmanın Uygulama İzninin Bitiş Tarihi: 05.11.2025

Yukarıda kimliği yazılı araştırmacı "Araştırma Uygulama İzinleri Genelgesine (2024/41)" göre belirtilen kapsamda araştırmasını yapmayı taahhüt etmiştir. Araştırmacının bilgi ve belgelerinin uygunluğu kontrol edilmiş olup araştırma uygulama izni ANKARA İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından onaylanmıştır.

NOT: Okul/kurum yöneticileri tarafından "Araştırma Uygulama İzni" belgesinin ve veri toplama araçlarının (araçlardaki maddelerinin) modülde yer alan belge ve araçlarla aynı olduğu kontrol edilmelidir. Aynı olmadığı durumda araştırma uygulama izni verilmeyecektir.

* Başvuru detayını görüntülemek ve belgeyi doğrulamak için 'https://arastirmaizinleri.meb.gov.tr/belge-dogrula' bağlantısını kullanınız.

- Araştırma Uygulama İzinleri Başvuru ve Değerlendirme Modülü -

Barbaros İlkokulu Müdürlüğüne

Başvuru No: MEB.TT.2024.004346

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatının Kurum Kodu: 710321

T.C. Kimlik No:

Adı Soyadı: ZEYNEP ÜNSAL

Araştırmanın Adı: İlkokul öğrencilerinin okuma alışkanlığı kazanmasında rolü olan değişkenlerin incelenmesi

Araştırmanın Niteliği: Yüksek Lisans Tezi

Araştırmanın Örneklem / Çalışma Grubu: Öğretmen, Okul / Kurum Müdürü, Veli

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatı: Barbaros İlkokulu

Uygulama Yapılacak Birim: İlkokul

Uygulama Yapılacak İl: ANKARA

Veri Toplama Aracının Başlığı: İlkokul Öğrencilerinin Okuma Alışkanlığı Kazanmasında Rolü Olan değişkenlerin İncelenmesi Görüşme Formu

Araştırma Uygulama İzninin Kabul Tarihi: 05.11.2024

Araştırmanın Uygulama İzninin Bitiş Tarihi: 05.11.2025

Yukarıda kimliği yazılı araştırmacı "Araştırma Uygulama İzinleri Genelgesine (2024/41)" göre belirtilen kapsamda araştırmasını yapmayı taahhüt etmiştir. Araştırmacının bilgi ve belgelerinin uygunluğu kontrol edilmiş olup araştırma uygulama izni ANKARA İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından onaylanmıştır.

NOT: Okul/kurum yöneticileri tarafından "Araştırma Uygulama İzni" belgesinin ve veri toplama araçlarının (araçlardaki maddelerinin) modülde yer alan belge ve araçlarla aynı olduğu kontrol edilmelidir. Aynı olmadığı durumda araştırma uygulama izni verilmeyecektir.

* Başvuru detayını görüntülemek ve belgeyi doğrulamak için 'https://arastirmaizinleri.meb.gov.tr/belge-dogrula' bağlantısını kullanınız.

- Araştırma Uygulama İzinleri Başvuru ve Değerlendirme Modülü -

Dumlupınar İlkokulu Müdürlüğüne

Başvuru No: MEB.TT.2024.004346

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatının Kurum Kodu: 715842

T.C. Kimlik No:

Adı Soyadı: ZEYNEP ÜNSAL

Araştırmanın Adı: İlkokul öğrencilerinin okuma alışkanlığı kazanmasında rolü olan değişkenlerin incelenmesi

Araştırmanın Niteliği: Yüksek Lisans Tezi

Araştırmanın Örneklem / Çalışma Grubu: Öğretmen, Okul / Kurum Müdürü, Veli

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatı: Dumlupınar İlkokulu

Uygulama Yapılacak Birim: İlkokul

Uygulama Yapılacak İl: ANKARA

Veri Toplama Aracının Başlığı: İlkokul Öğrencilerinin Okuma Alışkanlığı Kazanmasında Rolü Olan değişkenlerin İncelenmesi Görüşme Formu

Araştırma Uygulama İzninin Kabul Tarihi: 05.11.2024

Araştırmanın Uygulama İzninin Bitiş Tarihi: 05.11.2025

Yukarıda kimliği yazılı araştırmacı "Araştırma Uygulama İzinleri Genelgesine (2024/41)" göre belirtilen kapsamda araştırmasını yapmayı taahhüt etmiştir. Araştırmacının bilgi ve belgelerinin uygunluğu kontrol edilmiş olup araştırma uygulama izni ANKARA İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından onaylanmıştır.

NOT: Okul/kurum yöneticileri tarafından "Araştırma Uygulama İzni" belgesinin ve veri toplama araçlarının (araçlardaki maddelerinin) modülde yer alan belge ve araçlarla aynı olduğu kontrol edilmelidir. Aynı olmadığı durumda araştırma uygulama izni verilmeyecektir.

* Başvuru detayını görüntülemek ve belgeyi doğrulamak için 'https://arastirmaizinleri.meb.gov.tr/belge-dogrula' bağlantısını kullanınız.

- Araştırma Uygulama İzinleri Başvuru ve Değerlendirme Modülü -

Şehit Emre Tunca İlkokulu Müdürlüğüne

Başvuru No: MEB.TT.2024.004346

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatının Kurum Kodu: 715850

T.C. Kimlik No:

Adı Soyadı: ZEYNEP ÜNSAL

Araştırmanın Adı: İlkokul öğrencilerinin okuma alışkanlığı kazanmasında rolü olan değişkenlerin incelenmesi

Araştırmanın Niteliği: Yüksek Lisans Tezi

Araştırmanın Örneklem / Çalışma Grubu: Öğretmen, Okul / Kurum Müdürü, Veli

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatı: Şehit Emre Tunca İlkokulu

Uygulama Yapılacak Birim: İlkokul

Uygulama Yapılacak İl: ANKARA

Veri Toplama Aracının Başlığı: İlkokul Öğrencilerinin Okuma Alışkanlığı Kazanmasında Rolü Olan değişkenlerin İncelenmesi Görüşme Formu

Araştırma Uygulama İzninin Kabul Tarihi: 05.11.2024

Araştırmanın Uygulama İzninin Bitiş Tarihi: 05.11.2025

Yukarıda kimliği yazılı araştırmacı "Araştırma Uygulama İzinleri Genelgesine (2024/41)" göre belirtilen kapsamda araştırmasını yapmayı taahhüt etmiştir. Araştırmacının bilgi ve belgelerinin uygunluğu kontrol edilmiş olup araştırma uygulama izni ANKARA İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından onaylanmıştır.

NOT: Okul/kurum yöneticileri tarafından "Araştırma Uygulama İzni" belgesinin ve veri toplama araçlarının (araçlardaki maddelerinin) modülde yer alan belge ve araçlarla aynı olduğu kontrol edilmelidir. Aynı olmadığı durumda araştırma uygulama izni verilmeyecektir.

* Başvuru detayını görüntülemek ve belgeyi doğrulamak için 'https://arastirmaizinleri.meb.gov.tr/belge-dogrula' bağlantısını kullanınız.

- Araştırma Uygulama İzinleri Başvuru ve Değerlendirme Modülü -

Güldarpı İlkokulu Müdürlüğüne

Başvuru No: MEB.TT.2024.004346

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatının Kurum Kodu: 715825

T.C. Kimlik No:

Adı Soyadı: ZEYNEP ÜNSAL

Araştırmanın Adı: İlkokul öğrencilerinin okuma alışkanlığı kazanmasında rolü olan değişkenlerin incelenmesi

Araştırmanın Niteliği: Yüksek Lisans Tezi

Araştırmanın Örneklem / Çalışma Grubu: Öğretmen, Okul / Kurum Müdürü, Veli

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatı: Güldarpı İlkokulu

Uygulama Yapılacak Birim: İlkokul

Uygulama Yapılacak İl: ANKARA

Veri Toplama Aracının Başlığı: İlkokul Öğrencilerinin Okuma Alışkanlığı Kazanmasında Rolü Olan değişkenlerin İncelenmesi Görüşme Formu

Araştırma Uygulama İzninin Kabul Tarihi: 05.11.2024

Araştırmanın Uygulama İzninin Bitiş Tarihi: 05.11.2025

Yukarıda kimliği yazılı araştırmacı "Araştırma Uygulama İzinleri Genelgesine (2024/41)" göre belirtilen kapsamda araştırmasını yapmayı taahhüt etmiştir. Araştırmacının bilgi ve belgelerinin uygunluğu kontrol edilmiş olup araştırma uygulama izni ANKARA İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından onaylanmıştır.

NOT: Okul/kurum yöneticileri tarafından "Araştırma Uygulama İzni" belgesinin ve veri toplama araçlarının (araçlardaki maddelerinin) modülde yer alan belge ve araçlarla aynı olduğu kontrol edilmelidir. Aynı olmadığı durumda araştırma uygulama izni verilmeyecektir.

* Başvuru detayını görüntülemek ve belgeyi doğrulamak için 'https://arastirmaizinleri.meb.gov.tr/belge-dogrula' bağlantısını kullanınız.

- Araştırma Uygulama İzinleri Başvuru ve Değerlendirme Modülü -

Melıksah İlkokulu Müdürlüğüne

Başvuru No: MEB.TT.2024.004346

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatının Kurum Kodu: 710343

T.C. Kimlik No:

Adı Soyadı: ZEYNEP ÜNSAL

Araştırmanın Adı: İlkokul öğrencilerinin okuma alışkanlığı kazanmasında rolü olan değişkenlerin incelenmesi

Araştırmanın Niteliği: Yüksek Lisans Tezi

Araştırmanın Örneklem / Çalışma Grubu: Öğretmen, Okul / Kurum Müdürü, Veli

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatı: Melıksah İlkokulu

Uygulama Yapılacak Birim: İlkokul

Uygulama Yapılacak İl: ANKARA

Veri Toplama Aracının Başlığı: İlkokul Öğrencilerinin Okuma Alışkanlığı Kazanmasında Rolü Olan değişkenlerin İncelenmesi Görüşme Formu

Araştırma Uygulama İzninin Kabul Tarihi: 05.11.2024

Araştırmanın Uygulama İzninin Bitiş Tarihi: 05.11.2025

Yukarıda kimliği yazılı araştırmacı "Araştırma Uygulama İzinleri Genelgesine (2024/41)" göre belirtilen kapsamda araştırmasını yapmayı taahhüt etmiştir. Araştırmacının bilgi ve belgelerinin uygunluğu kontrol edilmiş olup araştırma uygulama izni ANKARA İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından onaylanmıştır.

NOT: Okul/kurum yöneticileri tarafından "Araştırma Uygulama İzni" belgesinin ve veri toplama araçlarının (araçlardaki maddelerinin) modülde yer alan belge ve araçlarla aynı olduğu kontrol edilmelidir. Aynı olmadığı durumda araştırma uygulama izni verilmeyecektir.

* Başvuru detayını görüntülemek ve belgeyi doğrulamak için 'https://arastirmaizinleri.meb.gov.tr/belge-dogrula' bağlantısını kullanınız.

- Araştırma Uygulama İzinleri Başvuru ve Değerlendirme Modülü -

Münevver Osmankaya İlkokulu Müdürlüğüne

Başvuru No: MEB.TT.2024.004346

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatının Kurum Kodu: 715801

T.C. Kimlik No:

Adı Soyadı: ZEYNEP ÜNSAL

Araştırmanın Adı: İlkokul öğrencilerinin okuma alışkanlığı kazanmasında rolü olan değişkenlerin incelenmesi

Araştırmanın Niteliği: Yüksek Lisans Tezi

Araştırmanın Örneklem / Çalışma Grubu: Öğretmen, Okul / Kurum Müdürü, Veli

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatı: Münevver Osmankaya İlkokulu

Uygulama Yapılacak Birim: İlkokul

Uygulama Yapılacak İl: ANKARA

Veri Toplama Aracının Başlığı: İlkokul Öğrencilerinin Okuma Alışkanlığı Kazanmasında Rolü Olan değişkenlerin İncelenmesi Görüşme Formu

Araştırma Uygulama İzninin Kabul Tarihi: 05.11.2024

Araştırmanın Uygulama İzninin Bitiş Tarihi: 05.11.2025

Yukarıda kimliği yazılı araştırmacı "Araştırma Uygulama İzinleri Genelgesine (2024/41)" göre belirtilen kapsamda araştırmasını yapmayı taahhüt etmiştir. Araştırmacının bilgi ve belgelerinin uygunluğu kontrol edilmiş olup araştırma uygulama izni ANKARA İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından onaylanmıştır.

NOT: Okul/kurum yöneticileri tarafından "Araştırma Uygulama İzni" belgesinin ve veri toplama araçlarının (araçlardaki maddelerinin) modülde yer alan belge ve araçlarla aynı olduğu kontrol edilmelidir. Aynı olmadığı durumda araştırma uygulama izni verilmeyecektir.

* Başvuru detayını görüntülemek ve belgeyi doğrulamak için 'https://arastirmaizinleri.meb.gov.tr/belge-dogrula' bağlantısını kullanınız.

- Araştırma Uygulama İzinleri Başvuru ve Değerlendirme Modülü -

Sabiha Şaşmaz İlkokulu Müdürlüğüne

Başvuru No: MEB.TT.2024.004346

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatının Kurum Kodu: 715779

T.C. Kimlik No:

Adı Soyadı: ZEYNEP ÜNSAL

Araştırmanın Adı: İlkokul öğrencilerinin okuma alışkanlığı kazanmasında rolü olan değişkenlerin incelenmesi

Araştırmanın Niteliği: Yüksek Lisans Tezi

Araştırmanın Örneklem / Çalışma Grubu: Öğretmen, Okul / Kurum Müdürü, Veli

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatı: Sabiha Şaşmaz İlkokulu

Uygulama Yapılacak Birim: İlkokul

Uygulama Yapılacak İl: ANKARA

Veri Toplama Aracının Başlığı: İlkokul Öğrencilerinin Okuma Alışkanlığı Kazanmasında Rolü Olan değişkenlerin İncelenmesi Görüşme Formu

Araştırma Uygulama İzninin Kabul Tarihi: 05.11.2024

Araştırmanın Uygulama İzninin Bitiş Tarihi: 05.11.2025

Yukarıda kimliği yazılı araştırmacı "Araştırma Uygulama İzinleri Genelgesine (2024/41)" göre belirtilen kapsamda araştırmasını yapmayı taahhüt etmiştir. Araştırmacının bilgi ve belgelerinin uygunluğu kontrol edilmiş olup araştırma uygulama izni ANKARA İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından onaylanmıştır.

NOT: Okul/kurum yöneticileri tarafından "Araştırma Uygulama İzni" belgesinin ve veri toplama araçlarının (araçlardaki maddelerinin) modülde yer alan belge ve araçlarla aynı olduğu kontrol edilmelidir. Aynı olmadığı durumda araştırma uygulama izni verilmeyecektir.

* Başvuru detayını görüntülemek ve belgeyi doğrulamak için 'https://arastirmaizinleri.meb.gov.tr/belge-dogrula' bağlantısını kullanınız.

- Araştırma Uygulama İzinleri Başvuru ve Değerlendirme Modülü -

Çubuk Süleyman Şah İlkokulu Müdürlüğüne

Başvuru No: MEB.TT.2024.004346

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatının Kurum Kodu: 760401

T.C. Kimlik No:

Adı Soyadı: ZEYNEP ÜNSAL

Araştırmanın Adı: İlkokul öğrencilerinin okuma alışkanlığı kazanmasında rolü olan değişkenlerin incelenmesi

Araştırmanın Niteliği: Yüksek Lisans Tezi

Araştırmanın Örneklem / Çalışma Grubu: Öğretmen, Okul / Kurum Müdürü, Veli

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatı: Çubuk Süleyman Şah İlkokulu

Uygulama Yapılacak Birim: İlkokul

Uygulama Yapılacak İl: ANKARA

Veri Toplama Aracının Başlığı: İlkokul Öğrencilerinin Okuma Alışkanlığı Kazanmasında Rolü Olan değişkenlerin İncelenmesi Görüşme Formu

Araştırma Uygulama İzninin Kabul Tarihi: 05.11.2024

Araştırmanın Uygulama İzninin Bitiş Tarihi: 05.11.2025

Yukarıda kimliği yazılı araştırmacı "Araştırma Uygulama İzinleri Genelgesine (2024/41)" göre belirtilen kapsamda araştırmasını yapmayı taahhüt etmiştir. Araştırmacının bilgi ve belgelerinin uygunluğu kontrol edilmiş olup araştırma uygulama izni ANKARA İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından onaylanmıştır.

NOT: Okul/kurum yöneticileri tarafından "Araştırma Uygulama İzni" belgesinin ve veri toplama araçlarının (araçlardaki maddelerinin) modülde yer alan belge ve araçlarla aynı olduğu kontrol edilmelidir. Aynı olmadığı durumda araştırma uygulama izni verilmeyecektir.

* Başvuru detayını görüntülemek ve belgeyi doğrulamak için 'https://arastirmaizinleri.meb.gov.tr/belge-dogrula' bağlantısını kullanınız.

- Araştırma Uygulama İzinleri Başvuru ve Değerlendirme Modülü -

Şehit P Üst Muharrem Kaleli İlkokulu Müdürlüğüne

Başvuru No: MEB.TT.2024.004346

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatının Kurum Kodu: 715722

T.C. Kimlik No:

Adı Soyadı: ZEYNEP ÜNSAL

Araştırmanın Adı: İlkokul öğrencilerinin okuma alışkanlığı kazanmasında rolü olan değişkenlerin incelenmesi

Araştırmanın Niteliği: Yüksek Lisans Tezi

Araştırmanın Örneklem / Çalışma Grubu: Öğretmen, Okul / Kurum Müdürü, Veli

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatı: Şehit P Üst Muharrem Kaleli İlkokulu

Uygulama Yapılacak Birim: İlkokul

Uygulama Yapılacak İl: ANKARA

Veri Toplama Aracının Başlığı: İlkokul Öğrencilerinin Okuma Alışkanlığı Kazanmasında Rolü Olan değişkenlerin İncelenmesi Görüşme Formu

Araştırma Uygulama İzninin Kabul Tarihi: 05.11.2024

Araştırmanın Uygulama İzninin Bitiş Tarihi: 05.11.2025

Yukarıda kimliği yazılı araştırmacı "Araştırma Uygulama İzinleri Genelgesine (2024/41)" göre belirtilen kapsamda araştırmasını yapmayı taahhüt etmiştir. Araştırmacının bilgi ve belgelerinin uygunluğu kontrol edilmiş olup araştırma uygulama izni ANKARA İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından onaylanmıştır.

NOT: Okul/kurum yöneticileri tarafından "Araştırma Uygulama İzni" belgesinin ve veri toplama araçlarının (araçlardaki maddelerinin) modülde yer alan belge ve araçlarla aynı olduğu kontrol edilmelidir. Aynı olmadığı durumda araştırma uygulama izni verilmeyecektir.

* Başvuru detayını görüntülemek ve belgeyi doğrulamak için 'https://arastirmaizinleri.meb.gov.tr/belge-dogrula' bağlantısını kullanınız.

- Araştırma Uygulama İzinleri Başvuru ve Değerlendirme Modülü -

Türk Telekom İlkokulu Müdürlüğüne

Başvuru No: MEB.TT.2024.004346

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatının Kurum Kodu: 710475

T.C. Kimlik No:

Adı Soyadı: ZEYNEP ÜNSAL

Araştırmanın Adı: İlkokul öğrencilerinin okuma alışkanlığı kazanmasında rolü olan değişkenlerin incelenmesi

Araştırmanın Niteliği: Yüksek Lisans Tezi

Araştırmanın Örneklem / Çalışma Grubu: Öğretmen, Okul / Kurum Müdürü, Veli

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatı: Türk Telekom İlkokulu

Uygulama Yapılacak Birim: İlkokul

Uygulama Yapılacak İl: ANKARA

Veri Toplama Aracının Başlığı: İlkokul Öğrencilerinin Okuma Alışkanlığı Kazanmasında Rolü Olan değişkenlerin İncelenmesi Görüşme Formu

Araştırma Uygulama İzninin Kabul Tarihi: 05.11.2024

Araştırmanın Uygulama İzninin Bitiş Tarihi: 05.11.2025

Yukarıda kimliği yazılı araştırmacı "Araştırma Uygulama İzinleri Genelgesine (2024/41)" göre belirtilen kapsamda araştırmasını yapmayı taahhüt etmiştir. Araştırmacının bilgi ve belgelerinin uygunluğu kontrol edilmiş olup araştırma uygulama izni ANKARA İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından onaylanmıştır.

NOT: Okul/kurum yöneticileri tarafından "Araştırma Uygulama İzni" belgesinin ve veri toplama araçlarının (araçlardaki maddelerinin) modülde yer alan belge ve araçlarla aynı olduğu kontrol edilmelidir. Aynı olmadığı durumda araştırma uygulama izni verilmeyecektir.

* Başvuru detayını görüntülemek ve belgeyi doğrulamak için 'https://arastirmaizinleri.meb.gov.tr/belge-dogrula' bağlantısını kullanınız.

- Araştırma Uygulama İzinleri Başvuru ve Değerlendirme Modülü -

TOKİ İlkokulu Müdürlüğüne

Başvuru No: MEB.TT.2024.004346

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatının Kurum Kodu: 752882

T.C. Kimlik No:

Adı Soyadı: ZEYNEP ÜNSAL

Araştırmanın Adı: İlkokul öğrencilerinin okuma alışkanlığı kazanmasında rolü olan değişkenlerin incelenmesi

Araştırmanın Niteliği: Yüksek Lisans Tezi

Araştırmanın Örneklem / Çalışma Grubu: Öğretmen, Okul / Kurum Müdürü, Veli

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatı: TOKİ İlkokulu

Uygulama Yapılacak Birim: İlkokul

Uygulama Yapılacak İl: ANKARA

Veri Toplama Aracının Başlığı: İlkokul Öğrencilerinin Okuma Alışkanlığı Kazanmasında Rolü Olan değişkenlerin İncelenmesi Görüşme Formu

Araştırma Uygulama İzninin Kabul Tarihi: 05.11.2024

Araştırmanın Uygulama İzninin Bitiş Tarihi: 05.11.2025

Yukarıda kimliği yazılı araştırmacı "Araştırma Uygulama İzinleri Genelgesine (2024/41)" göre belirtilen kapsamda araştırmasını yapmayı taahhüt etmiştir. Araştırmacının bilgi ve belgelerinin uygunluğu kontrol edilmiş olup araştırma uygulama izni ANKARA İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından onaylanmıştır.

NOT: Okul/kurum yöneticileri tarafından "Araştırma Uygulama İzni" belgesinin ve veri toplama araçlarının (araçlardaki maddelerinin) modülde yer alan belge ve araçlarla aynı olduğu kontrol edilmelidir. Aynı olmadığı durumda araştırma uygulama izni verilmeyecektir.

* Başvuru detayını görüntülemek ve belgeyi doğrulamak için 'https://arastirmaizinleri.meb.gov.tr/belge-dogrula' bağlantısını kullanınız.

- Araştırma Uygulama İzinleri Başvuru ve Değerlendirme Modülü -

Yavuz Selim İlkokulu Müdürlüğüne

Başvuru No: MEB.TT.2024.004346

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatının Kurum Kodu: 715631

T.C. Kimlik No:

Adı Soyadı: ZEYNEP ÜNSAL

Araştırmanın Adı: İlkokul öğrencilerinin okuma alışkanlığı kazanmasında rolü olan değişkenlerin incelenmesi

Araştırmanın Niteliği: Yüksek Lisans Tezi

Araştırmanın Örneklem / Çalışma Grubu: Öğretmen, Okul / Kurum Müdürü, Veli

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatı: Yavuz Selim İlkokulu

Uygulama Yapılacak Birim: İlkokul

Uygulama Yapılacak İl: ANKARA

Veri Toplama Aracının Başlığı: İlkokul Öğrencilerinin Okuma Alışkanlığı Kazanmasında Rolü Olan değişkenlerin İncelenmesi Görüşme Formu

Araştırma Uygulama İzninin Kabul Tarihi: 05.11.2024

Araştırmanın Uygulama İzninin Bitiş Tarihi: 05.11.2025

Yukarıda kimliği yazılı araştırmacı "Araştırma Uygulama İzinleri Genelgesine (2024/41)" göre belirtilen kapsamda araştırmasını yapmayı taahhüt etmiştir. Araştırmacının bilgi ve belgelerinin uygunluğu kontrol edilmiş olup araştırma uygulama izni ANKARA İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından onaylanmıştır.

NOT: Okul/kurum yöneticileri tarafından "Araştırma Uygulama İzni" belgesinin ve veri toplama araçlarının (araçlardaki maddelerinin) modülde yer alan belge ve araçlarla aynı olduğu kontrol edilmelidir. Aynı olmadığı durumda araştırma uygulama izni verilmeyecektir.

* Başvuru detayını görüntülemek ve belgeyi doğrulamak için 'https://arastirmaizinleri.meb.gov.tr/belge-dogrula' bağlantısını kullanınız.

- Araştırma Uygulama İzinleri Başvuru ve Değerlendirme Modülü -

Yıldırım Beyazıt İlkokulu Müdürlüğüne

Başvuru No: MEB.TT.2024.004346

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatının Kurum Kodu: 710560

T.C. Kimlik No:

Adı Soyadı: ZEYNEP ÜNSAL

Araştırmanın Adı: İlkokul öğrencilerinin okuma alışkanlığı kazanmasında rolü olan değişkenlerin incelenmesi

Araştırmanın Niteliği: Yüksek Lisans Tezi

Araştırmanın Örneklem / Çalışma Grubu: Öğretmen, Okul / Kurum Müdürü, Veli

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatı: Yıldırım Beyazıt İlkokulu

Uygulama Yapılacak Birim: İlkokul

Uygulama Yapılacak İl: ANKARA

Veri Toplama Aracının Başlığı: İlkokul Öğrencilerinin Okuma Alışkanlığı Kazanmasında Rolü Olan değişkenlerin İncelenmesi Görüşme Formu

Araştırma Uygulama İzninin Kabul Tarihi: 05.11.2024

Araştırmanın Uygulama İzninin Bitiş Tarihi: 05.11.2025

Yukarıda kimliği yazılı araştırmacı "Araştırma Uygulama İzinleri Genelgesine (2024/41)" göre belirtilen kapsamda araştırmasını yapmayı taahhüt etmiştir. Araştırmacının bilgi ve belgelerinin uygunluğu kontrol edilmiş olup araştırma uygulama izni ANKARA İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından onaylanmıştır.

NOT: Okul/kurum yöneticileri tarafından "Araştırma Uygulama İzni" belgesinin ve veri toplama araçlarının (araçlardaki maddelerinin) modülde yer alan belge ve araçlarla aynı olduğu kontrol edilmelidir. Aynı olmadığı durumda araştırma uygulama izni verilmeyecektir.

* Başvuru detayını görüntülemek ve belgeyi doğrulamak için 'https://arastirmaizinleri.meb.gov.tr/belge-dogrula' bağlantısını kullanınız.

- Araştırma Uygulama İzinleri Başvuru ve Değerlendirme Modülü -

Ek 3. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu *(Okul Müdürü Görüşmesi)*

İlkokul Öğrencilerinin Okuma Alışkanlığı Kazanmasında Rolü Olan Değişkenlerin İncelenmesi

Değerli okul müdürüm;

Okuma alışkanlığını; bireylerin okuma becerisini kazandıktan sonra bu eylemi sürekli ve düzenli olarak sürdürmesi olarak tanımlayabiliriz. Bu tanımdan hareketle bu çalışma ilkokul öğrencilerine okuma alışkanlığı kazandırmaya yönelik görüşlerinizi almayı amaçlamaktadır. Yapılacak görüşme izninizle kaydedilecektir. Bu görüşme ortalama 40 dk sürecektir. Görüşleriniz ve kişisel bilgileriniz araştırma amacı dışında kullanılmayacaktır. Araştırmada kimlik bilgileriniz gizli tutulacak, bu bilgiler yerine Müdür 1: M1, Müdür 2: M2 şeklinde kodlanarak görüşleriniz sunulacaktır. Katkılarınız için teşekkür ederim.

Cinsiyetiniz:

Yaşınız:

Mesleki Kıdeminiz(yıl):

Okulunuzun mevcudu:

Çalışılan kurum: Özel☐ Devlet☐

Okulunuzda kütüphane bulunma durumu: Var ☐ Yok ☐

Görüşme Soruları

1.Öğrencilerin okuma alışkanlığı kazanmasına yönelik okul yöneticisi olarak neler yapıyorsunuz?

2. Okulunuzun imkanlarının öğrencilere okuma alışkanlığı kazandırmada etkisi hakkında ne düşünüyorsunuz?

3. Öğrencilere okuma alışkanlığı kazandırmaya yönelik il/ilçe milli eğitim müdürlüklerinin desteği hakkında neler söylersiniz? Bu konuda beklentileriniz nelerdir?

4. Okuma alışkanlığı kazandırmada sosyal ve ekonomik farklılıkların etkisi hakkında ne düşünüyorsunuz?

5. Okuma alışkanlığının kazanılmasında okul kütüphanelerinin etkisi hakkında neler söylersiniz?

Ek 4. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu (Öğrenci Velisi Görüşmesi)

İlkokul Öğrencilerinin Okuma Alışkanlığı Kazanmasında Rolü Olan Değişkenlerin İncelenmesi

Değerli veliler;

Okuma alışkanlığını; bireylerin okuma becerisini kazandıktan sonra bu eylemi sürekli ve düzenli olarak sürdürmesi olarak tanımlayabiliriz. Bu tanımdan hareketle yaptığım bu çalışma ilkokul öğrencilerine okuma alışkanlığı kazandırmaya yönelik görüşlerinizi almayı amaçlamaktadır. Yapılacak görüşme izninizle kaydedilecektir. Bu görüşme ortalama 40 dk sürecektir. Görüşleriniz ve kişisel bilgileriniz araştırma amacı dışında kullanılmayacaktır. Araştırmada kimlik bilgileriniz gizli tutulacak, bu bilgiler yerine Veli 1: V1, Veli 2: V2 kodlarına göre görüşleriniz sunulacaktır. Katkılarınız için teşekkür ederim.

Cinsiyetiniz:

Yaşınız:

Okula giden/mezun olmuş çocuk sayısı:

Mezuniyet durumunuz:

Öğrenciye yakınlığınız:

Görüşme Soruları

1.Çocuğunuzun okuma alışkanlığı kazanmasında öğretmenle iş birliği içinde olmanızın önemi hakkında ne düşünüyorsunuz? Açıklar mısınız?

2. Çocuğunuzun okuma alışkanlığı kazanmasında örnek aldığı durumlara ve örnek aldığı kişilere örnek vererek açıklar mısınız?

Sonda sorular:

* Aile içinde okuma alışkanlığına sahip başka kişiler var mı? Bunun çocuğunuza etkisi nasıl oluyor?

* Çocuğunuzun okuma konusunda örnek aldığı arkadaşları veya diğer yetişkinler var mı?

* Medya ve popüler kültürün çocuğunuzun okuma alışkanlığına etkisi hakkında ne düşünüyorsunuz?

*Çocuğunuzun okumaya olan ilgisini artıran özel bir olay veya durum yaşandı mı?

3.Çocuğunuza kitap temini ve kitap seçimi konusunda nasıl bir yol izliyorsunuz?

Sonda sorular:

* Kitap teminini genellikle nasıl sağlıyorsunuz? (Satın alma, kütüphane kullanımı, vb.)

* Kitap seçerken hangi kriterleri göz önünde bulunduruyorsunuz?

* Çocuğunuzun kitap seçimine dahil olmasına izin veriyor musunuz?

*E-kitaplar ve sesli kitaplar hakkında neler biliyorsunuz?

*Çocuğunuzun yaşına ve ilgi alanlarına uygun kitapları nasıl belirlerken nelere dikkat ediyorsunuz?

4. Çocuğunuzun okuma sürecini nasıl takip ediyorsunuz, onu nasıl destekliyorsunuz? Açıklar mısınız?

*Çocuğunuzla birlikte okuma yapıyor musunuz? Bu konuda nasıl bir yöntem izliyorsunuz?

*Okunan kitaplar hakkında çocuğunuzla sohbet ediyor musunuz?

*Çocuğunuzun okuma performansını nasıl değerlendiriyorsunuz?

*Okuma alışkanlığını teşvik etmek için herhangi bir ödül sistemi kullanıyor musunuz?

Ek 5. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu (Öğretmen Görüşmesi)

İlkokul Öğrencilerinin Okuma Alışkanlığı Kazanmasında Rolü Olan Değişkenlerin İncelenmesi

Değerli öğretmenim;

Okuma alışkanlığını; bireylerin okuma becerisini kazandıktan sonra bu eylemi sürekli ve düzenli olarak sürdürmesi olarak tanımlayabiliriz. Bu tanımdan hareketle bu çalışma ilkokul öğrencilerine okuma alışkanlığı kazandırmaya yönelik görüşlerinizi almayı amaçlamaktadır. Yapılacak görüşme izninizle kaydedilecektir. Bu görüşme ortalama 40 dk sürecektir. Görüşleriniz ve kişisel bilgileriniz araştırma amacı dışında kullanılmayacaktır. Araştırmada kimlik bilgileriniz gizli tutulacak, bu bilgiler yerine Öğretmen 1; Ö1, Öğretmen 2; Ö2 kodları kullanılacaktır. Katkılarınız için teşekkür ederim.

Cinsiyetiniz:

Yaşınız:

Mesleki Kıdeminiz(yıl):

Eğitim durumunuz: Lisans ☐ Yüksek Lisans ☐ Doktora ☐

Şu an okuttuğunuz sınıf düzeyi: 1.sınıf ☐ 2.sınıf ☐ 3.sınıf ☐ 4.sınıf ☐

Çalışılan kurum: Özel☐ Devlet☐

Görüşme Soruları

1. Sizce öğrencilerin okuma alışkanlığı kazanmasında etkili faktörler hangileridir? Bu faktörlerin okuma alışkanlığı kazanmada etkisi hakkında neler düşünüyorsunuz?

2.Öğrencilere okuma alışkanlığı kazandırmak için neler yapıyorsunuz? Bu konuda uyguladığınız stratejileri açıklar mısınız?

Sonda sorular:

* Öğrencilerin ilgisini çekmek için kullandığınız özel yöntemler var mı?

* Okuma motivasyonunu artırmak için ne tür etkinlikler düzenliyorsunuz?

* Farklı okuma düzeylerine sahip öğrenciler için nasıl bir yaklaşım sergilersiniz?

3. Okuma alışkanlığı kazandırmada ailenin rolü ve sosyo-ekonomik faktörlerin etkisi hakkında ne düşünüyorsunuz?

Sonda sorular:

* Ailelerle iş birliği yapmak için hangi yöntemleri kullanıyorsunuz?

* Sosyo-ekonomik düzeyi düşük ailelerin çocuklarına okuma alışkanlığı kazandırmada nasıl bir yol izliyorsunuz?

*Evde okuma ortamı oluşturma konusunda ailelere ne gibi önerilerde bulunuyorsunuz?

*Ailelerin çocuklara okuma alışkanlığı kazandırma konusundaki tutumlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

4.Okuma alışkanlığı kazandırmada okulunuzun olanakları hakkında neler söylersiniz? Öğrencilere okuma alışkanlığı kazandırmada okul yönetiminden beklentileriniz nelerdir?

5. Okuma materyallerinin seçimi ve kullanımı konusunda nasıl bir yol izliyorsunuz?

Sonda sorular:

* Öğrencilerin ilgi alanlarına ve okuma düzeylerine uygun kitap seçimi için nasıl bir yol izliyorsunuz?

*Dijital okuma araçları ve e-kitaplar hakkında ne düşünüyorsunuz? Bunları kullanıyor musunuz?

* Ders kitapları dışında hangi okuma materyallerini kullanıyorsunuz?

* Öğrencilerin okudukları kitapları değerlendirme ve paylaşma konusunda nasıl bir yöntem uyguluyorsunuz?

6.Okuma alışkanlığı kazandırma konusunda karşılaştığınız en büyük zorluklar nelerdir? Bu zorluklarla başa çıkmak için ne tür yöntemler uyguluyorsunuz?

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı-Soyadı: Zeynep ÜNSAL

İş Deneyimi, Yıl	Çalıştığı Yer	Görev
2005-2007	Şırnak Mehmetçik İlköğretim Okulu	Öğretmen
2007-2012	Akseki Atatürk YİBO	Öğretmen
2012-2015	Kastamonu Gazipaşa İlkokulu	Öğretmen
2015-2017	Çubuk İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü	Öğretmen
2017-2024	Çubuk Türk Telekom İlkokulu	Müdür Yardımcısı
2024-Devam Etmekte	Çubuk Şehit Emre Tunca İlkokulu	Öğretmen

Eğitim Derecesi	Okul/Program	Mezuniyet Yılı
Lise	Çubuk Süper Lisesi	2000
Lisans	Hacettepe Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği	2004
Yüksek Lisans	Gazi Üniversitesi Sınıf Eğitimi Tezli Yüksek Lisans	2025

Yayınlar

Ünsal, Z. ve Düzgün, S. (2024). İlkokul öğrencilerinin okuma alışkanlığı kazanmasına yönelik öğretmen görüşleri. *Sınıf Öğretmenliği Araştırmaları Dergisi (SÖAD), 4*(2), 108-123.

GAZİLİ OLMAK AYRICALIKTIR…